

Homesharing

***základní metodika
pro doprovázející
organizace***

HomeSharin9

Rozvoj homesharingu v České republice dlouhodobě podporuje Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu – a základní metodika vznikla díky spolupráci osmi organizací zapojených do projektu Homesharing financovaného nadačním fondem Abakus.

**a.ba
ku.s**
NADAČNÍ FOND

Verze č. 2, ze dne 30. 4. 2024

Autoři: Alena Pudlovská, Petra Třešňáková a kolektiv

Korektury: Petra Mertinová

Layout a sazba: Ludmila Hermanová

Vydal spolek Naděje pro děti úplňku, z. s.

IČ: 05643856

homesharing@detiuplnku.cz

www.homesharing.cz

Publikace „Homesharing - základní metodika pro doprovázející organizace“ podléhá licenci

[Creative Commons Uvedte původ- Zachovejte licenci 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Obsah

Předmluva	6
Komu je základní metodika určena	7
Slovníček pojmů	8
Homesharing – základní vymezení	11
Co je homesharing	11
Hodnoty homesharingu	13
Aktéři homesharingu	17
Dítě/dospělý	17
Pečující	17
Hostitel – poskytovatel homesharingu	18
Doprovázející organizace	18
Vztahy v homesharingu	20
Podpůrné vazby	20
Vazby v základním vztahovém trojúhelníku	21
Bezpečí v homesharingu	24
Přínosy homesharingu	28
Jak na homesharing	30
Fáze homesharingu	30
Sestavení homesharingového týmu	34
Děti/dospělí	37
Situace dětí/dospělých	37
Zapojení dítěte/dospělého do homesharingu	37
Příprava dítěte/dospělého	37
Pečující	39
Situace dlouhodobě pečujících	39
Cesta dítěte/dospělého a pečujícího	41
Navázání osobního kontaktu s pečujícím	42
Příprava pečujících	45
Zájemci o hostitelství / hostitelé	47
Situace zájemců o hostitelství	47

Nábor hostitelů	49
Příprava hostitelů	53
Párování	60
Párovací panel	60
Informační schůzky	62
Seznamovací setkání	63
Adaptační období	65
Když se párování nevydaří	66
Podpora a monitoring homesharingu	68
Ve vztahu k dítěti/dospělému	68
Ve vztahu k hostitelům	69
Ve vztahu k pečujícím	70
Ukončení homesharingu	72
Pokud chce s homesharingem skončit dítě/dospělý	72
Pokud chce s homesharingem skončit pečující	72
Pokud chce s homesharingem skončit hostitel	72
Neplánované a náhlé ukončení homesharingu	73
Doprovázející organizace	74
Situace doprovázející organizace	74
Cesta doprovázející organizace	74
Přílohy	78
Scénář individuální schůzky se zájemcem o hostitelství	78
Zásady poskytování homesharingu	80
Etický kodex hostitele	81
Plán péče – vzor	82
Příprava pečujících – model využívaný v organizaci Naděje pro děti úplňku	87
1. setkání	87
2. setkání	89
3. setkání	93
Profil hostitele	94
Poděkování	95
Odkazy	96
Poznámky	97

Předmluva

Homesharing je druh podpory lidí s intelektovým znevýhodněním a pochází z Irska, kde spontánně vznikl v roce 1985. Rozvíjel se nejprve několik let neformálně jako iniciativa jednotlivců. Později začal být provozován jako doplněk pobytových služeb se záměrem nabídnout přirozenou alternativu k tradičním modelům rezidentního bydlení a odlehčovacích služeb.

V roce 2003 v Irsku vznikla nevládní nezisková organizace NHSN (National Home Sharing and Short Breaks Network, nhsn.ie¹), která sdružuje experty a zástupce organizací poskytujících homesharing z celého Irska. NHSN se věnuje lobbingu a advokačním aktivitám, podporuje výzkum, pravidelně aktualizuje statistiky homesharingu a vydává podrobné analýzy. Na základě těchto aktivit byly v roce 2016 stanoveny irské národní směrnice pro homesharing. V té době v Irsku homesharing poskytovalo 21 organizací a svého hostitele mělo cca 800 dětí či dospělých s intelektovým znevýhodněním.

V roce 2017 se s irským homesharingem seznámili zástupci spolku Naděje pro děti úplňku a rozhodli se připravit projekt, jehož cílem bylo ověřit, zda je homesharing možné realizovat i v Česku.

Díky finanční podpoře nadačního fondu Abakus (dříve Avast) bylo možné projekt zahájit a na podzim roku 2018 proběhl nábor primárních rodin dlouhodobě pečujících o dítě s poruchou autistického spektra (PAS) a zároveň nábor hostitelů. V lednu 2019 prošli přípravou na homesharing první hostitelé, na jaře téhož roku se seznámili se třemi vybranými dětmi s PAS a od léta jim začali poskytovat homesharing.

Dobrá zkušenost s tímto tzv. prepilotem vedla na podzim 2019 k zahájení navazujícího – pilotního – projektu, v rámci nějž bylo v plánu propojit s hostiteli během dvou let dalších 10 dětí. Zároveň spolek navázal spolupráci s Rodinným Integračním Centrem, které homesharing pilotně zavádělo v Pardubickém kraji.

Díky pokračující podpoře nadačního fondu Abakus se pak v roce 2021 do [projektu zaměřeného na šíření homesharingu](#)² v ČR zapojilo dalších šest organizací a vznikl společný web www.homesharing.cz³.

V prosinci 2023 zprostředkovalo v České republice homesharing osm organizací v osmi krajích:

[Centrum Orion, z.s.](#)⁴

[Centrum pro komunitní práci střední Čechy](#)⁵

[LÍP A SPOLU, z.s.](#)⁶

[Mikasa, z.s.](#)⁷

[Naděje pro děti úplňku, z.s.](#)⁸

[Rodinné Integrační Centrum z.s.](#)⁹

[Slezská diakonie, úsek Brno](#)¹⁰

[Zet-My, z.s.](#)¹¹

Svého hostitele mělo 90 lidí s intelektovým znevýhodněním.

Spolupráce organizací pokračuje i po ukončení projektu. Společně např. hledají cestu, jak homesharing ukotvit do systému podpory lidí s intelektovým znevýhodněním a pečujících, jak dále podporovat rozvoj homesharingu v ČR a jak zapojit nové organizace do vznikající sítě doprovázejících organizací sdružených na webu homesharing.cz.

Základní metodika vychází ze zkušeností získaných od září 2018 do dubna 2024 a na jejím vzniku se podílelo všech osm organizací, které byly zapojeny do projektu Homesharing financovaného nadačním fondem Abakus.

Komu je základní metodika určena

Cílem metodiky je podpořit stávající i nové organizace v jejich snaze zprostředkovávat **bezpečný homesharing postavený na partnerství a respektu ke všem zúčastněným**.

1. Představit homesharing v celé jeho komplexnosti (od hodnot k praxi).
2. Vymezit základní metodický rámec homesharingu a stanovit minimální standard pro jeho bezpečné poskytování.
3. Popsat jednotlivé procesy homesharingu, jejich cíle a postupy osvědčené v praxi.
4. Nabídnout vzory některých dokumentů¹.
5. Popsat role, úkoly a kompetence všech aktérů homesharingu.

Stávající organizace se o metodiku mohou opřít ve chvíli, kdy revidují své vlastní postupy, zaučují nové zaměstnance, mentorují nové organizace, nebo hledají společná východiska pro spolupráci s jinými organizacemi.

Novým organizacím metodika poskytne ucelenou představu o tom, co homesharing obnáší. To je důležité pro rozhodnutí, zda s homesharingem začít.

Přečtení metodiky ale samo o sobě nestačí. V době jejího vzniku funguje homesharing v Česku pět let a využívají ho děti a dospívající s intelektovým znevýhodněním žijící zpravidla ve svých primárních rodinách. Český homesharing je tedy velmi mladý, každý den přináší nové situace a na řadu otázek v tuto chvíli neumíme dát odpověď založenou na předchozí zkušenosti nebo odpověď jednoduchou. Pro postupné zaplnění bílých míst je klíčová spolupráce doprovázejících organizací, sdílení zkušeností, ochota učit se od sebe navzájem a společně hledat cestu.

Jedním z pilířů bezpečí v homesharingu je zásada, že v **homesharingu není nikdo sám**. To platí i pro doprovázející organizaci. Proto by organizace, která chce s homesharingem začít, měla oslovit některou ze zkušenějších organizací a domluvit se s ní na mentoringu (viz kapitola [Doprovázející organizace](#)).

¹ Vzory smluv a dalších dokumentů, o nichž se v základní metodice píše a které nejsou uvedeny v přílohách, poskytne nové doprovázející organizaci její mentorující organizace.

Slovníček pojmů

Pojmy uvedené modrou kurzívou jsou ve slovníčku vysvětleny v samostatném hesle.

Adaptační období – období, během kterého se *dítě/dospělý* setkává s vytipovaným hostitelem za přítomnosti pracovníků *doprovázející organizace*. Končí podpisem *smlouvy o hostitelské péči* nebo rozhodnutím dále v setkávání nepokračovat.

Aktéři homesharingu – souhrnné označení všech účastníků *homesharingu* – *dítěte/dospělého, pečujícího, hostitele* i pracovníků *doprovázející organizace*.

Dítě/dospělý – děti nebo dospělí s *intelektovým znevýhodněním*, cílová skupina lidí, jimž *homesharing* slouží. V textu o nich pro stručnost mluvíme jako o **dítěti/dospělém**.

Doprovázející organizace – organizace, která zprostředkovává *homesharing* a poskytuje podporu *aktérům homesharingu*. K tomu má sestavený specializovaný *homesharingový tým*.

Homesharing – sdílená péče v rámci komunity v podobě pravidelného pobytu *dítěte/dospělého u hostitele*. Hostitel pečuje u sebe doma po určitou dobu o dítě/dospělého tak, jako by pečoval o člena své rodiny.

Homesharingový tým (či jen **tým**) – základní sestava pracovníků *doprovázející organizace*, která má na starosti *homesharing*. Zpravidla zahrnuje tři klíčové pozice (v jednotlivých organizacích mohou být nazývány jinak, pro potřeby metodiky je označujeme takto):

adaptační průvodce – pracovník, který zodpovídá zejména za přípravu *dítěte/dospělého na homesharing* a úzce spolupracuje s hostiteli,

průvodce pečujících – pracovník, který zodpovídá za komunikaci s pečujícími, jejich přípravu na homesharing a následně jejich provázení procesem,

koordinátor homesharingu – zajišťuje komunikaci se zájemci o hostitelství z řad veřejnosti, s hostiteli i pečujícími, poskytuje týmu organizační a administrativní podporu.

Vedle těchto osob je nutné počítat s personálními kapacitami na vedení týmu a administrativní a organizační podporu. Více je o jednotlivých pracovních pozicích a jejich úkolech uvedeno v kapitole [Sestavení homesharingového týmu](#).

Hostitel – poskytovatel *homesharingu*. Může to být dospělý člověk, pár nebo rodina, s nímž *doprovázející organizace* podepsala *dohodu o spolupráci* a který čeká na zapojení do homesharingu, nebo už nějaké *dítě/dospělého* hostí.

Hostitelská schůzka – setkání *dítěte/dospělého* se svým *hostitelem* v rámci *homesharingu*.

Intelektové znevýhodnění je stav, který se týká omezení mentálních schopností jednatelce v oblasti učení, porozumění, řešení problémů a komunikace. Tato omezení mohou ovlivňovat schopnost jedince plně se zapojit do běžných každodenních aktivit a sociálních interakcí. V kontaktu s lidmi s intelektovým znevýhodněním je klíčový individuální přístup, který respektuje jedinečné potřeby, schopnosti a cíle každého jednatelce. Poskytování individuální podpory a prostoru pro rozvoj osobních dovedností a autonomie hraje klíčovou roli v dosahování plného potenciálu a kvality života těchto jednatelců.

Lidé s intelektovým znevýhodněním bývají někdy také označováni jako lidé s mentálním postižením, s mentální retardací, s potížemi v učení apod. V současnosti v ČR používaná oficiální diagnóza podle klasifikace Světové zdravotnické organizace MKN-10 je mentální retardace. V metodice pro tento stav užíváme termín intelektové znevýhodnění.

Párování – Období, během kterého pracovníci *doprovázející organizace* hledají vhodné kombinace dosud nespárovaných *hostitelů* s *dítětem/dospělým* a jeho *pečujícími*.

Pečující – osoba či osoby, které nesou odpovědnost za péči, výchovu a zajištění potřeb *dítěte/dospělého*. Pečující se aktivně účastní vývoje a růstu svěřeného dítěte/dospělého a snaží se vytvořit prostředí, které podporuje jeho optimální fyzický, emocionální a sociální rozvoj. V kontextu *homesharingu* je pečujícím nejčastěji zákonný zástupce či opatrovník dítěte/dospělého. Pokud dítě/dospělý žije v pobytové službě, patří mezi pečující i pracovníci pobytové služby.

Podpůrná síť – přátelé, rodina a nebo členové komunity, kteří *dítěti/dospělému* poskytují emocionální, praktickou nebo jinou formu podpory a pomoci v různých aspektech života. Podpůrná síť může hrát klíčovou roli v podpoře a zlepšení celkového *wellbeingu* dítěte/dospělého. Podpůrná síť může sloužit jako opora v obtížných situacích a může přispět k zlepšení kvality života dítěte/dospělého.

Primární rodina – zahrnuje rodiče (nebo zákonné opatrovníky) a jejich biologické nebo adoptivní potomky. Je charakterizována vzájemnými vazbami, odpovědností za péči a výchovu dětí a poskytováním emocionální podpory a stability svým členům. V kontextu českého *homesharingu* jsou nejčastějšími *pečujícími* rodiče.

Přirozená podpora – podpora poskytovaná na dobrovolné bázi lidmi v prostředí, které je běžnou součástí života *dítěte/dospělého*. Tato forma podpory vychází z existujících vztahů s rodinou, přáteli, sousedy a z dalších přirozených vazeb v komunitě.

Příspěvek na náklady – finanční příspěvek na náklady, které *hostiteli* vznikají v souvislosti s péčí o *dítě/dospělého*. Jde zpravidla o náklady na dopravu, stravu, drobné úpravy domácnosti atp. *Pečující* vyplácí příspěvek na náklady *hostiteli* podle pravidel domluvených s *doprovázející organizací*.

Separace – proces, během kterého se jedinec postupně osamostatňuje od svých *pečujících*, obvykle rodičů, a navazuje vztahy mimo *primární rodinu*. Proces separace začíná již v raném dětství a pokračuje až do dospělosti. Klíčovou součástí separace je postupná emocionální a psychická adaptace jedince i jeho pečujících na jeho zvyšující se samostatnost a nezávislost.

Smlouva o hostitelské péči – smlouva uzavíraná mezi *hostitelem* a *pečujícím* na konci *adaptačního období*. Pokud se hostitelská péče týká dospělého s *intelektovým znevýhodněním* způsobilého k právním úkonům, podepisuje smlouvu o hostitelské péči on.

Smlouva o spolupráci – smlouva, kterou doprovázející organizace podepisuje s *pečujícími*, pokud se domluví, že pro jejich *dítě/dospělého* bude hledat *hostitele*. Pokud bude *doprovázející organizace* hledat hostitele pro dospělého s *intelektovým znevýhodněním* způsobilého k právním úkonům, podepisuje smlouvu o spolupráci přímo s ním.

Obdobně smlouvu o spolupráci podepisuje doprovázející organizace s *hostitelem*, pokud se spolu domluví, že *hostitele* zařadí do *párování*.

Wellbeing – celkový stav pohody, spokojenosti a kvality života jednotlivce nebo skupiny. Je to stav, který zahrnuje fyzické, mentální, emocionální, sociální a ekonomické aspekty života a reflektuje pozitivní i negativní prvky lidské existence. V péči o jednotlivce se týká nejen zajištění základních potřeb, ale také podpory pro dosažení štěstí, smysluplnosti, kvalitních mezilidských vztahů a plného využití jejich potenciálu.

Zájemce o hostitelství (či jen **zájemce**) – člověk, který uvažuje o tom, že by se stal **hostitelem**. V metodice obvykle používáme pro stručnost termín **zájemce**, a to až do jeho podpisu *smlouvy o spolupráci s doprovázející organizací*. Poté už jej považujeme za **hostitele**.

Homesharing – základní vymezení

Co je homesharing

- Forma podpory dětí nebo dospělých s intelektovým znevýhodněním (dále dítě/dospělý) a jejich pečujících, při níž dítě/dospělý pravidelně pobývá u hostitele. Hostitel pečuje u sebe doma po určitou dobu o dítě/dospělého tak, jako by pečoval o člena své rodiny. Hostitel pečuje v jednu chvíli právě o jedno dítě/dospělého a péče probíhá v přirozeném prostředí.
- Sdílená péče o dítě/dospělého v rámci komunity zaštitěná doprovázející organizací. Doprovázející organizace dbá na bezpečný rámec homesharingu.
- Doplněk k přirozené či institucionální podpoře dítěte/dospělého.

Pro homesharing jsou klíčové vztahy mezi dítětem/dospělým, hostitelem a pečujícími. Nejde o vztahy typu „klient“ – „poskytovatel služby“, ale o partnerské vztahy založené na vzájemném respektu a otevřené komunikaci, v nichž má každý účastník aktivní roli a výsledná podoba homesharingu je společným dílem všech. Zároveň jsou v homesharingu zohledněny individuální potřeby každého jednotlivce.

Homesharing pomáhá posilovat existující podpůrnou síť dítěte/dospělého a také umožňuje budovat nová spojení a vztahy tam, kde dítě/dospělý nemá dostatečnou přirozenou podporu. Rozšiřuje tak dítěti/dospělému možnost navazovat vztahy a podporuje vývojově přirozenou potřebu separace od pečujících. Tím snižuje bariéry pro začlenění dítěte/dospělého do společnosti a zároveň poskytuje oporu pečujícím, kteří nezůstávají v těžké životní situaci osamoceni a získávají čas a prostor na péči o sebe sama a další členy své rodiny.

Obdobným způsobem některým pečujícím spontánně vypomáhají s péčí o dítě/dospělého příbuzní či další lidé z jejich okolí (viz obr. 1a). V těchto případech je pečující ten, kdo nese odpovědnost za nastavení bezpečného rámce této péče, a kdo se rozhoduje, komu a za jakých podmínek dítě/dospělého svěří.

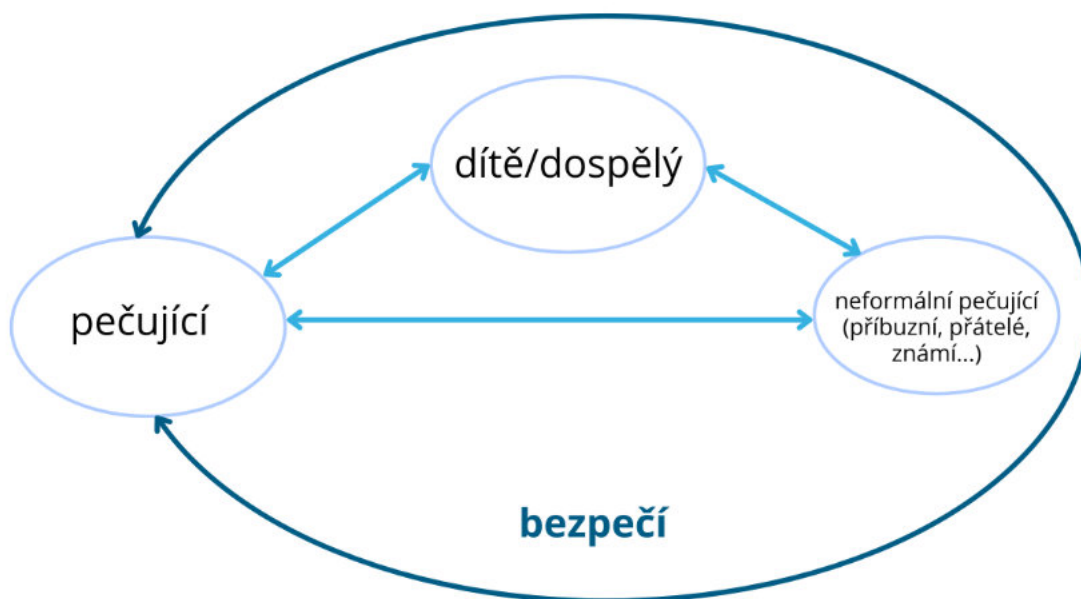
V případě, že se pečující rozhodne spolupracovat s doprovázející organizací zprostředkující homesharing, která bude pro dítě/dospělého hledat mimo jeho bezprostřední okolí neformálního pečujícího – hostitele, předává pečující odpovědnost i kompetenci za nastavení bezpečného rámce organizaci (viz obr. 1b).

Doprovázející organizace pak provází ostatní aktéry jednotlivými kroky homesharingu tak, aby podpořila vznik a udržení stabilního vztahového trojúhelníku mezi dítětem/dospělým, hostitelem a pečujícími.

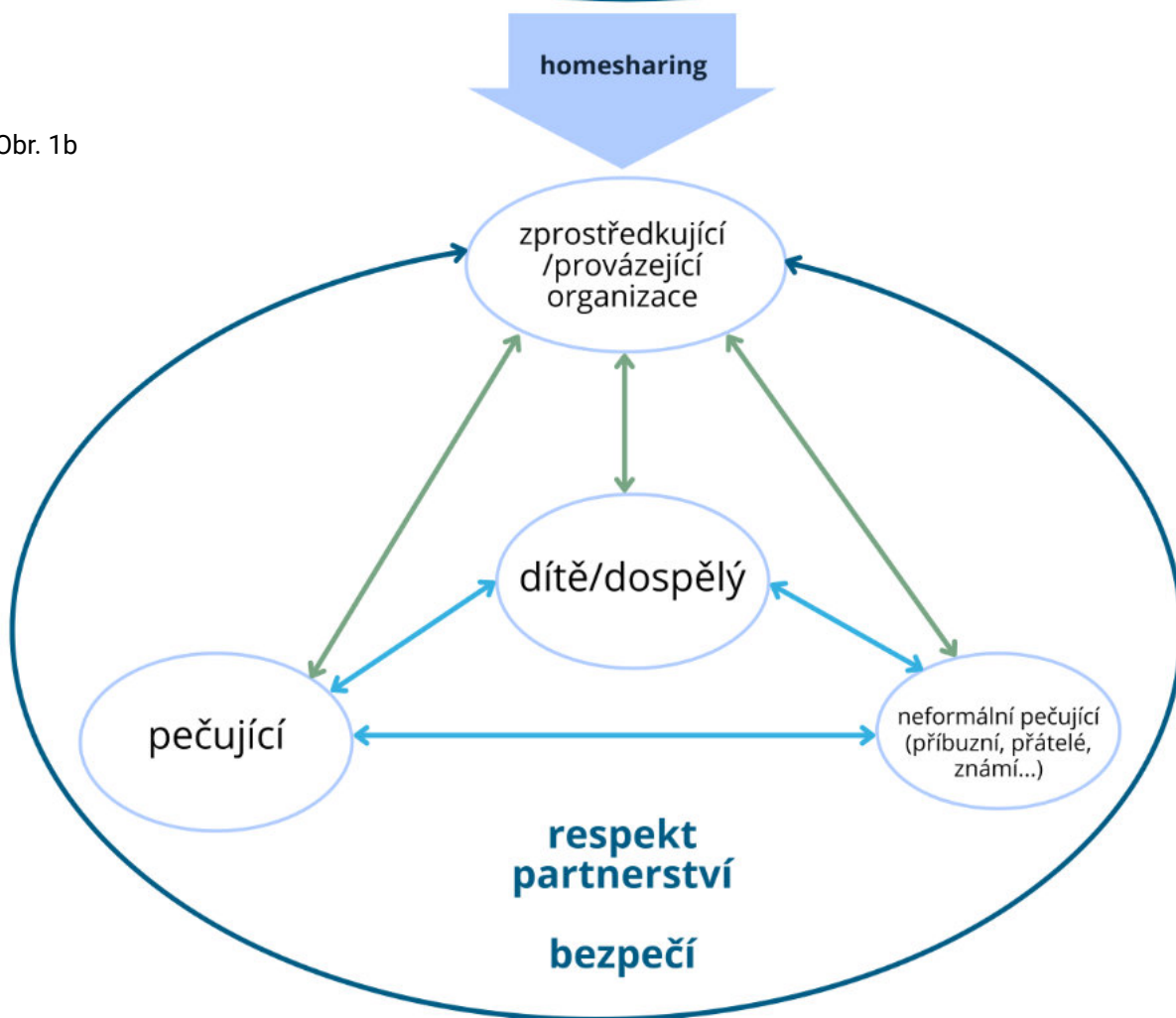
Mnohým pečujícím přináší možnost předat tento úkol doprovázející organizaci úlevu díky vědomí, že nejsou v náročné životní situaci sami.

Dítě/dospělý není pasivním „příjemcem“ homesharingu – je jedním z rovnocenných aktérů. Dá se říci, že pečující, hostitel a doprovázející organizace tvoří podpůrný tým dítěte/dospělého, jehož úkolem je zajistit, aby homesharing přispíval ke zvýšení kvality života a wellbeingu dítěte/dospělého a aby dítě/dospělý byl ostatními vyslyšen.

Obr. 1a

Obr. 1b

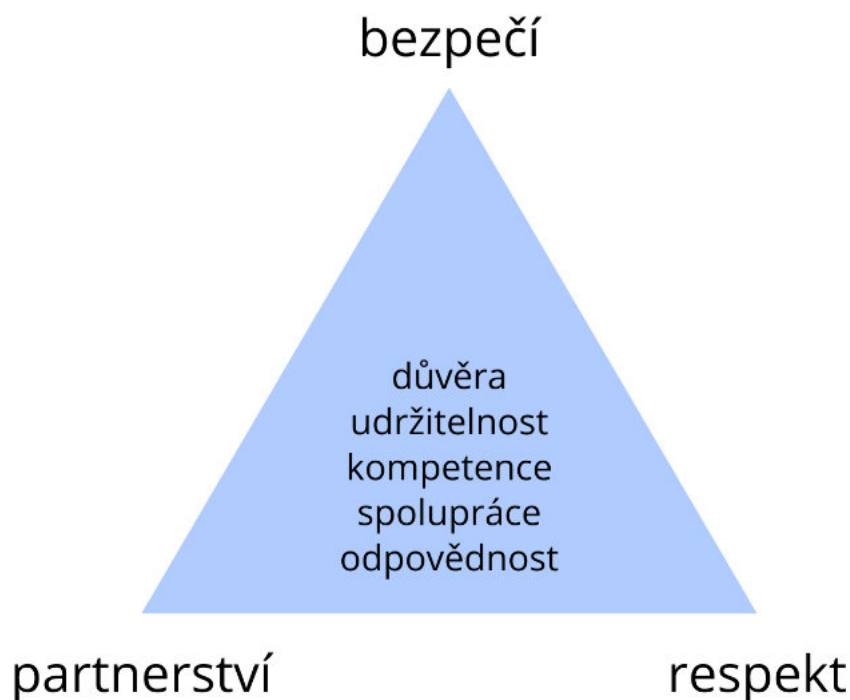

Hodnoty homesharingu

Každá organizace si nese svou sadu hodnot, které hrají roli na všech úrovních její činnosti. Ať už jde o strategické rozhodování a plánování, nastavení organizační struktury a kultury, nábor nových zaměstnanců, řešení konfliktních situací či střetů zájmů či o každodenní rozhodování v běžných záležitostech.

Pro homesharing jsou zásadními hodnotami **bezpečí**, **partnerství**, **respekt**, které se opírají o důvěru, udržitelnost, kompetence, spolupráci a odpovědnost (viz obr. 2).

Obr. 2

Tyto sdílené hodnoty pomáhají udržovat jedinečnost a specifika homesharingu. Organizace, která se chce stát doprovázející organizací, musí být s těmito hodnotami v souladu nebo musí být ochotná přijmout je za své. Úkolem doprovázející organizace je zajistit, aby postupy, které využívá v praxi, odpovídaly hodnotám homesharingu, a vést ostatní aktéry k tomu, aby hodnotám porozuměli a řídili se podle nich.

Hodnoty homesharingu nabízejí doprovázející organizaci oporu nejen při řešení každodenních záležitostí, ale zejména při eticky či lidsky obtížném rozhodování. Otázky jako: „Je naše rozhodnutí v souladu s hodnotami homesharingu? Jaký na ně má dopad?“ mohou pomoci pracovníkům doprovázející organizace udržet směr a najít pro rozhodování potřebné argumenty.

Bezpečí

Bezpečí odkazuje na důležitý aspekt lidského života, který zdůrazňuje pocit ochrany, stability a absence bezprostředního ohrožení. Zahrnuje několik rovin:

- 1. Fyzické bezpečí:** se týká ochrany jednotlivců před fyzickým nebezpečím, zraněním nebo hrozbami pro jejich tělesnou integritu. Zahrnuje také přístup k základním potřebám, jako je potrava, přístřeší a zdravotní péče.
- 2. Emoční bezpečí:** je pocit psychické jistoty a pohody. Zahrnuje v sobě prvky, jako jsou stabilita v mezilidských vztazích, důvěra a schopnost sdílet své pocity a myšlenky bez obav z odsouzení.
- 3. Sociální bezpečí:** souvisí s bezpečím v rámci sociální komunity. Zahrnuje respekt k různorodým názorům, ochranu před diskriminací a vytváření společnosti, která podporuje rovnost a spravedlnost.
- 4. Ekonomické bezpečí:** zahrnuje dostatečné zdroje a stabilitu v oblasti financí. Jednotlivec pociťuje bezpečí, když má dostatek prostředků na uspokojení svých základních potřeb a zajištění budoucnosti.

Pocit bezpečí je základním předpokladem pro individuální a kolektivní pohodu. Vytváří prostředí, ve kterém lidé mohou růst, rozvíjet se a plně se účastnit života. Tato hodnota podporuje i pocit stability a důvěry ve své okolí a společnost jako celek.

Děti/dospělí, jimž je homesharing určen, jsou skupinou nejvíce ohroženou týráním a zneužíváním. Mohou se snadno stát oběťmi i neúmyslného zanedbávání až týrání už jen proto, že podoba jejich postižení komplikuje sociální a vztahový kontakt. Proto potřebují od doprovázející organizace zvýšenou podporu právě v oblasti zajištění bezpečí.

Pečující zažívají vyšší míru nejistoty ve všech zmíněných oblastech a někteří se mohou cítit akutně ohroženi, proto je často jejich pocit bezpečí oslaben. Toho si doprovázející organizace musí být vědoma a aktivně s tím pracovat.

Pro **hostitele** je homesharing zcela novou situací, do níž vstupují nejen sami za sebe, ale i se svým nejbližším okolím. Doprovázející organizace dbá na to, aby hostitelovo rozhodnutí věnovat se homesharingu nebylo ohrožující pro něj či pro jeho nejbližší ani pro ostatní aktéry homesharingu.

Doprovázející organizace vstupuje s ostatními aktéry do kontaktu jako zprostředkovatel jejich vzájemného vztahu. Seznamuje lidi, kteří by se nejspíš za jiných okolností vůbec nesetkali, proto přebírá odpovědnost za nastavení a udržování bezpečného rámce těchto vztahů. Aby svou roli mohla vykonávat, je třeba, aby dbala i na zajištění bezpečných podmínek pro své pracovníky (dostatečně velký tým, týmové supervize atp.)

Respekt

Respekt představuje citlivý a otevřený přístup k ostatním lidem, jejich názorům, hodnotám a právům. Je základem etiky a morálky, která usiluje o uznání důstojnosti každého jednotlivce. Zahrnuje několik klíčových prvků:

1. **Uznání důstojnosti:** Respektovat znamená také aktivně uznat a chránit důstojnost každého jednotlivce. Lidé jsou vnímáni jako jedinečné a hodnotné bytosti s právem na respekt a slušné zacházení.
2. **Empatie:** Respekt vyžaduje schopnost vcítění se do pocitů a perspektivy ostatních. Tím se vytváří porozumění a vzájemný soucit.
3. **Otevřenost k různorodosti:** Respekt vítá různorodost v názorech, kulturách, životních stylech a identitách. Nepředpokládá jednotvárnost, ale naopak ocení bohatství rozmanitosti.
4. **Ochrana práv:** Respekt zahrnuje ochranu práv každého jednotlivce, ať už se jedná o základní lidská práva, nebo práva specifická pro určité skupiny či jedince.
5. **Vzájemná slušnost a rovnost:** Respekt vytváří základní pravidla slušného chování a podporuje rovnost mezi lidmi bez ohledu na jejich postavení nebo pozici ve společnosti.
6. **Dodržování závazků:** Respekt zahrnuje dodržování závazků, slibů a dohod. Lidé respektují své závazky vůči sobě navzájem a ke své komunitě či veřejnosti.

Respekt jako hodnota je základním prvkem pro vytváření pozitivních mezilidských vztahů, spolupráci, a harmonii ve společnosti. Je to klíčový prvek etického jednání a vytváření zdravých a respektujících společenství.

Partnerský přístup

Partnerský přístup je ten, v němž jsou vztahy a interakce založeny na rovnoprávnosti, spolupráci a vzájemné úctě. Tato hodnota klade důraz na to, že všechny strany jsou aktivně zapojeny do procesu, mají příležitost sdílet své názory a přispívat k rozhodování. Partnerský přístup je charakterizován několika klíčovými prvky:

1. **Rovnoprávnost:** v partnerském přístupu jsou všechny strany považovány za rovnocenné a mají stejný přínos k rozhodování a procesům. Žádná strana není automaticky považována za nadřazenou nebo podřízenou.
2. **Otevřená komunikace:** komunikace je klíčovým prvkem partnerského přístupu. Otevřený a transparentní dialog umožňuje všem stranám sdílet informace, názory a představy bez obav z odsuzování.
3. **Zohledňování různorodosti:** partnerský přístup respektuje různorodost mezi jednotlivci nebo skupinami a uznává přínos, který každý může přinést do společného úsilí.
4. **Empatie a porozumění:** partnerský přístup zahrnuje empatii a schopnost porozumět perspektivě a potřebám ostatních. Tato schopnost podporuje soudržnost a vzájemnou podporu.
5. **Sdílení odpovědnosti:** v partnerském přístupu jsou zodpovědnosti rozděleny rovnoměrně nebo

dle domluvy s ohledem na schopnosti a možnosti každé strany. Sdílení zodpovědnosti vede k větší angažovanosti a pocitu sounáležitosti.

6. Vzájemné učení se: partnerský přístup podporuje učení se od sebe navzájem. Vzájemná výměna znalostí a dovedností přispívá k obohacení a růstu všech stran.

Partnerský přístup jako hodnota vytváří prostředí, kde jsou lidé motivováni spolupracovat, vzájemně si pomáhat a respektovat přínos každého člena společenství.

K těmto hodnotám patří také následující podmínky či předpoklady:

- **Důvěra** – vytváří základ pro pevný a pozitivní vztah, v němž se lidé cítí pohodlně a bezpečně, když sdílejí své hodnoty a spolupracují na dosažení společných cílů, ale i při vyjádření obav a pochybností. Předpokládá otevřenost a upřímnost, vytváření prostoru pro sdílení informací, pocitů, otevřenou zpětnou vazbu a respekt k soukromí. Důvěru je možné budovat a posilovat postupně, ovšem je nutné, aby všichni aktéři homesharingu měli vnitřní kapacitu k důvěře.
- **Udržitelnost** odkazuje na dlouhodobý a vyvážený přístup k podpoře všech aktérů homesharingu.
- **Kompetence** označuje schopnost efektivně a odpovědně plnit své jedinečné role a úkoly. V kontextu homesharingu zdůrazňuje důležitost kombinace znalostí a dovedností jednotlivých aktérů.
- **Spolupráce** podtrhuje význam společného úsilí všech aktérů homesharingu.
- **Odpovědnost** – schopnost a ochota aktérů homesharingu přijmout odpovědnost za své jednání, rozhodnutí a dopady svých činů na ostatní, stejně tak jako za aktivní naplňování své role.

Bezpečné prostředí, respekt a partnerský přístup umožňují všem aktérům homesharingu, aby mohli plně uplatňovat své kompetence, získávali důvěru v ostatní aktéry, přijímali svůj díl odpovědnosti, rozvíjeli vzájemnou spolupráci a tím přispívali k dlouhodobé udržitelnosti homesharingu.

Aktéři homesharingu

Přestože doprovázející organizace na sebe bere roli průvodce a zprostředkovatele homesharingu, i všichni ostatní účastníci homesharingu – pečující, dítě/dospělý, hostitel – zastávají role, z nichž pro ně plynou úkoly, práva a povinnosti. Úspěch homesharingu do značné míry závisí na ochotě a schopnosti jednotlivých účastníků homesharingu aktivně spoluutvářet a přijmout za něj odpovědnost. Právě pro nutnost aktivního přístupu mluvíme v tomto textu o všech zúčastněných jako o aktérech.

Dítě/dospělý

Mezi jeho práva patří:

- právo ovlivňovat podobu homesharingu a mít možnost volby,
- právo na změny, pokud se změní jeho přání a potřeby nebo pokud mu stávající podoba homesharingu nevyhovuje,
- právo na zacházení v souladu s hodnotami homesharingu,
- právo na plnou účast ve společnosti,
- právo na ochranu
 - před diskriminací, degradací a nelidským nebo ponižujícím zacházením,
 - před riziky zneužívání, zanedbávání nebo jiného poškození.

A jeho povinnostmi je zejména dle svých možností:

- sdělit, pokud potřebuje v homesharingu nějakou změnu,
- dodržovat dohody učiněné v rámci homesharingu,
- respektovat práva ostatních aktérů homesharingu,
- vědět, na koho se obrátit, pokud má obavy.

Pečující

Mezi jeho práva patří:

- aby s ním ostatní aktéři jednali v souladu s hodnotami homesharingu,
- aby bylo vyslyšeno a respektováno jeho hluboké porozumění dítěti/dospělému,
- dostávat od hostitele a doprovázející organizace informace včas a v domluveném rozsahu,
- v případě jakýchkoliv obav či pochybností souvisejících s homesharingem se obrátit na svou kontaktní osobu a nebo na jiného pracovníka doprovázející organizace.

A jeho povinnostmi je zejména:

- sdílet s organizací a hostitelem relevantní informace o celkovém stavu dítěte/dospělého,
- nezamlčovat důležité okolnosti, které by mohly mít vliv na homesharing v kterékoliv fázi procesu,
- nést odpovědnost za dohody učiněné v rámci homesharingu a dodržovat je,

- znát svá práva a povinnosti,
- přistupovat k ostatním aktérům homesharingu v souladu s hodnotami homesharingu.

Hostitel – poskytovatel homesharingu

Mezi jeho práva patří:

- aby s ním ostatní aktéři jednali v souladu s hodnotami homesharingu,
- mít průběžně k dispozici informace o dítěti/dospělém a jeho situaci v rozsahu potřebném pro poskytování homesharingu,
- dostávat od doprovázející organizace podporu pro roli hostitele.

A jeho povinnostmi je zejména:

- informovat pečující i doprovázející organizaci domluveným způsobem o průběhu setkání a nezamlčovat skutečnosti důležité pro další péči o dítě/dospělého,
- nést odpovědnost za dohody učiněné v rámci homesharingu a dodržovat je,
- přijímat dítě/dospělého jako rovnocenného partnera a plnohodnotného člena své domácnosti,
- v rámci možností povzbuzovat a podporovat dítě/dospělého v navazování kontaktů v rámci komunity.

Doprovázející organizace

Doprovázející organizace odpovídá za nastavení bezpečného rámce homesharingu. S tím je spojena řada úkolů, které za normálních okolností náleží pečujícím. Tím, že je na sebe přebírá organizace, přebírá na sebe i odpovědnost za nastavení a dodržování postupů, kterými tyto úkoly naplňuje.

Mezi její úkoly patří zejména:

- nábor a výběr vhodných hostitelů a jejich důkladná příprava,
- příprava pečujících na homesharing,
- příprava dětí/dospělých na homesharing,
- seznámení všech aktérů s jejich právy a povinnostmi,
- zajištění procesu párování,
- provedení všech aktérů adaptačním procesem,
- monitorování homesharingu u spárovaných dětí/dospělých, hostitelů i pečujících,
- podpora všech aktérů již zapojených do homesharingu (individuální, skupinová i např., při řešení konfliktních či obtížných situací mezi jednotlivými aktéry homesharingu),
- doprovázení při ukončování homesharingu,
- informování všech aktérů homesharingu, na koho se obrátit, pokud budou mít obavy či pochybnosti,
- aktivní přístup k řešení obav či pochybností vznesených kterýmkoliv aktérem homesharingu,

- týmová reflexe, hodnocení a průběžná aktualizace procesů homesharingu,
- vedení dokumentace
 - pro potřeby doprovázející organizace,
 - podpora aktérů při uzavírání smluv a dohod,
 - zajištění ochrany osobních údajů a citlivých informací,
- být pojištěna na výkon homesharingu.

Právy a povinnostmi aktérů homesharingu se zabývají i další dokumenty, se kterými doprovázející organizace pracuje. Zejména smlouvy a dohody, které uzavírá s jednotlivými aktéry, a také dokument [Zásady poskytování homesharingu](#) uvedený v příloze.

Vztahy v homesharingu

Homesharing je postavený na vztazích. Může fungovat dobře, pokud jsou role jednotlivých aktérů homesharingu dobře a srozumitelně vymezené, mají svá pravidla a jasné limity a opírají se o hodnoty, na nichž je homesharing vystaven.

Stejně jako u kterýchkoliv jiných vztahů, potřebují i ty vznikající v homesharingu čas a prostor pro navázání i připravenost na jejich proměňování v čase a konečnost.

Dobře nastavené postupy a důkladná příprava všech aktérů pomáhá vztahům, aby zrály a prohlubovaly se, nebo aby naplnily svoji roli a skončily přirozeně a bez větších zranění. **Tím posilují pozitivní zkušenost především u pečujících a dítěte/dospělého.** Těm taková zkušenost otevírá možnost říkat si o další podporu a navazovat a rozvíjet další vztahy.

V rámci homesharingu vzniká za podpory doprovázející organizace **základní vztahový trojúhelník mezi pečujícími, dítětem/dospělým a hostitelem** (viz schéma na obr. 1b). Úkolem doprovázející organizace je věnovat jednotlivým vztahům potřebnou pozornost a podporu.

A protože doprovázející organizace zabezpečuje, aby v žádné ze situací, které v homesharingu nastávají, nikdo z aktérů homesharingu nezůstal osamocen, má každý aktér v doprovázející organizaci vždy určenou kontaktní osobu, na niž se může obracet. Tím vznikají tři další podpůrné vazby, které jsou předpokladem pro zajištění bezpečí homesharingu, a proto se nejprve věnujeme jim:

Podpůrné vazby

1. Doprovázející organizace ↔ dítě/dospělý

Dítě/dospělý je v centru pozornosti doprovázející organizace – homesharing odpovídá v první řadě na jeho potřeby. Jedním z úkolů doprovázející organizace je zajistit, aby dítě/dospělý v rámci svých možností porozuměl tomu, co homesharing obnáší, a mohl se k tomu vyjádřit.

Organizace se s dítětem/dospělým seznamuje a mapuje jeho potřeby a specifika tak, aby dokázala:

- vyhodnotit vhodnost homesharingu pro dítě/dospělého,
- vytipovat pro něj hostitele,
- připravit dítě/dospělého na homesharing
- připravit hostitele na péči o dítě/dospělého.

To je úkol zpravidla pro **adaptačního průvodce**. Ten dítě/dospělého provází po celou dobu přípravy na homesharing, párováním a po úspěšném párování si udržuje vzhled do aktuální životní situace dítěte/dospělého, aby v případě potřeby mohl dítěti/dospělému či jeho hostiteli poskytnout podporu při proměnách a vývoji jejich vzájemného vztahu.

2. Doprovázející organizace ↔ pečující

Pečující zastupuje nezletilé dítě či dospělého s omezenou svéprávností (je-li pečující zároveň soudem stanoveným opatrovníkem). Bývá zpravidla iniciátorem spolupráce s doprovázející organizací. Kontaktní osobou pro něj je průvodce pečujících, dbající v rámci tohoto vztahu na:

- vyjasnění vzájemných očekávání a rolí jednotlivých aktérů,
- nastavení srozumitelných hranic respektovaných oběma stranami,
- partnerský přístup opřený o vzájemnou důvěru a otevřenou komunikaci,
- zdůraznění nutnosti oboustranného sdílení informací, které jsou pro homesharing podstatné, a dodržování domluvených pravidel (např. ohledně četnosti vzájemného kontaktu).

Řada pečujících se potýká s nedostatkem podpory či pochopení od okolí a dlouhodobým vyčerpáním. V důsledku toho může být jejich důvěra v organizace značně podkopána. Proto je třeba, aby **průvodce pečujících** jednal proaktivně a rozuměl situaci, v níž se pečující ocitají.

Další kontaktní osobou je **koordinátor homesharingu**, který má zpravidla na starosti organizační a administrativní stránku homesharingu.

Pokud pečující pečuje o dospělého s intelektovým znevýhodněním způsobilého k právním úkonům, může pečující být iniciátorem kontaktu s doprovázející organizací, zůstává jedním z důležitých aktérů homesharingu, ale smlouvu o spolupráci uzavírá doprovázející organizace přímo s dospělým. Pečující v tomto případě může figurovat jako svědek.

Pokud dítě/dospělý žije v pobytové službě, patří mezi pečující i pracovníci pobytové služby a doprovázející organizace pak udržuje kontakt i se zástupcem pracovníků pobytové služby.

3. Doprovázející organizace ↔ hostitel

Nejvíce času a energie vkládá doprovázející organizace do budování vztahu s hostitelem. Jejím úkolem je oslovovat prostřednictvím náborových a osvětových kampaní širokou veřejnost a mezi těmi, které kampaň přivede, vyhledávat vhodné adepty na hostitelství. Ty pak připravuje na jejich roli, provádí je obdobím seznamování s dítětem/dospělým a pečujícími a poté jim poskytuje dlouhodobou a pravidelnou podporu. Proto je třeba, aby doprovázející organizace měla průběžně přehled o aktuální situaci a kapacitách hostitele i jeho rodiny. Hlavní kontaktní osobou pro hostitele bývá zpravidla **adaptační průvodce**, který jim dokáže nabídnout podporu v otázkách péče o dítě/dospělého a komunikace s pečujícími.

Další kontaktní osobou je **koordinátor homesharingu**, který má zpravidla na starosti organizační a administrativní stránku homesharingu.

Důležitými podpůrnými vazbami jsou i vztahy mezi jednotlivými členy homesharingového týmu. Ti mají rozdělené kompetence tak, aby se navzájem doplňovali, mohli si poskytovat zpětnou vazbu a dokázali nahlížet na homesharing z více úhlů. Rozdělení kompetencí a odpovědnosti mezi adaptačního průvodce, průvodce rodiny a koordinátora homesharingu také pomáhá vyhnout se střetům zájmů a poskytovat si oporu v náročných situacích, které homesharing může přinášet.

Vazby v základním vztahovém trojúhelníku

Dítě/dospělý ↔ pečující

Homesharing je reálný ve chvíli, kdy je pečující připraven na postupnou separaci dítěte/dospělého. Připravenost pečujících úzce souvisí s procesem postupného vyrovnávání se s faktem, že jejich dítě má intelektové znevýhodnění. Je třeba počítat s tím, že připravenost na separaci u dítěte/

/dospělého i každého z jeho pečujících může být různá. Znejišťující okolností pro pečující, zvláště pokud pečují o malé dítě, je obtížnost odhadnutí budoucího vývoje a s ním související potřeby podpory.

Pokud pečující není na separaci dítěte/dospělého připraven, může např. reagovat úzkostně, klást na hostitele přehnané nároky, hledat zástupné problémy, a tak proces zavádění homesharingu zpomalovat. Pokud je jeden pečující na separaci připraven a druhý ne, bude třeba, aby **průvodce pečujících** toto téma s oběma otevřel.

Pokud je dítě/dospělý fixován na pečujícího, případně dosud nemá zkušenosti se separací, nebo jde převážně o zkušenosti negativní, bude třeba tuto skutečnost zohlednit např. při přípravě dítěte/dospělého nebo prodloužením adaptačního procesu apod.

U rodičů dětí/dospělých s PAS je častou komplikující okolností nejasná míra vlivu postižení na projevy dítěte/dospělého a náročnost na péči. To činí rodiče výrazně zranitelnějšími než rodiče dětí/dospělých, jejichž handicap je jasněji ohraničený a viditelný. I z těchto důvodů mají rodiny mnohdy sekundární traumatické zkušenosti s odmítáním či zlehčováním postižení ze strany okolí a obviňováním, že za ně mohou sami. Při předávání dětí/dospělých do péče někoho jiného mohou tedy projevovat větší míru úzkosti. Mohou mít také nereálná očekávání či nároky nebo silnou ambivalenci. Je důležité s touto okolností počítat a být na ni připraveni.

Dítě/dospělý ↔ hostitel

V kontextu homesharingu jde o ten nejdůležitější vztah. U jeho počátku působí doprovázející organizace jako jeho zprostředkovatel, později vztah mezi dítětem/dospělým a hostitelem monitoruje a zajišťuje oběma podporu.

Cílem doprovázející organizace je, aby pro dítě/dospělého i hostitele byla zkušenost získaná díky tomuto vztahu pozitivní, srozumitelná a smysluplná.

- Dobrá zkušenost podporuje do budoucna dítě/dospělého v ochotě ke kontaktu a spolupráci s dalšími lidmi, pomáhá mu budovat zdravé copingové strategie, a tím podporuje separaci a zvyšuje kvalitu jeho života.
- Dobrá hostitelská zkušenost posiluje ochotu veřejnosti otevírat se začlenění lidí s intelektovým znevýhodněním a snižuje předsudky. Ve svém důsledku pak může pomáhat šíření a rozvoji homesharingu.

Známky dobře nastaveného vztahu:

- dítě/dospělý odchází na setkání s hostitelem ochotně a těší se na něj,
- hostitel a jeho nejbližší projevují schopnost přijímat dítě/dospělého takového, jaký je,
- hostitel dokáže s adaptačním průvodcem hovořit i o obtížných situacích, aniž by dítě/dospělého či jeho pečující odsuzoval.

U dětí/dospělých s velkými obtížemi v oblasti komunikace a sociální interakce může být nesnadné odhadnout, jaký je jejich vztah k hostiteli. Zde je velmi cenná zkušenost pečujících, kteří jsou i z drobných náznaků schopni odlišit např. radostný neklid od neklidu úzkostného. Cenná je také zkušenost adaptačního průvodce získaná během přípravy dítěte/dospělého na homesharing.

Pečující ↔ hostitel

Většina pečujících poznala nepochopení a odsudek ze strany veřejnosti a někdy i blízkých. Vzhledem k nedostatečné dostupnosti služeb pro děti/dospělé a často i vzhledem k povaze postižení jejich dětí zažívají pečující vyšší míru úzkosti, nenasyčené potřeby, vyčerpání, osamělost a obavy z budoucnosti. To vše se může promítnout do jejich vztahu s hostitelem. Pokud vztah není dobře nastaven, hrozí zklamání na jedné či druhé straně (nenaplněná očekávání), jedna ze stran si může připadat pod nepřiměřeným tlakem a hrozí, že se vazby rozpadnou. Proto je třeba věnovat nastavení vztahu mezi pečujícími a hostiteli dostatečný prostor, pozornost a čas. Pečující i hostitelé se nejprve vzájemně poznávají, učí spolu komunikovat, být aktivní a otevření a přijímat své rozdílnosti. Doprovázející organizace jim v tomto procesu pomáhá.

Známky dobře nastaveného vztahu:

- vyjasněná očekávání a role aktérů,
- srozumitelné hranice respektované oběma stranami,
- partnerský přístup opřený o vzájemnou důvěru a otevřenou komunikaci,
- oboustranné sdílení informací, které jsou pro homesharing podstatné,
- oboustranné dodržování domluvených pravidel (předávání dítěte/dospělého, četnost setkání, placení nákladů apod.),
- domluva na formě možného ukončení nebo přerušení homesharingu.

Pro dobré a dlouhodobé fungování homesharingu je třeba věnovat pozornost všem vazbám. Pokud na některou zapomeneme nebo ji podceníme, bude to zpravidla mít negativní dopad i na ty další, a může to nakonec vést k rozpadu vztahového trojúhelníku, či k úplnému odchodu některého z aktérů z homesharingu. Taková zkušenost je pro všechny bolestná a v konečném důsledku může snížit důvěru v homesharing, a tím ohrozit jeho pověst.

Dobře nastavené vazby také mohou homesharing „podržet“ v případě nečekaných situací a krizových momentů nebo zásadních změn (např. hostitel založí rodinu a s homesharingem na čas přestane, ale díky pevným vazbám se po čase opět vrátí; v organizaci se vymění pracovník, ale pečující i hostitel mají další kontaktní osobu, která pomůže překlenout období zaučování nového pracovníka apod.).

A i pokud nastane situace, kdy bude třeba homesharing ukončit, v případě dobře nastavených vztahů je pravděpodobné, že ukončení proběhne bez zbytečného zranění některého z aktérů a bude všemi přijato jako přirozená součást života.

Bezpečí v homesharingu

Zajištění bezpečného rámce homesharingu je hlavní úkol, který na sebe doprovázející organizace bere. Jednou ze základních podmínek pro vznik bezpečného rámce je dobré nastavení vztahů mezi jednotlivými aktéry, ale není to zdaleka jediná podmínka. Bezpečí v homesharingu se opírá o následující pilíře:

1. V centru homesharingu je dítě/dospělý a jeho nejlepší zájem

Homesharing vznikl jako podpora dětí i dospělých s intelektovým znevýhodněním, a byť se jeho přínosy neomezuje jen na ně, v centru pozornosti všech aktérů homesharingu zůstávají a musí zůstat právě oni.

- Homesharing plně respektuje jinakost, tempo a potřeby dítěte/dospělého. Je jedinečný v tom, že poskytuje dostatek prostoru pro výměnu všech důležitých informací mezi pečujícími a hostiteli. Péče v hostitelově prostředí je maximálně přizpůsobována potřebám dítěte/dospělého.
- Vstup do homesharingu předpokládá otevřenost všech zúčastněných ke vzniku přátelského vztahu mezi hostitelem a dítětem/dospělým, jehož přirozenou součástí je i jeho konec.
- Sdílení náročné péče o dítě/dospělého vyžaduje od všech ostatních aktérů vzájemnou empatii.
- Doprovázející organizace aktivně zjišťuje postoj dítěte/dospělého k homesharingu a v případě potřeby koná v jeho zájmu.
- V případě etického konfliktu či střetu zájmů se organizace při rozhodování řídí nejlepším zájmem dítěte/dospělého.

2. Homesharing je vystaven na respektujících a partnerských vztazích

O vztazích v homesharingu podrobně pojednává předchozí kapitola Vztahy v homesharingu.

Aby nedocházelo k pokřivení partnerského přístupu vnášením formálních hierarchických struktur, je nutné dodržovat následující zásady:

- Hostitel do homesharingu nevstupuje jako profesionál, ale jako dobře připravený laik. Hostitelé nenabízejí odbornou péči, nejsou s organizací v zaměstnaneckém vztahu. S dítětem/dospělým jsou v přátelském vztahu, pečují o něj jako o člena své rodiny a tak, aby společný čas všechny těšil.
- Smluvní vztahy a podmínky jsou v homesharingu nastaveny tak, aby akcentovaly partnerství všech zúčastněných a nevytvářely nerovnosti.

3. Organizace vědomě pracuje s motivací všech zúčastněných

Skryté a nevědomé motivace jsou v homesharingu významným rizikovým faktorem u všech aktérů. Proto je třeba s nimi průběžně pracovat a případné rizikové motivace zvědomovat a ošetřit tak, aby do homesharingu nevnášely napětí a nejistotu. I některé na první pohled pozitivní motivace mohou vést k přehlížení rizik či vytváření nepřiměřeného tlaku – např. snaha co nejrychleji pomoci co nejvíce potřebným.

- Každý hostitel prochází pečlivým výběrem a přípravou hostitelů vedenou zkušenými lektory. Jedním z cílů přípravy je prověřit motivaci zájemců a vyřadit ty, jejichž motivace je riziková.
- Pečující procházejí přípravou na homesharing, která jim umožňuje uvědomit si vlastní motivaci i očekávání a naděje, které do homesharingu vkládají.
- Smluvní vztahy se uzavírají v jasně definovaných krocích procesu tak, aby neměly nežádoucí vliv na motivaci zúčastněných.
- Organizace reflektuje i svoji motivaci a to, zda je v souladu s pilíři bezpečí homesharingu.
- Organizace zjišťuje motivaci pečujících pro zapojení se do homesharingu a připravuje je na to, že jedním z hlavních cílů homesharingu je podporovat přirozené osamostatňování dítěte/ /dospělého i pečujících.
- S motivací všech zúčastněných organizace pracuje v průběhu celého procesu.

4. Homesharing podporuje přirozené osamostatňování dítěte/dospělého i pečujících

Téma separace, tedy přirozeného a pozvolného osamostatňování dítěte/dospělého od bezpečného a pečujícího domácího prostředí, představuje v životě lidí pečujících o děti/dospělé s intelektovým znevýhodněním významné a často ne zcela zvědomělé téma.

V přirozených podmínkách začíná proces separace už v útlém dětství – dítě postupně opouští primární rodinu, tvoří si svou vlastní síť kamarádů a známých, poznává prostředí dalších rodin. Tím získává další kompetence k pozdějšímu osamostatnění se, zvyšuje svou adaptabilitu a odolnost, získává komunikační dovednosti apod. Stejně jako děti, tak i pečující si na postupnou separaci dítěte zvykají dlouhodobě a v drobných krocích.

Mluvíme-li však o pečujících o dítěte/dospělého, který potřebuje celodenní speciální péči, je situace jiná. Tato péče bývá velmi náročná, dost často permanentní. Pečující navíc mohou mít zkušenost s odmítnutím potomka vlastní rodinou, blízkým okolím, školským nebo zdravotnickým zařízením, a nezdá se také zkušenost s obviňováním za postižení svého dítěte ze strany okolí. K tomu narážejí na nedostatek služeb a chybějící nebo nejistý výhled do budoucnosti. To vše jim bere potřebnou důvěru v sebe a v okolí, i naději na dobrou budoucnost. Homesharing umožňuje citlivě a v přiměřeném tempu téma separace otevřít a proces nastartovat:

- Homesharing probíhá v domácnosti či přirozeném prostředí hostitele. Dítě/dospělý si v domácnosti hostitele postupně zvyká na jiné prostředí, pozoruje, navazuje a zažívá další přirozené vztahy. Rozšiřuje tak svoji představu o světě mimo svůj domov, zvyšuje vlastní adaptabilitu a připravuje se na separaci od primární rodiny.
- Na separaci se připravují i pečující o dítě/dospělého. Ti postupně získávají zkušenost s nepřítomností dítěte/dospělého, důvěru v kompetence neformálního pečujícího a příležitost učit se využívat nově nabytý volný čas.
- Pečující také před propojením s hostitelem prochází přípravou na homesharing, během níž si mohou ujasnit, co od homesharingu očekávají a jaké na ně bude homesharing klást nároky, a začínají se na proces separace a témata s ním spojená připravovat.

5. V homesharingu není nikdo sám

Tým homesharingu je vystaven tak, aby každý z aktérů (hostitel, pečující, dítě/dospělý i pracovník organizace) měl co nejdříve určenou kontaktní osobu, na niž se bude moci v případě potřeby obrátit. Při sestavování týmu zohledňuje doprovázející organizace také zastupitelnost ve vztahu k jednotlivým aktérům homesharingu. Zároveň aktivně předchází situacím, v nichž by se pracovníci týmu dostávali do střetu zájmů.

Tým homesharingu:

- dbá na to, aby pečující, dítě/dospělý i hostitel a jeho nejbližší věděli v kterékoliv fázi procesu, jaké kroky jsou před nimi a přibližně v jakém časovém horizontu,
- při přípravě a výběru hostitelů spolupracuje s dalšími odborníky ze své organizace i mimo ni (např. s lektory příprav apod.).

Homesharing je podpořen i dobře vedenou a smysluplnou dokumentací, smlouvami a pojištěním všech aktérů.

6. V homesharingu usilujeme o dlouhodobost a pravidelnost

Do bezpečného rámce patří i nastavení takových podmínek a možností, které podpoří dlouhodobé udržení homesharingu a jeho pravidelnost, tedy setkávání v domluveném intervalu a v takové frekvenci, která je pro všechny aktéry srozumitelná, přijatelná a dává jim smysl.

Pro hostitele i pečující má doprovázející organizace nastavený rámcový plán podpory:

- intervizní a supervizní setkání – individuální či skupinová,
- možnost neformálního setkávání,
- možnost vyžádat si individuální konzultaci,
- možnost doplňkového vzdělávání (kurz první pomoci apod.),
- pravidla pro materiální podporu (např. nárok na úhradu nákladů na péči o dítě/dospělého; půjčovna pomůcek apod.).

7. Organizace má pro jednotlivé fáze homesharingu nastavené postupy a pravidelně je reviduje

Aby doprovázející organizace mohla dobře plnit svou roli průvodce a garanta bezpečí, má mít:

- souhrnné zásady a postupy při zprostředkování homesharingu, zejména pro
 - výběr, přípravu a hodnocení hostitelů,
 - přípravu pečujících,
 - přípravu dětí/dospělých,
 - proces párování,
 - podporu spárovaných,
- pravidla pro řízení a správu dokumentace,
- dobře nastavenou organizační strukturu a dostatečné personální obsazení pro
 - dodržování svých postupů pro zprostředkování homesharingu,

- monitoring homesharingu,
- pravidelnou revizi a hodnocení zavedených postupů a praxe (vnitřní audit).

To posiluje stabilitu organizace, vytváří podmínky pro dlouhodobou podporu všech aktérů homesharingu, a tím vytváří pojistku pro zajištění bezpečí v homesharingu.

Procesy a postupy popsané v metodice v části [Jak na homesharing](#) shrnují standardní praxi organizací sdružených na webu www.homesharing.cz. Organizace, která se hlásí ke společnému standardu, dodržuje následující zásady:

- při nastavování svých vlastních vnitřních procesů a postupů se drží rámce stanoveného touto metodikou,
- má srozumitelně popsané pracovní postupy a seznamuje s nimi jednotlivé aktéry homesharingu včas,
- v případě nejasností, zda je její praxe v souladu s metodikou, se obrátí na některou z organizací uvedených na webu www.homesharing.cz, případně na svého mentora.

Přínosy homesharingu

Hlavním přínosem homesharingu je, že dítěti/dospělému umožňuje navazovat neformální vztahy mimo vztahy s pečujícími, a tak jej postupně připravuje na zdravou separaci od pečujících.

Přínosy homesharingu se ale neomezují jen na otázku separace. Zasahují všechny zúčastněné, i komunitu a společnost.

Dítěti/dospělému homesharing přináší:

- zlepšení kvality života,
- zvýšení sebevědomí a rozvíjení sociálních dovedností,
- příležitost prožít něco nového, získat nové zkušenosti,
- rozvoj nezávislosti, adaptačních a komunikačních dovedností,
- navázání nových vztahů, získávání zkušeností v novém prostředí,
- podporu zdravé separace.

Dlouhodobě pečujícím (primární rodině) homesharing přináší:

- šanci trávit čas s ostatními členy rodiny – posílení rodinných vztahů,
- možnost zachovat či obnovit vazby mimo primární rodinu,
- příležitost k provádění každodenních úkolů nebo činností,
- odpočinek od nároků spojených s poskytováním péče – čas pro oddech, relaxaci, nepřerušovaný spánek a načerpání sil,
- možnost zachovat zaměstnanost nebo vzdělávání,
- návrat k zájmovým aktivitám jako zdrojům načerpání či obnovení sil k péči o dítě/dospělého,
- podporu separačního procesu,
- prevenci vzniku nezdravých vazeb mezi rodiči a dětmi/dospělými,
- prevenci rozvoje sekundárních následků dlouhodobého přetížení všech členů rodiny,
- vědomí, že na těžkou situaci nejsou sami,
- zachování kapacity pro pokračování a udržení péče o člena rodiny,
- podpora udržení zdravého rodinného klimatu a vývoje všech členů domácnosti.

Hostiteli homesharing přináší:

- obohacující vztah,
- komunitu lidí soustředěných kolem homesharingu,
- smysluplné využití vlastního času,
- získání nových znalostí a dovedností,
- posílení schopnosti empatie, trpělivosti a tolerance, sebepoznání.

Komunitě/společnosti homesharing přináší:

- začleňování vyloučené rodiny,
- změnu pohledu na děti/dospělé i pečující,
- přispívá k destigmatizaci dětí/dospělých,
- posiluje společenskou solidaritu a sounáležitost,
- otevírá cestu k využití potenciálu komunity pro péči o její členy,
- snižuje náklady na zřizování profesionální institucionální péče.

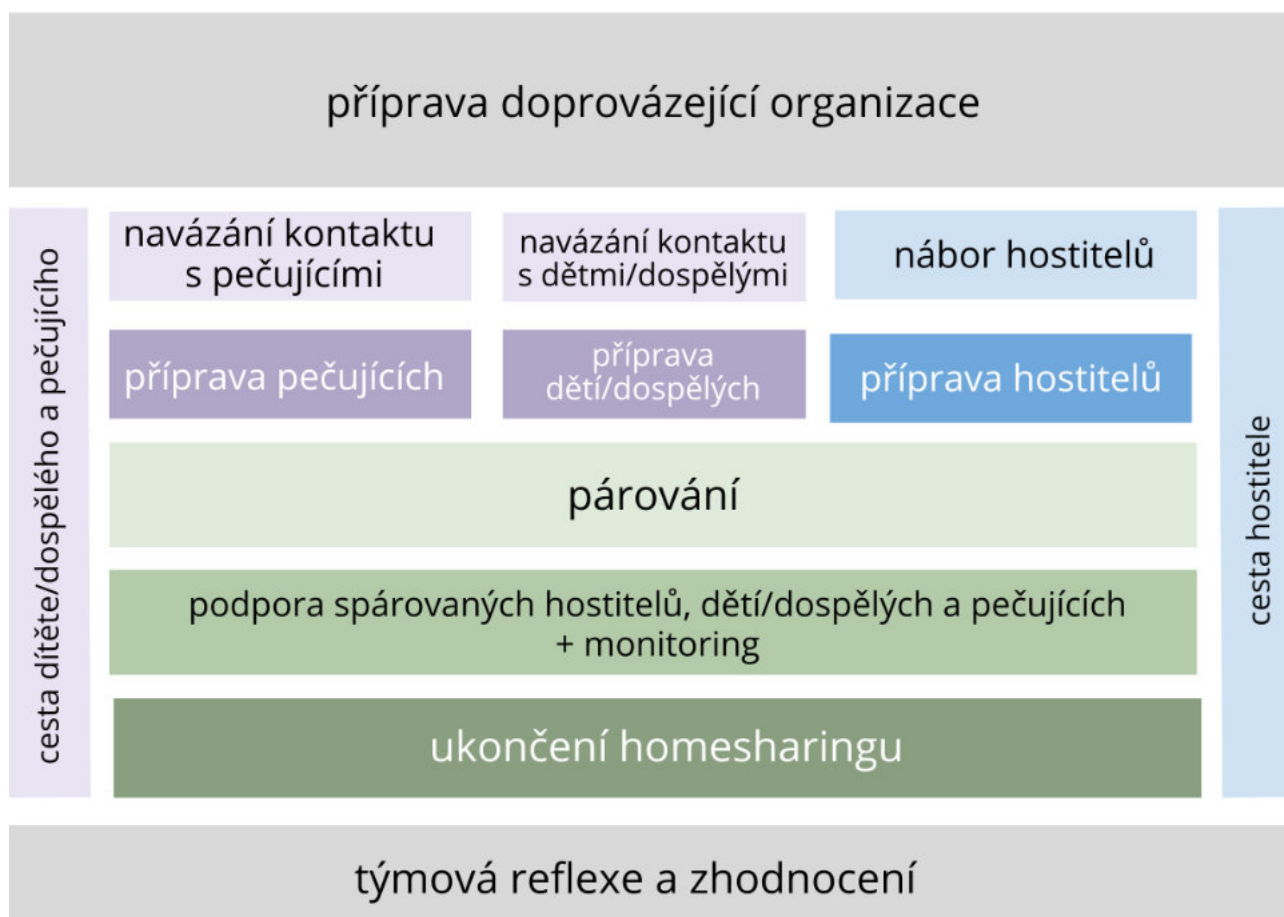
Jak na homesharing

Fáze homesharingu

Stát se doprovázející organizací znamená pustit se do komplexního úkolu zahrnujícího řadu navzájem se ovlivňujících aktivit a dílčích činností a propojujícího velké množství lidí. To od organizace vyžaduje schopnost dobře plánovat a provazovat jednotlivé činnosti a zároveň schopnost reagovat operativně na změny a plány měnit při zachování co největší plynulosti a srozumitelnosti procesů pro všechny aktéry.

Aktivity, které přebírá doprovázející organizace při zprostředkování a doprovázení v homesharingu, se dají ve vztahu k ostatním aktérům homesharingu rozdělit do několika na sebe navazujících fází:

Obr. 3

Příprava doprovázející organizace – týká se začínajících doprovázejících organizací a zahrnuje období od oslovení myšlenkou homesharingu přes shánění peněz na jeho rozjezd, sestavování týmu, vytváření komunikačních kanálů a strategie pro první náborovou kampaň, učení se homesharingu od zkušenější organizace (spolupráce s mentorem) atp.

Nábor hostitelů – začíná oslovením veřejnosti a končí rozhodnutím doprovázející organizace, zda zájemce o hostitelství pozvat do přípravy hostitelů, a rozhodnutím zájemce, zda se chce přípravy zúčastnit.

Navázání kontaktu s dětmi/dospělými – probíhá spolu s navazováním kontaktu s pečujícími, kteří bývají iniciátory kontaktu. Pracovníci doprovázející organizace se snaží dítěti/dospělému co nejlépe zprostředkovat porozumění tomu, co homesharing obnáší.

Navázání kontaktu s pečujícími – období, během kterého se pracovníci doprovázející organizace setkávají s pečujícími a vyjasňují si s nimi, zda je pro ně homesharing vhodnou formou podpory.

Příprava hostitelů – několikátýdenní intenzivní skupinová příprava na roli hostitele vedená zkušenými lektory. Zahrnuje odborné vstupy i prvky sebezkušenostního výcviku. V jejím závěru by si měli zájemci o hostitelství i zástupci organizace být jisti, zda chtějí ve spolupráci pokračovat.

Příprava dětí/dospělých – několik setkání, během nichž se zástupci doprovázející organizace seznamují s dítětem/dospělým tak, aby mu byli schopni vytipovat vhodného hostitele a provést dítě/dospělého procesem párování.

Příprava pečujících – období, během kterého se pečující účastní skupinových a individuálních setkání, na nichž se připravují na příchod hostitele a témata s tím související.

Párování – několikátýdenní fáze, při níž organizace nejprve pro dítě/dospělého hledá mezi absolventy přípravy hostitelů vhodného hostitele a poté seznamuje hostitele s dítětem/dospělým a jeho pečujícími. Mezi ukončením přípravy a zahájením párování může uběhnout několik týdnů i řada měsíců. Fáze párování je klíčová pro dobré nastavení vztahů mezi pečujícími, hostitelem a dítětem/dospělým.

Podpora spárovaných hostitelů, dětí/dospělých a pečujících – v době po podpisu smlouvy o hostitelské péči poskytuje doprovázející organizace všem aktérům průběžnou podporu v podobě individuálních i skupinových schůzek, intervizních a vzdělávacích setkání.

Ukončení homesharingu – období, které začíná oznámením jednoho z aktérů o úmyslu ukončit homesharing a končí formálním rozvázáním smlouvy o hostitelské péči.

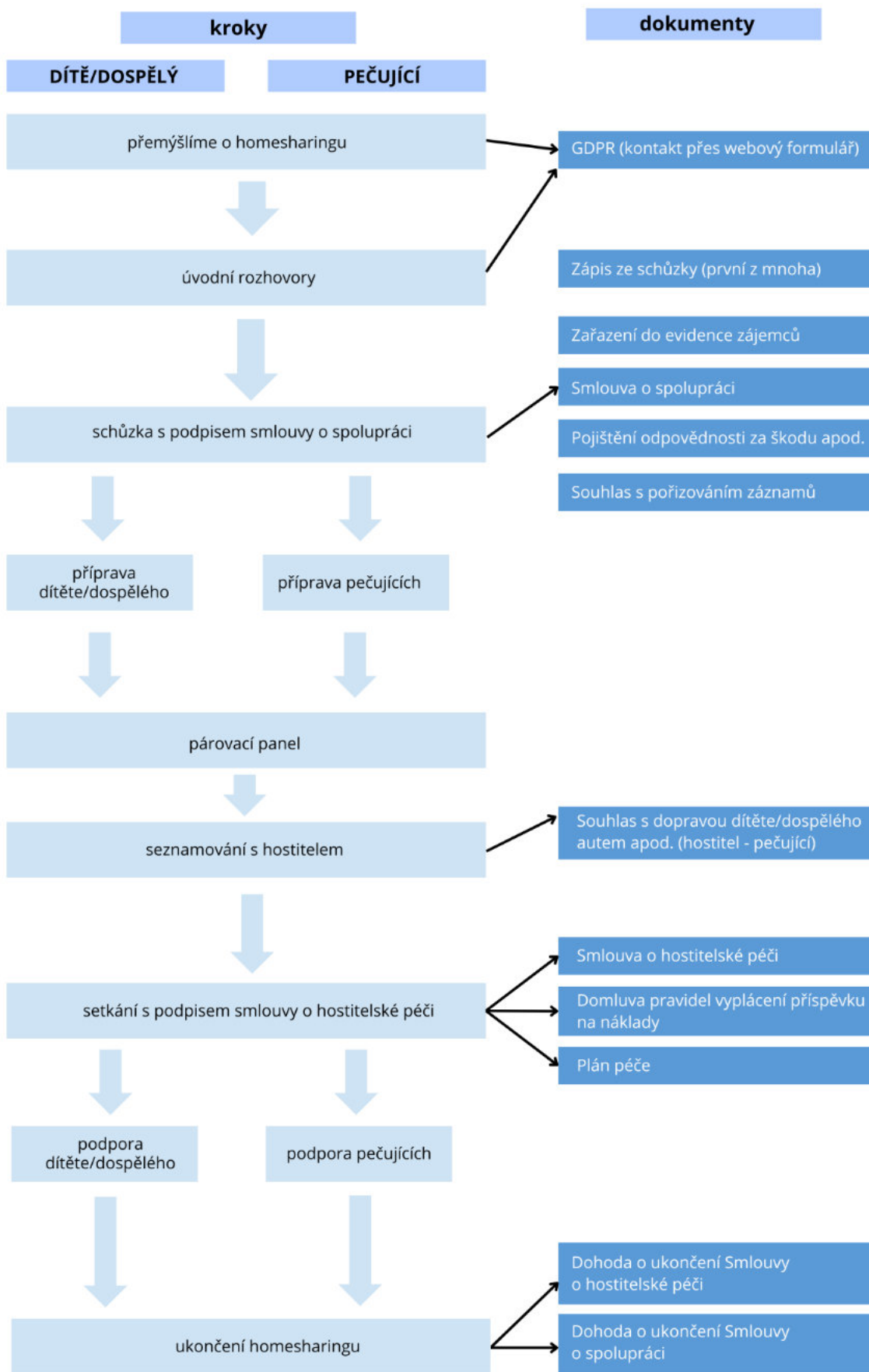
Týmová reflexe a zhodnocení – následuje po ukončení smlouvy o hostitelské péči. Homesharingový tým s pomocí dostupné dokumentace vyhodnotí, jak probíhala spolupráce s pečujícím, dítětem/dospělým a hostitelem, jaké byly ohlasy na probíhající homesharing a jakým způsobem a z jakého důvodu došlo k jeho ukončení. Na základě získané zkušenosti tým zváží, zda je na místě upravit zavedené postupy. 1x do roka by homesharingový tým měl svou činnost zhodnotit i v případě, že k žádnému ukončení smlouvy o hostitelské péči nedošlo.

Každá fáze má svá specifika, cíle a nároky, které na aktéry homesharingu klade. Podrobně jsou popsány v následujících kapitolách.

Pro děti/dospělé a jejich pečující a pro zájemce o homesharing popisujeme jednotlivé fáze pomocí klíčových momentů – kroků v tzv. **Cestě dítěte/dospělého a pečujícího (obr. 4)** a **Cestě hostitele (obr. 5)**.

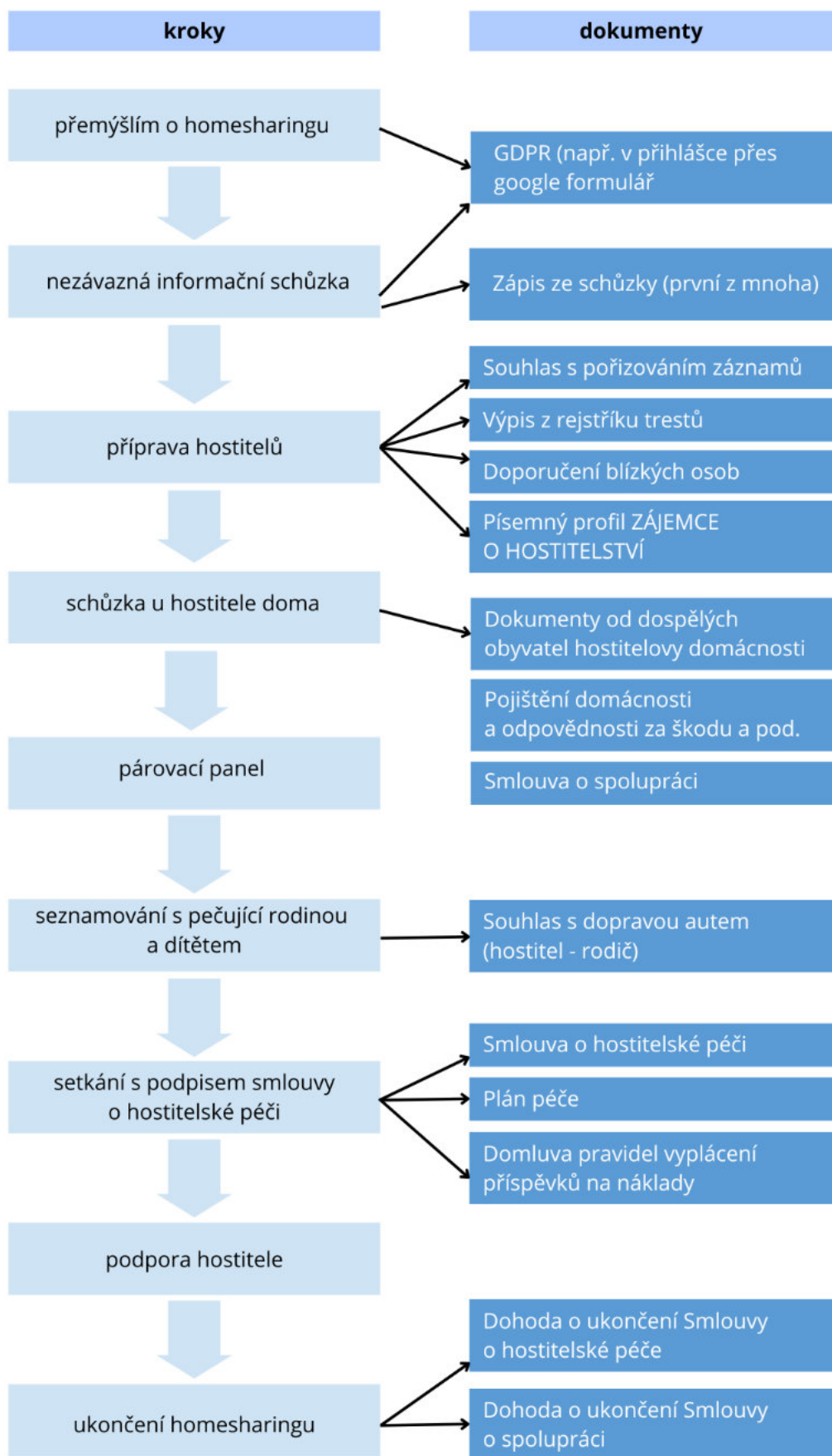
Obr. 4

CESTA DÍTĚTE/DOSPĚLÉHO A PEČUJÍCÍHO

Obr. 5

CESTA HOSTITELE

Sestavení homesharingového týmu

Počet úvazků v homesharingovém týmu se odvíjí od řady proměnných, např.:

- počtu hostitelů a pečujících, s nimiž organizace dlouhodobě spolupracuje,
- plánu, kolik chce každoročně připravit a spárovat nových hostitelů,
- charakteru organizace, jejíž součástí je homesharingový tým,
- cílové skupiny dětí/dospělých,
- místa, kde působí, apod.

V každém homesharingovém týmu by ale měly být vždy zastoupeny **tři základní role**, jejichž agendy by měly být oddělené, aby nedocházelo ke střetu zájmů. V tomto textu je označujeme jako **adaptačního průvodce, průvodce pečujících a koordinátora homesharingu**, ač se v jednotlivých organizacích názvy těchto pozic mohou lišit.

Adaptační průvodce

Adaptační průvodce je klíčová pozice v doprovázející organizaci. Stojí v centru struktury a zná dobře všechny aktéry homesharingu. Adaptační průvodce:

- Odpovídá za přípravu dítěte/dospělého na homesharing a navrhuje případné změny ve standardních postupech doprovázející organizace tak, aby byly v souladu s potřebami a tempem dítěte/dospělého.
- Je přítomen u párování jako zástupce dítěte/dospělého.
- Účastní se adaptačního procesu a podporuje dobré nastavení vztahu mezi dítětem/dospělým a hostitelem a mezi hostitelem a pečujícími.
- Je jednou z kontaktních osob pro hostitele již zapojené do homesharingu. Po dobu poskytování homesharingu zajišťuje osobní a skupinová intervizní setkání s hostiteli a hledá pro hostitele vhodnou podporu.
- Odpovídá za monitoring homesharingu. Sleduje dopad homesharingu na potřeby dítěte/dospělého a jeho wellbeing a případně hledá cesty, jak homesharing a jeho aktéry podpořit.

Požadavky na adaptačního průvodce:

- komunikační a organizační dovednosti,
- psychická odolnost a schopnost pečovat o sebe sama,
- odborné zkušenosti s prací s cílovou skupinou,
- schopnost reagovat na nečekané situace,
- dobré pozorovací schopnosti,
- soulad s hodnotami homesharingu,
- časová flexibilita a možnost pracovat hlavně v odpoledních hodinách,
- vzdělání – nejlépe sociálního, pedagogického či psychologického směru.

Vedle adaptačního průvodce jsou hostitel i pečující navázáni na organizaci prostřednictvím dalších pracovníků (např. hostitelé přes koordinátora hostitelů, pečující přes průvodce pečujících). Tato

další vazba je důležitá pro zajištění stability homesharingu. Pokud by pečující i hostitelé v organizaci měli pouze jednoho kontaktního pracovníka, vznikala by přetížená a křehká vazba ohrožená změnou tohoto pracovníka i možným střetem zájmů.

Úkolem adaptačního průvodce je dobře připravit hostitele na péči o dítě/dospělého a poskytovat oběma průběžnou podporu. K tomu potřebuje dostatečně znát dítě/dospělého a mít přehled o aktuální situaci a kapacitách hostitele a jeho nejbližších.

Po úspěšném párování si adaptační průvodce průběžně udržuje vlned do životní situace hostitele a dítěte/dospělého a monitoruje dopad homesharingu na potřeby a wellbeing dítěte/dospělého. V případě potřeby nabízí oběma podporu a napomáhá balancovat jejich vzájemný vztah.

Průvodce pečujících

Odpovídá za přípravu a následné provázení pečujících,

- zajišťuje jim operativně podporu,
- je k dispozici při aktuálních nejasnostech, problémech či krizích,
- organizuje skupinová setkání pečujících.
- spolupodílí se na přípravě pečujících na homesharing (zde může být zastoupen externistou).

Další požadavky jsou obdobné jako u **adaptačního průvodce**.

Koordinátor homesharingu

- Odpovídá za komunikaci s veřejností (zejména se zájemci o hostitelství a s pečujícími).
- Poskytuje organizační a administrativní podporu týmu homesharingu.
- Udržuje si přehled o všech souběžně probíhajících procesech homesharingu.
- Organizačně zajišťuje přípravu hostitelů.
- S hostiteli a pečujícími zapojenými do homesharingu komunikuje ohledně administrativních záležitostí a společných setkání.

Mezi základní požadavky na koordinátora patří komunikační dovednosti, organizační schopnosti, schopnost vést dokumentaci a schopnost pracovat samostatně i v týmu.

Tým homesharingu je tedy nejlépe tvořen alespoň třemi lidmi. V případě, že homesharing poskytuje větší organizace, může být některá z rolí zastoupena jiným pracovníkem z doprovázející organizace. Pokud v týmu není speciální pedagog a sociální pracovník, je vhodné mít tyto odborníky mezi externími spolupracovníky pro případné konzultace.

Je nutné si uvědomit, že bez dobrého týmu není vhodné s homesharingem začínat.

Další pracovníci

Vedle těchto specifických pozic je třeba počítat s **vedoucím homesharingového týmu**, metodickou podporou týmu a dalšími (personalistika, účetnictví atp.). Vedoucím týmu a metodickou podporou může být někdo z trojice adaptační průvodce, průvodce pečujících, koordinátor homesharingu, nebo někdo, kdo téma homesharingu velmi dobře zná.

Specifikem homesharingu je potřeba spolupracovat s **PR pracovníkem** při přípravě náborových a osvětových kampaní – viz kapitola [Nábor hostitelů](#). Dalšími důležitými spolupracujícími jsou pro homesharingový tým **lektori přípravy hostitelů** – viz kapitola [Příprava hostitelů](#).

Některé z uvedených pozic je možné slučovat, je ale důležité předcházet možnému střetu zájmů, a proto je třeba dodržet následující zásady:

→ Pečující i hostitelé mají v organizaci určeného kontaktního pracovníka. Kontaktní pracovník pro pečujícího není zároveň kontaktním pracovníkem pro hostitele.

Vzhledem k charakteru práce je také třeba, aby homesharingový tým využíval podpory supervizora.

Děti/dospělí

Situace dětí/dospělých

Homesharing je podpora určená dětem nebo dospělým s intelektovým znevýhodněním. Dle definice Světové zdravotnické organizace je mentální retardace (zde využíváme termín intelektové znevýhodnění) „stav zastaveného nebo neúplného duševního vývoje, který je charakterizován zvláště porušením dovedností, projevujícím se během vývojového období, postihujícím všechny složky inteligence, to je poznávací, řečové, motorické a sociální schopnosti.“ (WHO, MKN-10). Jde tedy o skupinu lidí znevýhodněnou právě ve schopnosti vytvářet a budovat vztahy a porozumění světu kolem sebe, adaptovat se na změny a tedy i vyvíjet se a zrát. Z toho důvodu jsou také tyto lidé nejvíce ohroženi nevhodným zacházením, častější traumatizací a samotou.

Homesharing je vystavěn především na myšlence pomoci těmto lidem alespoň částečně překlenout jejich handicap. Dobrá zkušenost s homesharingem posiluje jejich adaptabilitu a také umožňuje zakoušet vztahy a sociální přijetí.

Homesharing využívají děti a dospělí s intelektovým znevýhodněním různého věku a různé míry a podoby intelektového znevýhodnění. To vyžaduje od doprovázející organizace schopnost přizpůsobit se potřebám konkrétního dítěte/dospělého a upravovat mu jednotlivé procesy a postupy na míru.

Zapojení dítěte/dospělého do homesharingu

Iniciátorem kontaktu s doprovázející organizací bývá zpravidla pečující. Ve většině případů bývá pečující i zákonným zástupcem nebo opatrovníkem dítěte/dospělého a je také tím, kdo doprovázející organizaci zprostředkovává kontakt s dítětem/dospělým.

V mnoha okamžicích jedná doprovázející organizace zároveň s dítětem/dospělým i jeho pečujícím, v některých fázích procesu se každému z nich věnuje jiný pracovník doprovázející organizace. Graficky je to znázorněno v **Cestě dítěte/dospělého** a pečujícího (viz obr. 4) a jednotlivé kroky cesty podrobně popisuje kapitola věnovaná [pečujícím](#).

Úkolem doprovázející organizace je dbát na to, aby dítě/dospělého co nejdříve zapojila do veškerých aktivit, které se ho týkají, přiměřeně jeho věku a schopnostem.

Příprava dítěte/dospělého

Je jednou z fází, kdy se doprovázející organizace věnuje dítěti/dospělému individuálně. Přípravu dítěte/dospělého má na starost **adaptační průvodce**, který při ní úzce spolupracuje s **průvodcem pečujících**.

Podoba a délka přípravy se odvíjí od cílové skupiny dětí/dospělých, s níž doprovázející organizace pracuje, a může se proto v jednotlivých organizacích lišit, ale cíle má společné:

- Adaptační průvodce se seznámí s dítětem/dospělým a jeho potřebami tak, aby:
 - byl schopen zastupovat jej na párovacím panelu a vytipovat pro něj vhodného hostitele,
 - získal porozumění pro způsob, jakým dítě/dospělý komunikuje, vyjadřuje souhlas a nesouhlas, reaguje na nepříjemné situace,

- mohl dítě/dospělého i hostitele provést adaptačním obdobím a připravit hostitele v procesu párování na péči o dítě/dospělého.
- Umožnit dítěti/dospělému zažít podobu homesharingu „nanečisto“, postupně si zvykat na odcházení z domova a trávení času s další osobou (podpora osamostatňování).
- Poskytnout pečujícím možnost
 - zažít, jak by mohl homesharing vypadat,
 - uvědomit si, co vše může obnášet
 - emocionálně (např. téma separace),
 - prakticky (nárok na komunikaci s dalším člověkem, organizování jednotlivých setkání apod.),
 - v případě potřeby se setkat s průvodcem pečujících a probrat s ním své otázky či obavy.

Přípravu dítěte/dospělého může **adaptační průvodce** zahájit teprve ve chvíli, kdy má doprovázející organizace s pečujícími podepsanou smlouvu o spolupráci – ta formálně vymezuje vzájemná práva a povinnosti a je klíčovým dokumentem v případě krizových událostí.

Z přípravných schůzek vznikají zápisy; dobrou praxí je dávat je k dispozici i pečujícím. Jakmile se adaptační průvodce, průvodce pečujících i pečující shodnou, že je možné přejít k dalšímu kroku, zařadí doprovázející organizace dítě/dospělého do jednání párovacího panelu.

U přípravy dítěte/dospělého platí, že je praktické, aby probíhala až ve chvíli, kdy má doprovázející organizace vyhlédnutého potenciálního hostitele, byť zatím jen podle velmi hrubých parametrů (vzdálenost, časové možnosti...). Zvláště v případě dětí platí, že jejich potřeby i projevy se mohou během pár měsíců značně změnit. Pokud od přípravy dítěte/dospělého uplynul delší čas (půl roku a déle), je nutné, aby se s ním adaptační průvodce před párovacím panelem opět setkal a své záznamy o něm aktualizoval.

Adaptační průvodce by si měl při přípravě dětí/dospělých být vědom dvou rizik:

Děti/dospělí si během společného kontaktu tvoří vztah s ním, což může později zkomplikovat hostitelovo přijetí dítětem/dospělým.

Pečující se během přípravy dítěte/dospělého příliš navážou na **adaptačního průvodce**, což může později zkomplikovat hostitelovo přijetí pečujícím.

Proto je třeba, aby adaptační průvodce **nezapomínal**, že jeho úkol v rámci přípravy dítěte/dospělého je dobře připravit půdu pro další fáze homesharingu, nikoliv nahrazovat pečujícím či dětem/dospělým chybějící podporu.

Pečující

Situace dlouhodobě pečujících

Péče o dítě/dospělého s intelektovým znevýhodněním klade na pečující značné nároky. Zejména v případě vysoké potřeby podpory a výskytu chování náročného na péči jsou děti/dospělí často odmítáni poskytovateli sociálních služeb. V českém systému sociální péče pro ně chybí podpůrné služby i důstojné komunitní bydlení.

Bez vhodné podpory jsou pečující vystaveni vysoké míře stresu. Jsou vyčerpaní, nezbývá jim kapacita na základní péči o sebe a o další členy své domácnosti. Jejich život se zúží na každodenní kolotoč péče o dítě/dospělého a řešení případných krizových situací. V důsledku toho se zvyšuje pravděpodobnost narušení či rozpadu rodinných vazeb a vztahů. Prohlubuje se vyčerpání a obavy z budoucnosti, posiluje se izolace a sociální vyloučení rodiny. Vysoká míra dlouhodobého stresu poškozuje duševní i fyzické zdraví pečujících. Nedostatek vnějších podnětů také snižuje možnost přirozené socializace dítěte/dospělého.

Ve chvíli, kdy je takto vyčerpaným a přetíženým pečujícím nabídnuta podpora, může se nezdávkou dostavit paradoxní efekt: Když se na dohled objeví konkrétní hostitel, pečující se začne separaci bránit nebo se střídavě staví k nabízené pomoci kladně i odmítavě. V některých případech se – s otevřením časového prostoru pro pečujícího – mohou objevovat potlačené a vytěsněné prožitky a potřeby a pečující na situaci zareaguje dekompenzací a zhroutilím.

Zároveň homesharing klade zejména na začátku na všechny aktéry nové nároky, které mohou pro pečující být nečekané a zahlcující. Proto je třeba pečující hned od počátku seznamovat s tím, co je čeká, pokud se rozhodnou s doprovázející organizací spolupracovat.

Co ovlivňuje připravenost pečujících na homesharing

Ukazuje se, že připravenost pečujících na homesharing nesouvisí tolik s mírou postižení dítěte/dospělého či vysokými nároky na péči. Důležitější jsou jiné skutečnosti.

Zapojení pečujících do homesharingu usnadňuje například, když:

- jsou zvyklí využívat některý typ odlehčovací služby a jsou s ní spokojení,
- projevují ochotu být aktivními účastníky homesharingu, uvědomují si možnou zátěž, která je v počátcích homesharingu čeká,
- s doprovázející organizací komunikují přímo a otevřeně, nebojí se vyjadřovat obavy a pochybnosti,
- má vnitřní kapacitu adaptovat se na novou situaci.

Zapojení pečujících do homesharingu může komplikovat například, když:

- pečují jen o jedno dítě,
- nemají zkušenosti s tím, že by dítě/dospělý trávil volný čas mimo domov,
- jsou dlouhodobě v extrémní izolaci,
- jde o samoživitele bez pracovního poměru, péče o dítě/dospělého je hlavním smyslem jejich života,

- mají od homesharingu nereálná očekávání (např. hledá pro sebe přátelský vztah),
- chtějí hostitele pro malé dítě a teprve se vyrovnávají s diagnózou a ještě si zcela neuvědomují důležitost podpory pro další život všech členů rodiny,
- je dítě/dospělý výrazně fixován na jednoho pečujícího,
- širší rodina s homesharingem nesouhlasí,
- pečující nejsou ve vztahu k homesharingu jednotní.

To, že se u pečujících objevují některé z těchto skutečností, rozhodně neznamena, že by měli být z homesharingu vyřazeni. Naopak, můžou to být ti nejvíce potřební. Pro doprovázející organizaci jde o signály, že v průběhu přípravy pečujících, seznamování se s dítětem/dospělým či v párování bude třeba tato téma otevřít a před dalším krokem ošetřit. To je úkol zejména pro průvodce pečujících, který však spolupracuje s celým týmem homesharingu a případně i vytipovanými externisty.

Obavy pečujících vstupujících do homesharingu

V rozhovorech vedených s pečujícími vstupujícími do homesharingu se opakovaně objevují následující obavy:

Nedůvěra v proces – homesharing je stále ještě nová forma podpory, která není v ČR dostatečně prověřená časem. Na jedné straně homesharing poskytuje naději na přirozenou péči a respektování individuálních potřeb dítěte/dospělého, na druhé straně je vše nové a úspěch je nejistý. To u pečujících vzbuzuje přirozené obavy např. z toho, zda bude celý proces bezpečný a jak dobře bude fungovat.

Nenajde se hostitel – pečující zažívají odmítání dítěte/dospělého, a to i ze strany rodiny, přátel i institucí. Téměř všichni mají zkušenosti s obtížným hledáním asistentů a jejich častým střídáním. Mají obavy, že s hostiteli to nakonec dopadne stejně. Tuto obavu posiluje i fakt, že hledání hostitele může trvat dlouhou dobu a nemusí být úspěšné.

Hostitel péči nezvládne – pečující si uvědomují složitost péče o dítě/dospělého, vyjadřují obavy z toho, aby to na hostitele nebylo příliš náročné. Zranitelnost dítěte/dospělého posiluje strach, zda bude s hostiteli v bezpečí a zda jim mohou věřit. Objevují se obavy ze zneužití nebo zanedbání péče, případně, že by u dětí/dospělých, kteří se hůře adaptují na změny, mohlo dojít ke zhoršení psychického stavu. Tyto obavy se ještě zesilují v případě dětí/dospělých s omezenou komunikační schopností.

Obava z času bez dítěte/dospělého – čas pečujících se řídí potřebami dítěte/dospělého a bývá jimi beze zbytku vyplněn. Někteří pečující se obávají, že čas bez dítěte/dospělého nedokážou plně využít. S volným časem získávají totiž pečující prostor pro uvědomění si vlastních nenaplněných potřeb a s tím spojených nepříjemných pocitů, které si v kolotoči náročné péče běžně nepřipouštějí. Ze zkušeností také vyplývá, že dlouhodobě pečující postupně ztrácí možnosti i schopnost naplňovat své potřeby.

Ztráta vlastní hodnoty – dlouhodobě pečující ztrácí možnost seberealizace jiným způsobem. Péče o dítě/dospělého se jim může stát jediným smyslem života a aktivitou, která určuje jejich sebehodnotu. Ve chvíli, kdy o dítě/dospělého pečuje někdo jiný, mohou podléhat pocitu ztráty vlastní hodnoty.

Ztráta kontroly – pečující je po dlouhou dobu plně odpovědný za vývoj dítěte/dospělého a uspokojování jeho potřeb. Může se tedy stát, že nevěří, že by ho v péči někdo mohl dostatečně zastoupit.

Pocit viny – společnost často v pečujících vyvolává dojem, že péči o dítě/dospělého by měli zvládnout sami. Ve chvíli, kdy pečující hledá pomoc u dalších lidí, může se u něj probudit pocit viny či vlastního selhání.

Pocity studu – často souvisejí s podobou a mírou postižení dítěte/pečujícího a s jeho dopady na život celé rodiny.

Obavy o majetek hostitelů – pečující mohou mít obavu, aby dítě/dospělý v domácnosti hostitele nezpůsobilo nějakou škodu.

S možnými obavami pečujících je třeba pracovat – od prvního kontaktu cíleně hledat prostor na rozhovor o nich, téma aktivně otevírat při individuálních setkáních či ve skupině pečujících. Pokud pečující nejsou předem připraveni na pocity, které se mohou objevit v souvislosti s tak velkým separačním krokem, jako představuje homesharing, velmi pravděpodobně je nejpozději během párovacího procesu zaskočí a mohou negativně ovlivnit celý proces.

Cesta dítěte/dospělého a pečujícího

Pečujícím může usnadnit orientaci v procesech homesharingu graficky znázorněná **Cesta dítěte/dospělého a pečujícího** (viz obr. 5), na níž jsou vyznačeny nejdůležitější fáze – kroky, kterými dítě/dospělý a pečující spolu s doprovázející organizací postupně prochází.

V jednotlivých organizacích se může lišit, ale uvedení hlavních kroků by v ní nemělo chybět. **Cestu dítěte/dospělého a pečujícího** je možné umístit na web či do letáků.

Pokud jsou kroky v Cestě dítěte/dospělého a pečujícího dobře a jednoduše znázorněny, mohou ji pracovníci doprovázející organizace využívat jako pomůcku od prvního kontaktu s pečujícími. Pečujícím umožňuje lépe porozumět tomu, kde v procesu se právě nacházejí a co je a děti/dospělé ještě čeká. Doprovázející organizace se o ni může opírat při domluvě dalších kroků a podmínek, za nichž nastanou.

Cesta dítěte/dospělého a pečujícího je dobře využitelná i v rámci přípravy pečujícího na homesharing. Ze zkušeností například vyplývá, že pečující se na příchod hostitele těší, ale v čase bezprostředně předcházejícím seznamování s hostitelem u nich mnohdy nastupují obavy a začínají se objevovat nepříjemné pocity spojené se separací, pro které v jejich životě vlastně dosud nebyl prostor. Pokud pečující předem vědí, že se to v tomto období běžně stává a že se nemají zdráhat obrátit se na svého průvodce pečujících, jsou schopni tyto pocity lépe přijímat a vypořádat se s nimi. Zároveň tím doprovázející organizace podporuje v pečujících pocit bezpečí a ochotu sdílet případné obavy i v dalších krocích.

Navázání osobního kontaktu s pečujícím

Doprovázející organizace se zpravidla nemusí nábořem pečujících zabývat; pečující se obvykle na doprovázející organizaci obracejí sami.

Pokud se pečující rozhodne kontaktovat doprovázející organizaci, ať už prostřednictvím webového formuláře, telefonicky či e-mailem, vstupuje do osobního kontaktu. Protože v tuto chvíli si doprovázející organizace začíná vést záznamy o pečujícím i dítěti/dospělém, je třeba získat k tomu **potřebné souhlasy (GDPR)**.

V rámci osobního kontaktu se doprovázející organizace snaží:

- získat od pečujícího dostatek informací pro rozhodnutí, zda homesharing může být odpovědí na to, po čem pečující volá,
- vyhodnotit, zda má doprovázející organizace kapacitu a možnost pečujícího a dítěte/dospělého na cestě k homesharingu doprovázet,
- poskytovat pečujícímu dostatek informací pro jeho průběžné rozhodování, zda chce pokračovat k dalšímu kroku cesty pečujícího (viz obr. 5),
- začít navazovat s pečujícím vztah založený na hodnotách homesharingu.

První osobní kontakt může mít podobu e-mailové komunikace či telefonického rozhovoru. V případě, že se na jeho základě pečující rozhodne možnosti homesharingu blíže prozkoumat, následují **úvodní rozhovory**, které probíhají při osobním setkání.

Na homesharingový tým se mohou obracet pečující v mnoha životních situacích. Někteří hledají pomoc v akutní krizi, jiní se sami cítí izolováni a v homesharingu spatřují šanci na nalezení přátel pro sebe, nebo jsou z míst, kde organizace nepůsobí atp. Během rozhovorů se tak může ukázat, že zakázka a potřeba pečujících či dítěte/dospělého neodpovídá možnostem homesharingu, nebo přesahuje možnosti doprovázející organizace. Pak je třeba situaci pečujícím vysvětlit a, pokud to je možné, doporučit jim jinou organizaci s vhodnější formou podpory.

Na homesharingový tým může silně působit tíživá situace, v níž mnozí pečující jsou, a touha co nejrychleji jim pomoci. Je však důležité, aby tým realisticky odhadoval svoje kapacity a možnosti a nehledal cesty, jak své vlastní procesy uspíšit. Přeskočení některé fáze či přimhouření očí nad vlastními pracovními standardy zvyšují riziko přehlédnutí něčeho důležitého, což může snadno vést k neúspěchu párování. Doprovázející organizace tím také riskuje, že pečující ještě více zatíží, což ve výsledku oslabuje bezpečí homesharingu pro všechny zapojené aktéry.

Úvodní rozhovory

Cílem rozhovorů je

- Seznámit pečujícího s reálnými možnostmi a nároky homesharingu, vyjasnit si navzájem očekávání a seznámit jej s **Cestou pečujícího**.

- Získat o pečujícím, jeho rodině a dítěti/dospělém dostatek informací k tomu, aby byl homesharingový tým schopen odhadnout, zda je smysluplné pečujícím a dítěti/dospělému homesharing nabízet – zda je to skutečně to, co teď hledají.

Úvodní rozhovory mohou probíhat u pečujícího doma, na půdě organizace či na neutrální půdě – důležitá je domluva s pečujícím a jemu také dáváme při volbě místa přednost. Alespoň jedno setkání by ale mělo proběhnout v domácím prostředí a za přítomnosti všech (společně žijících) členů rodiny pečujícího. Zpravidla stačí dvě až tři setkání, ale v případě potřeby je možné domluvit si setkání více.

Pokud je to možné, je vhodné, aby se úvodních rozhovorů zúčastnili dva zástupci organizace – **adaptační průvodce a průvodce pečujících**. Společně si mohou udělat přesnější obrázek o situaci a potřebách pečujících i dítěte/dospělého, rozdělit si v průběhu rozhovoru úkoly (jeden rozhovor vede, druhý zapisuje) nebo se mohou na chvíli rozdělit (průvodce pečujících se věnuje jim, **adaptační průvodce** dítěti/dospělému).

Během rozhovorů zástupci organizace:

- Zjišťují zakázku pečujících – jejich očekávání a motivaci pro homesharing.
- Ověřují u nich pochopení toho, co homesharing nabízí a kde jsou jeho limity. Vyjasňují např.:
 - v čem se liší homesharing od jiných typů podpory,
 - jak vypadá hledání hostitele a jeho příprava,
 - jak probíhá párování,
 - že jde o časově náročný proces bez záruky na nalezení hostitele.
- Poznávají situaci pečujících a členů jejich nejbližší rodiny (sociální síť a zdroje, postoj okolí k homesharingu a představy o něm, jejich obavy, časové možnosti apod.).
- Získávají základní informace o dítěti/dospělém (zdravotní stav a dovednosti dítěte/dospělého: komunikační, sebeobsluha, zvládání nových situací apod.).
- Zjišťují dosavadní zkušenosti se separací, např. zda:
 - využívá nějakou formu odlehčovací služby,
 - je do péče o dítě/dospělého zapojena rodina pečujícího nebo jiné blízké osoby,
 - je dítě/dospělý zvyklý trávit čas mimo domov atp.
- Otevírají téma separace a nároků, které klade na pečující (možné obavy a pocity, které pečující při separaci běžně pociťují apod.).
- Představují pečujícím cestu pečujících a její jednotlivé kroky.
- Vyjasňují role jednotlivých aktérů.
- Seznamují je se smlouvou a závazky z ní vyplývajícími.
- Seznamují je s pravidly placení příspěvku na náklady.

S úvodními rozhovory končí zástupci organizace ve chvíli, kdy se pečující s organizací domluví na dalším kroku, ať už na pokračování spolupráce, či na jejím ukončení.

V případě pokračující spolupráce zařazuje doprovázející organizace pečující do **evidence zájemců o hostitele**.

V tuto chvíli není nutné podepsat s pečujícími smlouvu o spolupráci. Je totiž možné, že na nalezení hostitele budou čekat řadu měsíců. Je ale třeba domluvit se na způsobu a okolnostech dalšího kontaktu.

Pracovníci organizace od prvního kontaktu s pečujícími usilují o navázání respektujícího a partnerského vztahu, v němž je důležitá otevřená komunikace. Dobrou praxí je proto zápisy z úvodních rozhovorů poskytnout pečujícímu elektronicky, nebo mu je předat vytištěné při dalším setkání. Obě strany se tak k nim mohou v případě potřeby vrátit a některé informace si upřesnit nebo doplnit.

Je třeba pečujícím objasnit, že evidence zájemců o hostitele není pořadník – parametrem propojení s hostitelem není to, jak dlouho na něj dítě/dospělý čeká, ale to, zda je pro něj hostitel vhodný z hlediska časových možností, vzdálenosti, osobnostních předpokladů a shody nabídky hostitele s poptávkou pečujícího a dítěte/dospělého. Proto se může stát, že jejich dítě/dospělý bude na svého hostitele čekat dlouho a úspěšné nalezení hostitele není nikdy jisté.

Kontakt s pečujícími v evidenci zájemců

Protože doba, jakou mohou pečující čekat na vyhledání hostitele, se může dramaticky lišit a je nemožné odhadnout, jak dlouho potrvá, je třeba domluvit se s pečujícími, jakým způsobem a jak často budou v kontaktu se svou doprovázející organizací.

Ke kontaktu zpravidla dochází:

- při on-line aktivitách a akcích pořádaných doprovázející organizací pro všechny pečující,
- jakmile má organizace vyhlédnutého hostitele,
- nebo např. každých 6 měsíců, až dokud doprovázející organizace vhodného hostitele nenajde, nebo se nedomluví s pečujícím na jeho vyřazení z evidence zájemců,
- nebo pokud se pečující sám chce na něco zeptat, nebo u něj došlo ke změně, kterou považuje za důležitou pro další spolupráci.

Po celou dobu, kdy organizace pečujícího eviduje jako zájemce o hostitele, je důležité dodržovat domluvu ohledně kontaktu. V této době je vztah, který se s nimi organizaci podařilo navázat, křehký, protože pečující je ve fázi čekání na nejistý úspěch. Zejména pokud s organizací pečující nemá dosud pozitivní zkušenost např. díky jinému typu spolupráce, může snadno nabýt dojmu, že na něj doprovázející organizace zapoměla. Průběžný kontakt mu pomáhá zažívat, že přestože pro něj organizace ještě nemá hostitele, nezůstává osamocen.

Podpis smlouvy o spolupráci

Ať už smlouvu o spolupráci doprovázející organizace podepisuje s pečujícím v rámci posledního úvodního rozhovoru, nebo bezprostředně před vstupem pečujících do přípravy, text smlouvy dostávají pečující k dispozici již na jednom z prvních úvodních rozhovorů, aby měli možnost přečíst si ji sami a ve svém vlastním tempu. Zpravidla na posledním úvodním setkání projdou jednotlivé

body smlouvy spolu s **průvodcem pečujících**. Ten je upozorní na závazky, povinnosti a práva pečujících i doprovázející organizace, které ze smlouvy vyplývají. Ve chvíli podpisu by tedy měl pečující být seznámen se zněním smlouvy a měl by jí rozumět.

Před přizváním pečujících do další fáze – přípravy pečujících – je třeba zkontrolovat:

- Zápisy z úvodních rozhovorů a průběžných kontaktů**
 - Je v nich nějaké téma, které by se s pečujícími mělo v rámci přípravy otevřít?
 - Je třeba nějaké informace doplnit před zahájením přípravy?
- Souhlasy**
 - Podepsali pečující souhlas se zpracováním osobních údajů?
 - Podepsali pečující souhlas s focením/pořizováním videa či zvukového záznamu (je-li potřeba)?
- Smlouva o spolupráci mezi pečujícím a doprovázející organizací**
 - Je již podepsaná? A pokud ne, je na nejbližší schůzku připravený tiskopis?
 - Zná pečující smlouvu o hostitelské péči a pravidla pro hrazení příspěvku na náklady spojené s péčí o dítě/dospělého?
- Případné další dokumenty dle specifik doprovázející organizace.

Pokud je vše v pořádku, lze pečující pozvat do Přípravy pečujících.

Příprava pečujících

Úvodní rozhovory, v nichž měli pečující možnost vyjasňovat si, co jim homesharing může nabídnout a co od něj sami pro sebe a dítě/dospělého očekávají, pro úspěšný vstup do homeharingu nestačí. Proto před setkáním s hostitelem prochází i pečující přípravou na homesharing. Jejím cílem je připravit pečujícího na další kroky jeho cesty, zejména na:

- párovací panel, kterého se pečující neúčastní, ale na němž jej a dítě/dospělého zastupuje pracovník organizace (**průvodce pečujících a adaptační průvodce**) a vytipovává mezi připravenými hostiteli vhodný pár,
- seznamování s hostitelem a témata, která s tím souvisí.

Přípravu pečujících zpravidla zajišťuje průvodce pečujících ve spolupráci s dalšími členy týmu. Výhodné je při přípravě spolupracovat s terapeutem či krizovým interventem – jeho odborná zkušenost může pomoci překlenout náročné situace, které se během přípravy mohou objevit.

Cílem přípravy pečujících není poskytování terapeutické pomoci. Přítomnost odborníka (terapeuta, krizového intervenanta) má zajistit, abychom v případě krizové situace dokázali vhodně zareagovat a pečujícího nasměrovat na odbornou pomoc mimo naši organizaci.

Příprava pečujících může mít různou podobu podle možností a kapacit doprovázející organizace i preferencí a možností pečujících. Lze ji realizovat individuálně, ve skupině, či v kombinaci obou možností, v on-line prostředí či osobně.

Skupinová příprava umožňuje propojení pečujících, kteří na hostitele čekají, s pečujícími, kteří hostitele už mají. Sdílení jejich zkušenosti může připravovaným pečujícím velmi usnadnit průchod následujícími fázemi.. Stejně tak setkání s pečujícími, kteří jsou v obdobné situaci, může pomoci snížit vlastní úzkost či obavy.

Pro některé pečující může naopak být snazší mluvit o některých tématech při individuálním setkání.

Zvolení formy a konkrétního obsahu přípravy pečujících je v kompetenci pracovníků doprovázející organizace. Pro inspiraci při jejím promyšlení může sloužit model skupinové přípravy vyzkoušené v Dětech úplňku (viz příloha [Příprava pečujících](#)).

V přípravě pečujících se pracovníci organizace soustředí např. na:

- představení různých typů hostitelů a rozhovor s pečujícími o tom,
 - s jakým typem hostitele by se jim spolupracovalo nejlépe,
 - s jakým typem hostitele by nejspíš bylo nejlépe jejich dítěti/dospělému,
 - kde cítí v představě o hostiteli své limity („v žádném případě nechceme, aby hostitel...“, „cítí bychom obavy, pokud by hostitel...“),
- téma separace
 - a jak ji mohou pečující prožívat,
 - a co jim může pomáhat se se separací dítěte/dospělého vyrovnávat,
- role pečujícího v homesharingu
 - pečující zná dítě/dospělého nejlépe, jeho zkušenost a postřehy jsou pro doprovázející organizaci i hostitele velmi cenné,
 - pečující je spolutvůrcem homesharingu,
- představení toho, co se může v době seznamování s hostitelem odehrávat
 - jaké reakce se dají očekávat u dítěte/dospělého,
 - jak mohou seznamování prožívat pečující,
 - jak jej mohou prožívat hostitelé a co potřebují od pečujících,
 - o jakou podporu ze strany organizace si mohou a mají v případě potřeby říkat.

Praktické je, pokud příprava pečujících probíhá ve chvíli, kdy má doprovázející organizace vyhlédnutého potenciálního hostitele (do přípravy hostitelů se přihlásil někdo, kdo je v rozumné dojezdové vzdálenosti a jeho praktické možnosti jsou v souladu s potřebami pečujícího a dítěte/dospělého).

Pokud chceme do párovacího panelu zařadit dítě/dospělého a od přípravy pečujícího uběhl už delší čas (půl roku a déle), je vhodné se před párováním s pečujícím sejit individuálně, vrátit se k tématům probíraným v přípravě a zeptat se, zda se od té doby něco nezměnilo.

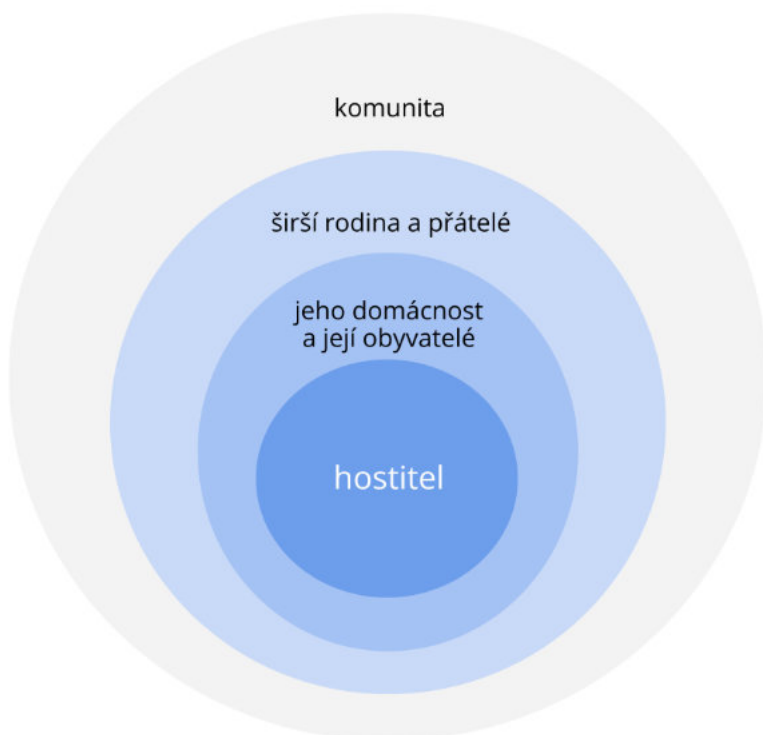
Zájemci o hostitelství / hostitelé

Hostitelem se může stát plnoletá, trestně bezúhonná osoba, pár nebo rodina s pozitivním vztahem k lidem s intelektovým znevýhodněním, s ochotou učit se a s časem a prostorem ve vlastní domácnosti. Pokud se hostitelství chce věnovat jen jeden člen domácnosti, ostatní se nemusí homesharingu aktivně účastnit, musí ale souhlasit s přítomností dítěte/dospělého v jejich domácím prostředí a s podmínkami nastavenými doprovázející organizací (doložení výpisu z rejstříku trestů apod.).

Situace zájemců o hostitelství

Protože náborové kampaně se snaží oslovit širokou veřejnost, na doprovázející organizace se obracejí různorodí zájemci o hostitelství. Jsou mezi nimi jednotlivci, páry, rodiny, lidé bezdětní, s dospělými dětmi i dětmi předškolními či školními. Lidé vyučení i vysokoškolsky vzdělaní. Lidé žijící v domku se zahradou i v podnájmu. Lidé s předchozí zkušeností s péčí o děti/dospělé i lidé, kteří dosud nikdy o nikoho nepečovali. Pokud splňují výše uvedené podmínky a projdou úspěšně přípravou hostitelů, může se hostitelem stát kdokoliv z nich.

Zájemce o hostitelství ale do homesharingu nikdy nevstupuje zcela sám. Tím, že o dítě/dospělého bude pečovat ve svém přirozeném prostředí, dotkne se homesharing i lidí v jeho okolí od těch nejbližších, s nimiž sdílí domácnost, až po komunitu (viz obr. 6). Než se tedy zájemce stane hostitelem, měl by zvážit, jaké dopady to bude mít na lidi kolem něj a jeho vztahy s nimi.

Osobnostní předpoklady hostitele

Pro dobré fungování homesharingu je třeba, aby hostitel splňoval i určité **osobnostní předpoklady**:

- ukotvenost
 - vnitřní a vnější (osobnostní zralost, stabilní rodinná situace, zázemí)

- trpělivost
 - vnitřní klid a kapacita na různé druhy a podoby zátěže (hlučnost dítěte/dospělého, nízká návratnost reakcí při kontaktu a v komunikaci, tempo dítěte/dospělého apod.)
- otevřená komunikace
 - schopnost poskytnout a vyslechnout zpětnou vazbu
 - schopnost a ochota řešit vzniklý problém s tím, koho se týká (či požádat o pomoc správného člověka)
- empatie
 - schopnost naladit se na potřeby druhého
- schopnost sebereflexe
 - schopnost nahlédnout problém/situaci z více hledisek
 - schopnost upozadit svůj zájem v některých situacích, vybalancovat svou potřebu či zájem s potřebami a zájmy druhého člověka, organizace
- zodpovědnost a spolehlivost
 - dodržování termínů, dochvilnost, včasné informování v případě nečekaných situací apod.
- vhodná motivace k homesharingu
 - vyhodnocení, zda motivace zájemce o homesharing pro poskytování homesharingu není riziková, je úkol jak pro tým homesharingu, tak pro zájemce samotného. V rámci celé „cesty hostitele“ proto doprovázející organizace mapuje hostitelovu motivaci a nabízí mu nástroje a příležitosti k vlastní reflexi své motivace,
 - pro rozhodování, zda je motivace riziková, lze jako kontrolní otázku použít: „Je zájemcova motivace v rozporu s hodnotami homesharingu či pilíři bezpečí?“
- soulad s hodnotami homesharingu
- dobrá zdravotní a psychická kondice

Praktické možnosti hostitele

Každý hostitel má jiné praktické možnosti, které je třeba zjistit pro budoucí párování:

- rodinná situace
 - kdo bude přítomen v domácnosti hostitele v době poskytování hostitelské péče (rodinní příslušníci, spolubydlící apod.) a jak se k tomu staví
 - zda mají nějaká domácí zvířata
- časové možnosti a kapacity
 - preference všedních dnů, víkendů
 - konkrétní představa (den a hodiny, četnost setkávání, pravidelnost/nepravidelnost apod.)
 - dlouhodobá perspektiva (vím, že hledám něco na pár měsíců / dovedu si představit spolupráci na několik let)
- prostorové možnosti
 - kde bude homesharing probíhat (dům, byt), dostupnost místa, bezbariérovost
 - mobilita hostitele (může dojet MHD, autem, kolik času je ochoten trávit na cestě)
- fyzická zdatnost
 - zda zvládne živější dítě/dospělého, manipulaci s vozíkem apod.

- osobnostní dispozice (kompatibilní k dítěti/dospělému)
 - např. temperament hostitele
 - zda ho bude naplňovat i setkávání s velmi pasivním dítěte/dospělým
- koníčky, zájmy
 - co nabízí, co by ho bavilo

Zatímco o praktických možnostech zájemce o hostitelství je možné si udělat dobrou představu během prvních rozhovorů, jeho **osobnostní předpoklady** ověřuje tým homesharingu postupně při všech osobních setkáních a zejména pak v rámci přípravy hostitelů, na jejímž konci vypracovávají lektori přípravy pro hostitele a doprovázející organizaci **Profil hostitele**. Vzorový formulář profilu je v příloze – [Profil hostitele](#).

Nábor hostitelů

Hledání a získávání hostitelů je časově a energeticky nejnáročnější část celého procesu. Na počátku je třeba oslovit velké množství lidí, aby náborová kampaň nakonec přinesla několik hostitelů.

Je důležité, aby nábor dokázal zaujmout a oslovit vhodné adepty. Proto je dobré mít na začátku představu, koho vlastně doprovázející organizace hledá, a přemýšlet o tom, kde ho najde a jak ho nejlépe osloví. Nábor by však neměl vytvářet nereálná očekávání nebo nevhodně motivovat – to by sice organizaci mohlo přivést více zájemců, ale mnozí by pravděpodobně odcházeli sami ve chvíli, kdy by objevili rozpor mezi „reklamou“ a realitou, nebo by je doprovázející organizace musela vyřadit v pozdějších fázích procesu.

Nábor hostitelů zahrnuje dva hlavní kroky – **náborovou kampaň** a **osobní kontakt**.

Náborová kampaň

Má za cíl oslovit co nejvíce lidí z cílové skupiny, vyvolat v nich o homesharing zájem a zvědavost, nasměrovat je na **webovou stránku** či přímo na kontaktního pracovníka.

Vedle náborové role má také roli osvětovou. Může totiž na konkrétních příkladech ukázat, že homesharing je realizovatelný a přínosný a věnují se mu různorodí lidé. A i ti, kteří se nakonec rozhodnou do homesharingu nezapojit, mohou vystupovat jako neformální „advokáti“ homesharingu.

Příprava náborové kampaně je jeden z nejnáročnějších kroků náboru, a to z několika důvodů:

1. Jde o oblast, se kterou organizace často nemají příliš zkušeností.
2. Ve veřejném prostoru je ohromná konkurence.
3. Organizace vloží energii a další zdroje do přípravy kampaně, ale mezi jejím spuštěním a reálným dopadem může uběhnout dlouhé období nejistoty.
4. Náborovou kampaň je také třeba připravovat na míru potřebám a možnostem organizace s ohledem na její velikost, kapacitu, umístění a dostupnost a se zvážením lokálních možností propagace.

Proto je vhodné při přípravě kampaně spolupracovat s profesionály. Zde uvádíme jen několik obecných vodítek:

Před samotným nábořem je vhodné spustit informační kampaň, např. psát o homesharingu v místním tisku, na webu a sociálních sítích kmenové organizace či dalších organizací a institucí. Pokud totiž lidé o homesharingu už někdy dříve slyšeli, spíše zachytí, že v jejich okolí probíhá nábor hostitelů.

Při přípravě náborové kampaně je třeba si vyjasnit následující otázky:

- Koho a proč chceme oslovit? (definování cílové skupiny)
- Co a proč mu chceme říct? (formulace hlavního sdělení)
- Kde ho chceme hledat a proč právě tam? (volba komunikačních kanálů)
- Jak ho chceme oslovit? (výběr formy sdělení)
- Kdy ho chceme oslovit? (vhodné načasování)

Dobré definování cílové skupiny umožňuje kampaň zacílit přímo pro ni a díky tomu se na organizaci pak budou obracet spíše lidé, kteří mají pro homesharing více předpokladů. Při příliš úzkém cílení kampaně hrozí, že kampaň zasáhne jen malou část lidí, kteří by se mohli hostitelství věnovat.

Hlavní sdělení předurčuje akci, kterou oslovení udělají (např. půjdou se podívat na web, pošlou peníze na účet, řeknou o nás někomu). Pokud není jasné naše sdělení, pravděpodobně neudělá nikdo nic.

U **volby komunikačních kanálů** vstupují do hry lokální možnosti organizace, např. možnost využít regionální televizi, lokální periodika, komunikační kanály místních křesťanských spolků a kulturních či vzdělávacích institucí. Informační kanály také ovlivňují, kdo se bude do homesharingu hlásit (tištěný zpravodaj obce osloví jinou skupinu lidí než instagram).

Forma sdělení vychází z cílové skupiny, charakteru organizace, zvolených informačních kanálů a hlavního sdělení.

Načasování kampaně je velmi důležité. Při jejím spuštění je třeba brát v potaz období roku a lokální situaci i zohledňovat situaci doprovázející organizace. Zároveň je třeba připravit se na to, že podle zvolených informačních kanálů bude odezva různě zpožděná (např. vystoupení v televizi spustí okamžitou reakci, reklama na sociálních sítích může poprvé vyvolat reakci okamžitě, v případě druhé náborové kampaně už bude patrně pomalejší).

Webová stránka je hlavním přístupovým místem k organizaci – jejím smyslem je poskytovat základní informace o homesharingu a umožnit veřejnosti učinit snadno další krok k homesharingu, tedy kontaktovat organizaci. Její podoba ovlivňuje to, zda ji návštěvník rychle opustí, nebo zda se rozhodne organizaci kontaktovat. I tady se proto vyplatí spolupracovat při tvorbě webu s odborníky.

Může se stát, že přípravě náborové kampaně věnuje doprovázející organizace spoustu času, péče a prostředků, a přesto nebude mít kampaň bezprostřední dopad. Ukazuje se, že jen málo lidí se do homesharingu hlásí na základě „zasažení“ jednou kampaní. Řada lidí přichází po několika letech od okamžiku, kdy zaznamenali, že homesharing existuje.

Osobní kontakt

Pokud se člověk rozhodne kontaktovat doprovázející organizaci ať už prostřednictvím webového formuláře, telefonicky, či e-mailem, vstupuje do osobního kontaktu. Protože v tuto chvíli si doprovázející organizace začíná vést záznamy o kontaktu se zájemcem, je **třeba získat k tomu jeho souhlas (GDPR)**.

Cíle osobního kontaktu:

- umožnit doprovázející organizaci získat dostatek základních informací pro rozhodnutí, zda chce zájemce pozvat do **přípravy hostitelů**,
- umožnit organizaci začít navazovat se zájemcem o hostitelství vztah založený na hodnotách homesharingu,
- seznámit zájemce o hostitelství s **Cestou hostitele** a jejími nároky,
- poskytnout zájemci prostor mluvit o svých představách (jakému dítěti/dospělému by chtěl věnovat svůj čas, jak by ho chtěl trávit) i obavách,
- poskytnout zájemci o hostitelství dostatek informací pro jeho další rozhodování o tom, zda chce vstoupit do **přípravy hostitelů**.

Do přípravy hostitelů by měla organizace vyslat jen ty zájemce o hostitelství, u nichž předpokládá, že budou schopni přípravu absolvovat a budou se moci hostitelství věnovat. Proto se na počátku zaměřuje zejména na zjištění **praktických možností zájemce** (viz [Praktické možnosti hostitele](#)).

Během osobního kontaktu mají také obě strany možnost vyjasňovat si nároky a očekávání s homesharingem spojená a hovořit o možných obavách zájemce. Pracovníci organizace si také mohou zapisovat první poznámky týkající se osobnostních předpokladů zájemce o hostitelství a jeho motivace pro to stát se hostitelem.

Osobní kontakt může mít různé podoby (osobní či on-line setkání kombinované s telefonickými rozhovory), ale ideální je **osobní setkání**. Protože se ukazuje, že zájemci o homesharing, kteří se nepotkali se zástupci organizace osobně, se před nástupem do přípravy hostitelů častěji vytratí a přestávají komunikovat, přestože o přípravu projevovali vážný zájem.

Ideální je, pokud se osobního setkání mohou zúčastnit dva pracovníci organizace. Umožňuje to udělat si o zájemci komplexnější obrázek a rozdělit si úlohy (jeden vede rozhovor, druhý zapisuje). K setkání je možné pozvat i ostatní členy domácnosti zájemce.

Jeden z možných scénářů osobního setkání je uveden v příloze (viz [Scénář individuální schůzky se zájemcem o hostitelství](#)).

Osobní setkání může probíhat dle preferencí organizace a zájemce o hostitelství na neutrální půdě, v prostorách organizace či u zájemce doma.

Prostředí, kde se osobní setkání odehrává, a přístup, který zástupci doprovázející organizace volí, může významně napomoci vzniku vztahu, jaký si doprovázející organizace přeje s budoucím hostitelem mít. Vstřícné a přívětivé prostředí, dostatek času, otevřenost otázkám, ujištění, že poskytnutým informacím dobře rozumíme, otevřené pojmenování míst, která považujete za riziková nebo bude třeba je dobře ošetřit, to vše usnadňuje naladění zájemce o hostitelství na styl spolupráce doprovázející organizace.

Pokud zájemce o hostitelství nabízí, aby se osobní schůzka odehrála u něj doma, a v kapacitách doprovázející organizace je dojet tam, je dobré této nabídky využít. Doprovázející organizaci to umožňuje udělat si o praktických možnostech hostitele a případných bariérách jeho domácnosti mnohem lepší obrázek a přínosné to je i pro průběh rozhovoru. Tato návštěva v domácnosti ale nenahrazuje návštěvu po přípravě hostitelů – každá má jiné cíle a nároky.

Přihláška do přípravy hostitelů

Těm zájemcům, jejichž praktické možnosti a osobnostní předpoklady nevyklučují možnost zapojit se do homesharingu, může organizace zaslat **přihlášku do přípravy hostitelů**. Není třeba rozhodnout se hned v rámci osobního kontaktu. Naopak je vhodné dát si navzájem čas na rozmyšlenou a přihlášku poslat vybraným zájemcům cca za týden od setkání. O zaslání přihlášky zájemci by neměl rozhodovat jen ten pracovník (ti pracovníci), kteří se zájemcem byli v osobním kontaktu, ale mělo by to být rozhodnutí učiněné celým týmem. To platí o celém procesu – o pokračování k dalšímu kroku cesty hostitele se nerozhoduje jen zájemce o hostitelství, ale i homesharingový tým.

Před vyplněním přihlášky do **přípravy hostitelů** by už zájemci o hostitelství měli:

- být obeznámeni s tím, že hostitelství klade nároky nejen na hostitele, ale i na celou jeho nejbližší rodinu,
- mít dobrou představu o časové náročnosti přípravy a její podobě,
- vědět o dalších krocích a požadavcích, které je na cestě k hostitelství ještě čekají,
- mít o homesharing vážný zájem a své zapojení do homesharingu mít prodiskutované i se svými rodinnými příslušníky.

Pokud si doprovázející organizace klade otázku, zda je nutné mít písemnou přihlášku do přípravy, odpověď zní, že nutné to není, stačí přihlášení ústní. Nicméně ukazuje se, že váha ústního přihlášení je menší než váha písemného přihlášení – ústně přihlášení zájemci o hostitelství na přípravu častěji bez omluvy nedorazí.

Pokud se organizace rozhodne mít písemnou přihlášku, je konkrétní podoba přihlášky a sbírané údaje na zvážení doprovázející organizace. Zájemce o hostitelství by si ale měl být vědom, že přihlášením (ať už písemným, či ústním) projevuje vážný souhlas a odesláním přihlášky potvrzuje svůj zájem o pokračování v procesu; a zároveň se zavazuje informovat zástupce organizace co nejdříve, pokud by z přípravy chtěl odstoupit.

Vzhledem k tomu, že doprovázející organizace vynakládá na přípravu hostitele nemalé finanční prostředky a místo uvolněné v přípravě hostitelů by mohlo být nabídnuto jinému zájemci, je zcela na místě požádat zájemce o hostitelství, aby v případě, že do přípravy nenastoupí, dal vědět včas a neblokoval místo v přípravě zbytečně.

Celý proces náboru hostitelů – od spuštění náborové kampaně až do přípravy hostitelů – je postavený na postupném vzájemném seznamování organizace se zájemcem o hostitelství. Umožňuje tak organizaci i zájemci o hostitelství stále přesněji vyhodnocovat, zda je pro něj

homesharing vhodná volba. Jen část zájemců o hostitelství se rozhodne po osobním kontaktu pokračovat do přípravy hostitelů a je to zcela v pořádku.

Pokud se doprovázející organizaci opakovaně děje, že se zájemci do přípravy hostitelů přihlásí, ale poté bez omluvy či vysvětlení nenastoupí, je vhodné podívat se na to, jakým způsobem osobní kontakt standardně probíhá a zvážit jeho změnu (např. v rozhovorech se zájemci zdůraznit, proč je včasné odhlášení důležité, v době mezi osobní schůzkou a začátkem přípravy udržovat se zájemcem intenzivnější kontakt atp).

Příprava hostitelů

Příprava hostitelů hraje důležitou roli pro zajištění bezpečí v homesharingu – je hlavním filtrem výběru hostitelů. Měla by být koncipována tak, aby nevyřazovala zájemce, kteří „mají svá specifika“, ale přitom velkou vůli a potenciál být dobrými hostiteli. Zároveň by měla zajistit, aby se hostiteli nestali lidé, kteří nejsou pro homesharing vhodnými kandidáty. To je náročný úkol vyžadující zkušenost s cílovou skupinou dětí/dospělých, odhad lidí a schopnost pracovat s kontextem (aktuální situace x životní zkušenost, náhodná událost x opakující se projev).

Nelze poskytnout výčet vhodných a nevhodných kandidátů, ale **mezi jednoznačné rizikové faktory a důvody pro ukončení spolupráce patří:**

- nedostatek kapacit pro poskytování empatické a dobré péče pro cílovou skupinu (neschopnost empaticky nahlížet okolí, ale i např. aktuální zahlcenost vlastní životní situací) – hrozí, že zájemce by mohl dítě/dospělého v době svěřené péče zanedbávat, ohrožovat na duševním nebo tělesném zdraví nebo přímo týrat,
- opakovaná nedochvilnost a nespolehlivost – hrozí, že se bude objevovat i v kontaktu s pečujícími a dítětem/dospělým a povede ke snižování jejich pocitu bezpečí,
- nedostatek respektu (hodnocení až obviňování pečujících, vnucování své pravdy, neochota přistoupit na postupy doprovázející organizace apod.) – hrozí neustálé řešení konfliktních situací, vyčerpání ostatních aktérů a zhoršení vztahů mezi nimi,
- neochota či neschopnost sebereflexe a černobílé vidění světa – hrozí, že zájemce o hostitelství bude z veškerých obtíží obviňovat ostatní aktéry a bude je neustále vystavovat kritice a tlaku,
- pasivní přístup – hrozí, že hostitel bude potřebovat značnou podporu a péči ze strany doprovázející organizace i pečujících, aniž by sám něco do vztahů vnášel.

V závěru přípravy by zájemce o hostitelství i doprovázející organizace měli být schopni zhodnotit, zda je zájemce o hostitelství na svou roli dobře připraven. Pokud v přípravě něco přehlédne organizace (resp. lektori přípravy) nebo podcení zájemce sám, pozdější ukončování spolupráce už přináší větší rizika (zranění, zklamání apod.). Čím později se ukáže, že zájemce není pro hostitelství vhodný, tím obtížnější bývá ukončení spolupráce.

Není možné stoprocentně zajistit, že přípravou neprojde někdo, kdo by se hostitelem stát neměl. Ale čím důkladněji je příprava hostitelů promyšlená a odvedená, tím je riziko, že nezafunguje jako filtr, nižší.

Cíle přípravy:

1. Získat o hostiteli dostatek informací potřebných pro rozhodnutí o další spolupráci s organizací

V průběhu přípravy lektori sledují, zda zájemci o hostitelství splňují osobnostní předpoklady (viz kapitola [Osobní kontakt](#)) a na základě pozorování vyplňují [Profil hostitele](#). Pokud v průběhu přípravy zájemce opakovaně projevuje nedostatky, je třeba o tom s ním při vhodné příležitosti mluvit, vysvětlit, jaké signály tím lektorům dává a proč je to z hlediska hostitelství potenciální riziko. Pokud se ani poté ze strany zájemce nic nezmění, zaznamenají své obavy lektori do profilu hostitele, s nímž seznámí jak zájemce o hostitelství, tak doprovázející organizaci.

V rámci přípravy hostitelů je vhodné využívat doplňkové nástroje, které mohou pomoci lektorům i doprovázející organizaci zájemce lépe poznat. Jedním z úkolů využitelných v rámci přípravy hostitelů je přinést písemná doporučení od známého (kamaráda, kolegy, člověka z komunity), v nichž odpoví na otázku, proč je zájemce o hostitelství dobrým kandidátem na roli hostitele. Toto písemné doporučení pak předají lektori doprovázející organizaci jako doplněk k Profilu hostitele a stane se součástí dokumentace, kterou si doprovázející organizace o hostiteli vede.

2. Poskytnout zájemci o hostitelství nástroje, s jejichž pomocí dokáže svou připravenost na roli hostitele co nejlépe vyhodnotit sám

Zájemce o hostitelství by si v průběhu přípravy měl uvědomovat:

- jaká očekávání a jaké obavy může u pečující rodiny vyvolat příchod hostitele a jaké nároky na hostitele a celou jeho rodinu/domácnost klade vstup do homesharingu,
- vlastní motivaci, očekávání a to, zda jsou v souladu s rolí hostitele,
- jak pracuje s vlastními potřebami,
- jaká jsou specifika péče o děti/dospělé, rizika a možné podoby zátěžových situací, které mohou při hostitelství nastat, a zda má předpoklady k jejich zvládnutí,
- jaká je hostitelova skutečná kapacita a jaké jsou její limity (také ve vztahu k dítěti/dospělému: o jaké dítě/dospělého si dovede představit, že pečuje, co už by přesahovalo jeho kapacitu),
- jaké kapacity a limity má hostitelova rodina a jak nastavit a udržet zdravé limity pro sebe i vlastní rodinu.

3. Seznámit hostitele se specifickým prostředím rodin dlouhodobě pečujících o dítě/dospělého a umožnit mu porozumět zátěži, kterou tyto rodiny zažívají

Pro řadu zájemců o hostitelství je oblast péče o člověka s intelektovým znevýhodněním neznámá a nedokážou si zcela představit, s čím se pečující setkávají. Úkolem přípravy hostitelů je proto různými způsoby zájemci o hostitelství zkušenost pečujících zprostředkovat a připravit je dobře na jejich roli ve vztahu k pečujícímu. Zkušenost pečujících je popsána v kapitole [Situace dlouhodobě pečujících](#).

4. Vytvořit hostiteli dobrou představu o specifických potřebách dětí/dospělých a o možnostech péče o ně

V rámci přípravy nejde o to vzdělávat odborníky na problematiku péče o děti/dospělé. Cílem je poskytnout hostiteli odborné znalosti v rozsahu přiměřeném pro každého člověka pohybujícího se v bezprostřední blízkosti dítěte/dospělého. Zejména:

- seznámit jej se světem dětí/dospělých:
 - vyvrátit mýty a předejít přijímání rozšířených stereotypů,
 - vysvětlit vztah chování a komunikace,
 - přiblížit projevy chování náročného na péči – jeho možné příčiny, dobré reakce pečujícího, prevence projevů (úprava režimu, prostředí, změna přístupu apod.),
- představit mu metody alternativní komunikace,
- seznámit jej s možnostmi náplně volného času přiměřenými pro fyzický věk a podobu postižení dítěte/dospělého,
- připravit jej na zvládnutí péče o dítě/dospělého tak, aby uměl reagovat v běžných situacích a byl připraven i na rizika a možné podoby zátěžových situací, které mohou při hostitelství nastat.

5. Přiblížit mu formální náležitosti homesharingu

K zajištění bezpečí v homesharingu patří i srozumitelná pravidla týkající se smluvních ujednání s doprovázející organizací, pečujícími a dětmi/dospělými, dokumentace, kterou si doprovázející organizace vede, a práv a povinností, které se na jednotlivé aktéry vztahují. Do této oblasti patří:

- smlouva o spolupráci s doprovázející organizací,
- smlouva o hostitelské péči,
- pravidla pro vyplácení příspěvku na náklady,
- nároky na pojištění hostitele,
- souhlas se zpracováním osobních údajů pro účely vedení nutné dokumentace,
- další dokumenty (výpis z rejstříku trestů, případně další, které doprovázející organizace uzná za vhodné).

V rámci přípravy seznamují lektori spolu s pracovníky doprovázející organizace s formálními pravidly, podmínkami a obsahem základních právních dokumentů.

6. Nastavit mezi doprovázející organizací a hostitelem spolupráci založenou na hodnotách homesharingu

Tomu lektori pomáhají tak, že sami při spolupráci s doprovázející organizací i zájemci o homesharing jednájí v souladu s hodnotami a dokážou zájemcům o hostitelství objasnit, proč je to důležité.

Obecné zásady přípravy hostitelů

Cest a nástrojů využitelných při přípravě hostitelů je celá řada. Doporučené zásady pro jejich hledání jsou:

- Poskytnout hostiteli nástroj, který mu pomůže lépe se orientovat ve svých vlastních potřebách a v potřebách lidí kolem sebe.
- Spolupracovat s odborníky! Nejlépe s lektory, kteří mají zkušenosti s přípravou hostitelů nebo prošli kurzem pro lektory příprav. Příprava hostitelů je časem, během nějž se zájemci o hostitelství i organizace rozhodují o tom, zda spolu chtějí podepsat smlouvu o spolupráci, z níž oběma stranám už vyplývají i formální závazky. Úkolem lektorů je dobře připravit zájemce o hostitelství na jejich roli a organizaci poskytnout dostatek informací pro další rozhodování.

To vyžaduje lektorské zkušenosti, znalost prostředí, v němž se doprovázející organizace pohybuje, i obeznámenost s homesharingem (jeho hodnotovým rámcem, fázemi homesharingu, cestou hostitele i pečujícího). Lektori, kteří prošli kurzem pro lektory příprav, mají k dispozici komplexně vypracovaný a ověřený scénář přípravy hostitelů a vědí, jak s ním pracovat.

- Využít možností práce ve skupině i prvky individuální přípravy. Čím více různých metod lektori v přípravě využijí, tím přesnější představu o hostiteli mohou získat.
- Volit kombinaci lektorských postupů tak, aby naplňovaly cíle přípravy. V rámci přípravy doporučujeme pracovat s tématy a cvičeními tak, aby lektori mohli pozorovat reakce účastníků a zároveň účastníci sami sebe poznávali při vystoupení z komfortní zóny.
- Dát přípravě dostatek času – rozložit ji do několikátýdenního období a věnovat jí tolik setkání, aby bylo možné naplnit výše zmíněné cíle přípravy.
- Nespěchat! Vstup do hostitelství je rozhodnutí, které ovlivní celou hostitelovu domácnost a zasáhne do jeho vztahů i v širším okolí. Neuvážené rozhodnutí může napáchat více škody než užítku.
- Připomínat právo říci „ne“ – zájemce o hostitelství může kdykoliv z procesu odstoupit.
- Pracovat s profilem hostitele. Lektori přípravy mají jedinečnou příležitost během přípravy hostitelů zájemce o hostitelství pozorovat v různých situacích, slyšet a zažít, jak uvažuje, přistupuje k řešení problémů, projevuje se ve skupině. Profil, který na základě toho vypracovávají a předávají jak zájemci o hostitelství, tak doprovázející organizaci, je užitečným nástrojem pro přenos informací. Vyhovuje požadavkům homesharingu na otevřenou a partnerskou komunikaci, je dobrým nástrojem pro učení se ze zkušenosti a umožňuje doprovázející organizaci od počátku promýšlet individualizovaný přístup a podporu pro každého hostitele a sledovat jeho vývoj.
- Nezvyšovat uměle motivaci zájemce pro dokončení přípravy. Pokud například organizace vysílá své zájemce na přípravu do jiného města a proplácí jim náklady na dopravu či ubytování, měla by tak činit nezávisle na výsledku (nepojímat to jako odměnu pro absolventy).
- Uvědomovat si vlastní motivaci (např. touhu najít hostitele pro co nejvíce dětí/dospělých) a vnější tlak (např. pečující či dítě/dospělý, který nutně potřebuje podporu; nároky na kvantitu plynoucí z podmínek financování homesharingu apod.) a nepřenášet je do vztahu se zájemci o hostitelství (nevytvářet tlak na setrvání v procesu, neposilovat jejich touhu pomoci, nezbuzovat v nich pocit nenahraditelnosti atp.)

V roli lektora přípravy hostitelů je důležité neslevovat z cílů přípravy. Platí, že lepší je, aby si na své limity zájemce o hostitelství „sáhl“ poprvé raději v rámci přípravy než až při setkání s dítětem/dospělým.

Zároveň ale není úkolem letorů překračovat limity zájemce a testovat jeho reakce, ani dozvědět se o zájemci vše. Důležité je vést zájemce k tomu, aby si sami uvědomili, jaké mají např. oni a jejich nejbližší potřeby, kde vnímají své limity nebo nejistotu apod., a na základě toho se průběžně rozhodovali, zda je pro ně homesharing vhodnou cestou.

Co dělat, pokud zájemce o hostitelství neprojde přípravou úspěšně?

Pokud hostitel neprošel přípravou, protože nesplnil formální požadavky (nedodal úkoly, chyběl déle, než je povolený limit, atp.), dostane možnost k nápravě. Způsob a podmínky pro nápravu jsou na rozhodnutí doprovázející organizace.

Pokud jde o situaci, kdy lektori v Profilu hostitele vyjádří, že jej nedoporučují k budoucímu hostitelství, z Profilu hostitele by měly být zřejmé důvody a lektor sám s nimi zájemce o hostitelství seznamuje při předávání profilu. V tomto případě je na místě za doprovázející organizaci zájemci o hostitelství poděkovat za jeho čas a rozloučit se s ním. Je třeba připravit se na to, že pro zájemce o hostitelství to bude zklamání, které mohou doprovázet intenzivní nepříjemné emoce. Proto, je-li to možné, je dobré zájemce o hostitelství nasměrovat na jiný typ organizace, jíž by mohl své síly, schopnosti a kapacitu smysluplně nabídnout.

Návštěva u hostitele doma

Pokud zájemce o hostitelství prošel úspěšně přípravou a chce v procesu pokračovat dále, je návštěva u něj doma posledním krokem před podpisem smlouvy o spolupráci mezi hostitelem a doprovázející organizací.

Jejím cílem je

- Seznámit se dobře s hostitelovým domácím prostředím
 - upřesnit si některé informace (např. jak se chová a jak velký je „velký přátelský pes“ apod.)
 - doplnit si obrázek o to, co např. hostitel nezmínil, protože to považoval za zbytečné či úplně normální, nebo nemohl tušit, že to pro párování může být důležité.
- Ujistit se, že postoj všech členů hostitelovy domácnosti k homesharingu je vstřícný a že hostitel má s rodinou vyjasněné limity homesharingu.

Proto je třeba, aby v době schůzky byli v domácnosti přítomni všichni lidé, kteří v ní běžně budou i v čase případného homesharingu.

Může být vhodné – a v případě doporučení uvedených v profilu hostitele i nutné – aby se návštěvy u hostitele doma zúčastnili dva pracovníci doprovázející organizace. Jedním z nich by měl být **adaptační průvodce**, který bude hostitele provázet během dalších kroků.

Pokud se během návštěvy neobjeví nějaká překážka či zásadní pochybnost, podepíší zástupci organizace s hostitelem **smlouvu o spolupráci**.

Teprve při návštěvě u hostitele doma se může ukázat, že jeho domácnost je nevyhovující nebo někdo z jeho rodiny homesharing nepodporuje. Při nastavení vhodné podpory se může podařit překážky překonat. Pokud se to však nedaří, nebo úsilí vynaložené na nápravu bylo příliš zatěžující pro doprovázející organizaci či hostitele, doprovázející organizace proces ukončí. Pokud k takové situaci dojde výjimečně, je to v pořádku. Pokud se ale frekvence zdá vysoká, je na místě udělat v týmu revizi dosavadního postupu a zvážit, zda není třeba jej do budoucna změnit.

Pokud jsou v hostitelské rodině nezletilé děti a průvodce pečujících si není po společných setkáních jist jejich postojem k homesharingu, je vhodné spolupracovat s externistou, dětským psychologem či jiným odborníkem, který umí vést rozhovory s dětmi a zná specifika a nároky homesharingu. Ten se sejde s dětmi a zhodnotí, zda hostitelovo rozhodnutí zapojit se do homesharingu není pro jeho vztah s vlastními dětmi rizikové, případně může navrhnout, jakou podporu má doprovázející organizace dětem nabídnout. Zároveň tím vytváří prostor pro děti samotné, které mají možnost ujistit se, že na jejich postoji také záleží a že se v případě potřeby mají na koho obrátit.

Schválení hostitele a podpis smlouvy o spolupráci

Po návštěvě v domácnosti zájemce o hostitelství a podrobném seznámení se s profily hostitelů homesharingový tým společně vyhodnotí, s kterými zájemci chce na základě dosavadních zkušeností podepsat smlouvu o spolupráci a zařadit je do párování.

K tomu, aby zájemce o hostitelství tým schválil pro roli hostitele, jsou nutné dvě podmínky:

1. lektorský tým zájemce k hostitelství doporučil,
2. tým se shodne, že s ním chce spolupracovat.

Tým může k rozhodování přizvat některého z lektorů či spolupracovníka z doprovázející organizace, který není členem homesharingového týmu – pohled nezávislého a nezaujatého člověka může rozhodovací proces usnadnit.

Shoda v homesharingovém týmu je důležitá. Úkolem týmu je zajistit bezpečný rámec homesharingu pro všechny aktéry – tedy i pro homesharingový tým. Pokud jeden člen týmu cítí, že nemá dostatečné kapacity na spolupráci se zájemcem, nebo má závažné pochybnosti po návštěvě u zájemce doma, týká se to celého týmu. V rámci rozhovoru může tým najít způsob, jak svého člena podpořit, aby potřebnou kapacitu měl, může zvážit, zda je možnostech týmu, aby zájemce o hostitelství byl případně v budoucnu v kontaktu s jinými členy týmu, může obavy svého člena rozptýlit (např. návrhem nějakého praktického opatření). Pokud ale i na konci jednání je jeden člen týmu proti navázání spolupráce se zájemcem, doprovázející organizace s ním smlouvu o spolupráci nepodepíše.

Před podpisem smlouvy o spolupráci je čas na to, aby doprovázející organizace získala od zájemce o hostitelství všechny potřebné dokumenty. Jejich výčet včetně doporučené doby pro jejich získání je uveden u Cesty hostitele (viz obr. 4).

Zájemci o hostitelství dostávají znění smlouvy o spolupráci k dispozici zpravidla už v průběhu přípravy hostitelů, aby měli dostatek času si ji přečíst a zeptat se na případné nejasnosti.

Před samotným podpisem smlouvy projdou jednotlivé body smlouvy společně s pracovníkem organizace (koordinátorem hostitelů či adaptačním průvodcem). Ten je upozorní na závazky, povinnosti a práva hostitelů i doprovázející organizace, které ze smlouvy vyplývají. Ve chvíli podpisu by tedy měl hostitel být seznámen se zněním smlouvy a měl by jí rozumět.

Jednou z oblastí, kterou je třeba ve smlouvě uvést, jsou nároky na pojištění hostitele. Je vhodné, aby hostitelé měli uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu a pojištění domácnosti. Na doprovázející organizaci je rozhodnutí, zda pojištění bude po hostiteli požadovat jako nutnou

podmínku spolupráce, nebo zda mu jeho uzavření doporučí. A obdobně, zda bude chtít pojišťovací smlouvu vidět, nebo zda jí bude stačit hostitelovo čestné prohlášení.

Okamžikem podpisu smlouvy o spolupráci se ze zájemce o hostitelství stává hostitel.

Před podpisem smlouvy o spolupráci je třeba zkontrolovat, že proběhlo (a doprovázející organizace má zdokumentováno) následující:

- záznamy o průběhu osobního kontaktu
 - souhlas se zpracováním osobních údajů
 - zápis z osobní schůzky
 - přihláška do přípravy hostitelů
- záznam o absolvování přípravy
 - doporučení od blízkých
 - čestné prohlášení (nebo jiný doklad) o pojištění (pokud hostitelé nejsou zahrnuti v pojistce doprovázející organizace)
 - výpis z trestního rejstříku
 - profil hostitele se stanoviskem lektorů a schválený hostitelem
 - a další, podle požadavků doprovázející organizace (např. čestné prohlášení o zdravotním stavu)
- záznam o návštěvě v domácnosti hostitele
 - výpis z trestního rejstříku dospělých (partner, spolubydlící)
 - čestné prohlášení hostitele o bezúhonnosti zletilých dětí žijících v domácnosti
- hostitel byl seznámen se smlouvou o hostitelské péči a pravidly pro hrazení příspěvku na náklady spojené s péčí o dítě/dospělého.

U veškeré dokumentace, kterou doprovázející organizace vede, a všech smluv a dohod je zásadní, aby homesharingový tým chápal, k čemu jim slouží, rozuměl jejich obsahu a dokázal jejich smysl objasnit i ostatním. Pokud si pracovníci týmu nejsou jisti významem a obsahem svých dokumentů, těžko mohou jejich smysluplnost vysvětlit a případně obhájit před někým, kdo do homesharingu vstupuje nově a potřebuje mu porozumět.

Pokud týmu nedává smysl vedená dokumentace, nebude stačit smířit se s tím, že dokumentace je nutné zlo. Je třeba zamyslet se společně, zda není možné něco změnit tak, aby dokumentace byla tím, čím být má:

- souborem srozumitelných a smysluplných pravidel,
- zdrojem podstatných informací usnadňujících rozjezd homesharingu a podporujících bezpečí v homesharingu,
- na lidské paměti nezávislým záznamem o průběhu spolupráce, k němuž je možné vracet se a hledat v něm poučení do budoucna,
- bezpečnostní pojistkou – důkazem, že v praxi postupujeme podle nastavených pravidel.

Párování

Má-li doprovázející organizace připravené hostitele, pečující a děti/dospělé, může začít párovat.

Cílem párování je vytipovat a propojit dítě/dospělého, jeho pečujícího a hostitele tak, aby si společně rozuměli, shodli se na představě hostitelské péče a mohli začít s homesharingem.

Párování začíná párovacím panelem a končí buď ve chvíli, kdy se některý z aktérů rozhodne, že nechce v párování pokračovat, nebo ve chvíli, kdy aktéři projdou adaptačním obdobím a hostitel s pečujícími podepíše smlouvu o hostitelské péči.

Párovací panel

Párovací panel je jediný krok na cestě k hostitelství, kterého se neúčastní ani dítě/dospělý, ani pečující či hostitelé.

Probíhá zpravidla cca měsíc po ukončení přípravy hostitelů. Jedním důvodem je potřeba poskytnout lektorům příprav hostitelů čas doplnit Profily hostitele a předat je účastníkům přípravy a doprovázející organizaci. Druhým je umožnit doprovázející organizaci seznámit se s jednotlivými profily a navštívit čerstvé absolventy příprav hostitelů doma. Zároveň by párovací panel neměl být o moc později, aby nedošlo k vychladnutí zájmu připravených hostitelů.

Úkolem párovacího panelu je vytipovat pro dítě/dospělého vhodného hostitele z těch, které má organizace k dispozici (úspěšně prošli některou z příprav hostitelů). Při hledání kompatibilních párů je třeba brát v potaz osobnostní předpoklady a praktické možnosti hostitelů, potřeby dětí/dospělých i potřeby a očekávání pečujících. Proto je vhodné, aby v párovacím panelu každou stranu zastupoval jiný pracovník.

Dítě/dospělého zpravidla zastupuje **adaptační průvodce**, pečujícího **průvodce pečujících**, hostitele **koordinátor homesharingu** a **lektor přípravy hostitelů**.

Párovací panel je vhodné doplnit o **nezávislého hosta**, který není součástí homesharingového týmu a nemá k nikomu z ostatních aktérů osobní vztah, který by mohl ovlivňovat jeho rozhodování. To pomáhá zajistit nezávislost a nadhled a neoponechat tíhu rozhodování jen na homesharingovém týmu.

Vytipování vhodných párů není úkol na jedno setkání. Jde o proces vyžadující čas, navíc z praktických důvodů o možných párech začíná homesharingový tým uvažovat už ve chvíli, kdy má zájemce o hostitelství zařazeného v přípravě hostitelů. Lokalita, kde se budoucí hostitel pohybuje, rozhoduje v mnoha případech o tom, které děti/dospělé začne tým na homesharing připravovat a může je pak tedy zařadit do párovacího panelu.

Pracovníci týmu zastupující jednotlivé aktéry se na párovací panel připravují také tím, že pracují se zápisy ze schůzek a s Profilem hostitele. V rámci párovacího panelu pak jednotlivé aktéry představí a společně pro ně hledají vhodné kombinace.

Pokud u některé navržené kombinace panuje shoda, lze po párovacím panelu pokračovat k dalšímu kroku procesu.

Pokud některý z účastníků panelu vyjadřuje obavy či pochybnosti a ostatním členům panelu se nepodaří je rozptýlit, je třeba hledat jinou variantu.

Pokud po párovacím panelu zůstane nespárovaný někdo (ať už hostitel, či dítě/dospělý), kdo měl od doprovázející organizace zprávu, že bude do párovacího panelu zařazen, je třeba ho po panelu informovat, že tentokrát pro něj nebyl nalezen partner k párování, ale že doprovázející organizace bude hledat dál.

Rozhodování párovacího panelu není exaktní věda. Opírá se zejména o zkušenost jednotlivých členů párovacího panelu, jejich odhad lidí i vlastních kapacit. Roli v něm hrají i pocity. V rámci párovacího panelu je legitimní říci „nemám z toho dobrý pocit“, a pak zkoušet v rozhovoru s ostatními členy hledat, odkud ten pocit pramení a nakolik je pro další rozhodování relevantní.

Přestože přirozenou tendencí členů párovacího panelu může být hledat pro všechny tu nejlepší možnost na základě osobnostních předpokladů a preferencí, z hlediska dlouhodobé udržitelnosti je klíčové uvažovat o praktické proveditelnosti. Stejně jako v jakýchkoliv jiných vztazích i tady platí, že velká vzdálenost a složitost dopravy, případně obtížné prolínání časových možností pravidelnému osobnímu kontaktu nepřeje.

Úkoly před párovacím panelem:

- pozvat účastníky párovacího panelu
 - adaptačního průvodce** zastupujícího děti/dospělé
 - průvodce pečujících** zastupujícího pečující
 - koordinátora hostitelů** zastupujícího hostitele
 - lektora příprav hostitelů**
 - jednoho **nezávislého hosta**
- prostudovat podklady
 - adaptační průvodce** – zápisy z úvodních rozhovorů s pečujícími, zápisy z přípravy dítěte/dospělého, profil hostitele
 - průvodce pečujících** – zápisy z úvodních rozhovorů s pečujícími, zápisy z přípravy pečujících, profil hostitele
 - koordinátor hostitelů** – zápisy ze schůzek s hostiteli, profil hostitele
 - lektor příprav hostitelů** – profil hostitele
- připravit pomůcky
 - např. mapu s vyznačenými bydlišti hostitelů i dětí/dospělých
 - příp. přehledný soupis specifických potřeb jednotlivých dětí/dospělých (např. „potřebuje přizemí či výtah“; „alergie na zvířecí srst“; atp.)
 - přehled časových a jiných možností jednotlivých hostitelů, pečujících a dětí/dospělých (např. zda hostitel či pečující disponují autem apod.)
 - cokoliv dalšího, co usnadní párovacímu panelu práci

Informační schůzky

Po párovacím panelu spolupracuje koordinátor hostitelů s adaptačním průvodcem a průvodcem pečujících na naplánování a zkoordinování informačních schůzek.

Jejich cílem je:

- informovat hostitele, že pro něj má organizace vytipováno dítě/dospělého,
- informovat pečující a dítě/dospělého, že pro ně má organizace vytipovaného hostitele,
- poskytnout všem aktérům informace o dalším postupu,
- domluvit první seznamovací setkání, nebo je informovat, pokud některý z aktérů se seznamovacím setkáním nesouhlasí.

Informační schůzky mohou proběhnout po telefonu či on-line. Schůzku s hostitelem zajišťuje adaptační průvodce, schůzku s pečujícím průvodce rodiny. Na jejich domluvě je, koho informují prvního.

V případě, že jako první informuje doprovázející organizace pečující, postup je následující:

Schůzka pečujících s průvodcem pečujících

Průvodce pečujících krátce představí hostitele a uvede vlastnosti a možnosti hostitele, které vedly k jeho výběru pro dítě/dospělého.

Pokud pečující o setkání s hostitelem stojí, požádá je průvodce pečujících, aby byli k zastižení na telefonu v čase, kdy v organizaci proběhne schůzka s hostitelem. Pokud bude i hostitel se vzájemným setkáním souhlasit, adaptační průvodce zavolá ze schůzky s hostitelem rodině a rovnou domluví termín prvního seznamovacího setkání.

Na závěr průvodce pečujících:

- Připomene, že pečující má právo hostitele v průběhu párování odmítnout (dle pravidel domluvených ve smlouvě o spolupráci).
- Upozorní pečující, že stejného práva může využít i hostitel.
- Připomene, že v případě pochybností nebo otázek se pečující mohou obracet na průvodce pečujících.
- Připomene, že základní rámec hostitelství stanovují [Zásady poskytování homesharingu](#) spolu s [Etickým kodexem hostitele](#).

Schůzka hostitele s adaptačním průvodcem

Probíhá v obdobném duchu:

- Adaptační průvodce hostiteli rámcově představí dítě/dospělého a jeho rodinu. Při představování dítěte/dospělého objasní důvody volby párování s vybraným dítětem/dospělým a ozřejmuje možné náročné aspekty péče o něj.
- Připomene hostiteli právo odmítnutí vytipovaného dítěte/dospělého a možnost z procesu párování odstoupit (dle pravidel domluvených ve smlouvě o spolupráci).
- Pokud hostitel se setkáním s pečujícími a dítětem/dospělým souhlasí, telefonuje adaptační průvodce pečujícím a domlouvá termín prvního seznamovacího setkání.

V případě, že organizace nejprve informuje hostitele, postup je obdobný.

Seznamovací setkání

Při seznamovacích setkáních se pečující, děti/dospělí a hostitelé potkávají poprvé, odehrávají se první dojmy, mohou se projevit dosud neuvědomované obavy. Důležité je, aby se ani jeden z aktérů necítil pod tlakem a aby seznamování bylo pozvolné a pokud možno uvolněné. Proto Adaptační průvodce a průvodce pečujících průběh setkání individualizují podle potřeb a možností hostitele, pečujících i dítěte/dospělého a také praktických možností organizace.

Cílem seznamovacích setkání je:

- Umožnit pečujícím, dítěti/dospělému a hostiteli setkat se nejprve v prostředí, v němž se nebudou cítit pod tlakem.
- Seznámit se vzájemně a dát pečujícím a hostiteli možnost hovořit o svých očekáváních i možnostech.
- Seznámit hostitele s domácím prostředím dítěte/dospělého.
- Seznámit pečující a dítě/dospělého s domácím prostředím hostitele a se členy jeho domácnosti.
- Poskytnout adaptačnímu průvodci a průvodci rodiny dostatek informací pro přípravu na adaptační období

Jedno seznamovací setkání se odehrává u dítěte/dospělého doma; jedno u hostitele doma. Doprovázející organizace může váhajícím aktérům nabídnout, aby se na začátek přidalo setkání na neutrální půdě.

V tom případě by setkání mohla mít následující průběh:

1. setkání

- Všichni přítomní se navzájem představí, hostitelé a pečující mluví o sobě a svých představách o homesharingu, hledají společnou řeč. Společně pak mluví i o dítěti/dospělém a jeho přáních a potřebách. Dítě/dospělý je do rozhovoru zapojen způsobem odpovídajícím jeho věku a komunikačním dovednostem.
- V závěru schůzky si aktéři domluví termín dalšího setkání u pečujících doma.
- Adaptační průvodce za několik dní telefonicky kontaktuje hostitele a ptá se jej na dojmy ze setkání s dítětem/dospělým a pečujícími. Nabízí mu také možnost obrátit se na něj, pokud by v souvislosti s párováním měl hostitel jakékoliv otázky.
- Obdobně průvodce pečujících telefonicky kontaktuje pečující.

2. setkání

- Probíhá u pečujících doma, hostitelé mají možnost poznat dítě/dospělého v jeho domácím prostředí. Při rozhovoru o dítěti/dospělém lze společně začít pracovat s [Plánem péče](#), který hostiteli poskytne základní rámec pro péči o dítě/dospělého a bude přílohou smlouvy o hostitelské péči.
- Umožňuje-li to počasí, je vhodné se na část schůzky přesunout např. na hřiště. Setkání venku napomáhá uvolnění všech zúčastněných, působí méně formálně, pečujícím umožní vidět

hostitele v přirozenější interakci s dítětem/dospělým a obdobně i hostitelé poznávají pečující v méně kontrolovaném kontaktu.

- V závěru schůzky (pokud všichni aktéři s pokračováním párování souhlasí) si domluví termín dalšího setkání, tentokrát u hostitelů doma.
- Pečující, děti/dospělí a hostitelé vědí, že s otázkami se mohou obracet na své průvodce.

Adaptační průvodce a průvodce pečujících po této schůzce rozmýšlí plán pro adaptační období, které na seznamovací setkání navazuje. V některých případech může být vhodné zařadit do něj schůzky u pečujících doma (např. v případě komplikovanějšího zdravotního stavu či specifické péče o dítě/dospělého, vyšší míry úzkosti pečujících či nejistoty hostitelů). Svůj návrh konzultují před dalším setkáním s pečujícími a hostitelem a snaží se zohlednit i jejich přání (např. umožnit pečujícím účastnit se části setkání dítěte/dospělého s hostitelem, zařadit společný výlet, jídlo, natočit ze setkání s hostitelem pro pečující krátké video). Smyslem je, aby se pečující a hostitelé v průběhu párování alespoň trochu poznali a navázali vztah založený na otevřené komunikaci už před začátkem samostatného hostitelství.

3. setkání

- Probíhá u hostitele doma za účasti všech členů domácnosti, kteří budou homesharingovým setkáním přítomni (včetně zvířat apod.).
- Pečující mají možnost poznat hostitelovu rodinu i místo, kde by homesharing probíhal. Mají možnost navrhnout případné drobné úpravy či upozornit na riziková místa (např. předměty, které dítě/dospělý vyhledává).
- Také společně s hostitelem pozvolna doplňují Plán péče.
- V závěru schůzky adaptační průvodce a průvodce rodiny představí, jak by mohlo vypadat adaptační období. Pečující a hostitelé k němu ještě mohou pokládat otázky, navrhnout změny, domluvit termíny. Společnou snahou je poté plán dodržovat.
- A nakonec průvodci připomenou, že v případě otázek či nejasností je možné se na oba průvodce i nadále obracet.

Pokud o to některý z aktérů požádá, nebo to pracovníci doprovázející organizace považují za vhodné, je možné seznamovacích setkání udělat více. Úkolem pracovníků doprovázející organizace je, aby u prodlužujícího se procesu vyhodnocovali, zda jsou další seznamovací setkání k jeho prospěchu, nebo zda může jít o projev nějaké skryté obavy.

O obdobnou situaci jde, pokud se u jednoho z aktérů objevují opakovaně překážky, kvůli kterým se setkání ruší. V určitém okamžiku může být třeba, aby pracovníci doprovázející organizace do procesu vstoupili a zeptali se jednotlivých aktérů, zda v něm chtějí pokračovat nebo by raději od dalších schůzek odstoupili.

Pokud není pro doprovázející organizaci reálné, aby se seznamovacích setkání účastnili oba průvodci, v případě, že jde o zkušené pracovníky, stačí přítomnost jednoho z nich. Pokud jeden z průvodců nemá dostatek zkušeností, je třeba nabídnout mu podporu dalšího člena týmu.

Adaptační období

Během adaptačního období probíhá několik setkání hostitele s dítětem/dospělým za podpory adaptačního průvodce, ale obvykle už bez přítomnosti pečujících. Dítě/dospělý tráví čas s hostitelem a adaptačním průvodcem mimo svůj domov. Pečujícím se v čase schůzky může samostatně věnovat průvodce pečujících, případně už pečující mohou čas využít podle svých představ.

Konkrétní podobu schůzek (místo, délku, účastníky) navrhnou průvodci se zohledněním potřeb a preferencí pečujících, dítěte/dospělého a možností a nabídky hostitele. Plán – jak dlouhé bude adaptační období a kolik by mělo zahrnovat schůzek – konzultují s pečujícími i hostitelem.

Plán je možné průběžně upravovat podle aktuální situace, ale změny by měly být vědomé a kontrolované. Pokud například opakovaně dochází k rušení termínů ze strany pečujícího či hostitele, může to ukazovat na skrytý problém. Ten, zůstane-li mimo pozornost průvodců, může nakonec vést k přerušení párování a v některých případech i k odchodu hostitele či pečujícího z homesharingu, přestože průvodci věnovali adaptačnímu období nadstandardní množství času.

Cílem adaptačního období je:

- seznámit dítě/dospělého s hostitelem a jeho prostředím tak, aby se mohli začít potkávat samostatně,
- umožnit dítěti/dospělému, hostiteli a pečujícímu, aby se lépe seznámili a naučili se spolu komunikovat přímo bez účasti doprovázející organizace,
- nastavit pravidla pro předávání dítěte/dospělého a celkově doplnit Plán péče, který bude přílohou smlouvy o hostitelské péči,
- poskytovat dítěti/dospělému, hostiteli a pečujícímu podporu a dovést je buď k podpisu smlouvy o hostitelské péči, nebo k co nejméně zatěžujícímu ukončení spolupráce,
- dát všem aktérům další čas na rozhodování o vstupu do homesharingu,
- mluvit o konci homesharingu (jak by si dítě/dospělý a pečující představovali, že je hostitel informuje o tom, že chce s homesharingem skončit, a naopak),
- zmapovat, jakou podporu bude dítě/dospělý, hostitel a pečující potřebovat od doprovázející organizace v nejbližších měsících po podpisu smlouvy o hostitelské péči.

Při navazování vztahu mezi dítětem/dospělým a hostitelem si adaptační průvodce všímá, zda hostitel a jeho blízká rodina ve vztahu k dítěti/dospělému projevují dostatečnou kapacitu na to přijímat jej takového, jaký je, a zda odpovídajícím způsobem reagují na jeho specifika a potřeby. Zároveň sleduje, zda dítě/dospělý hostitele dobře přijímá.

Po poslední adaptační schůzce probíhá závěrečné setkání, na němž pečující a hostitel podepisují smlouvu o hostitelské péči, jejíž přílohou je doplněný a oběma stranami odsouhlasený Plán péče.

Další domluvy homesharingových setkání jsou poté již v rukou hostitele a pečujících. Obě strany se nadále mohou v případě otázek či nejasností kdykoliv obracet na své průvodce.

Celý proces párování je ukončen buď ve chvíli, kdy někdo z účastníků nechce v párování pokračovat, nebo souhlasí-li všichni aktéři s postupem do další fáze – zahájení samostatného hostitelství. V tom případě následuje podpis smlouvy o hostitelské péči.

Adaptační průvodce i průvodce pečujících zůstávají nadále dítěti/dospělému, hostiteli i pečujícím jako kontaktní osoby a všichni aktéři jsou informováni o následných krocích a kontaktu s organizací.

Podpis smlouvy o hostitelské péči

Doprovázející organizace poskytuje hostiteli a pečujícím vzor smlouvy o hostitelské péči a seznamuje je s jejím obsahem a závazky, které pro ně z podpisu smlouvy budou vyplývat. Sama však účastníkem této smlouvy není, jde o uzavření formálního smluvního vztahu mezi pečujícím a hostitelem. Pokud se s hostitelem bude setkávat dospělý člověk s intelektovým znevýhodněním způsobilý k právním úkonům, podepisuje smlouvu hostitelem sám a pokud je to účelné, mohou pečující s doprovázející organizací na smlouvě figurovat jako svědci.

Na co nezapomenout před podpisem smlouvy o hostitelské péči:

- doplnit společně Plán péče,
- probrat společně pravidla pro vyplácení příspěvku na náklady,
- podpořit pečující a hostitele při domluvě pravidel pro předávání dítěte/dospělého,
- domluvit se s pečujícími a hostiteli, jak a kdy bude probíhat kontakt s organizací po spárování (viz kapitola [Podpora a monitoring homesharingu](#)).

Když se párování nevydaří

Může se stát, že přestože si homesharingový tým je jistý kombinací, k níž došel v rámci párovacího panelu, hostitel či pečující se rozhodnou s vytipovaným protějškem nesetkat, nebo v průběhu párování požádají o zastavení procesu.

K tomu mají právo a nesmí se stát, že by se ze strany doprovázející organizace cítili pod tlakem, aby v zahájeném párování pokračovali.

Obdobná situace nastává, pokud na setkávání s hostitelem odmítavě reaguje dítě/dospělý.

Úkolem homesharingového týmu je vzniklou situaci přijmout a pokusit se zjistit, co k ní vedlo. Může to být klíčová informace pro hledání nové kombinace při příštím párovacím panelu nebo pro promýšlení, zda nastavit něco jinak v postupech homesharingového týmu apod.

Pokud hostitel či pečující odstupuje od párování opakovaně, bývá to signálem pro to, že není na homesharing dostatečně připravený. Úkolem týmu je pak rozhodnout se, zda dokáže nabídnout hostiteli či pečujícím nějakou podporu (např. nabídnout mu před dalším pokusem o párování čas na rozmyšlenou, zda chce skutečně do homesharingu vstupovat atp.) nebo zda je na místě spolupráci ukončit. Právo na ukončení další spolupráce v případě opakovaného odstoupení z párování by mělo být ukotveno ve **smlouvě o spolupráci**.

Pokud dítě/dospělý odmítavě reaguje na všechny hostitele, s kterými se setká, po třetím neúspěšném pokusu je na místě zvažovat ukončení spolupráce nebo její dočasné přerušování, případně návrat na začátek procesu a nové mapování potřeb a přání dítěte/dospělého v rámci obnovené přípravy na homesharing.

Může se stát, že od párování bude chtít odstoupit doprovázející organizace. Nejčastější příčinou bývá natahování adaptačního období neustálým rušením domluvených schůzek. Na doprovázející organizaci pak je vyhodnocovat, zda jde o objektivní důvody, které do budoucna pokračování párování nebrání (např. „období chřipek pomine,“), nebo u nichž nelze očekávat zlepšení v dohledné době. Je také možné, že za rušením schůzek stojí nějaká skrytá obava. Obdobně jako v předchozím případě je nejprve úkolem týmu vyhodnotit, zda dokáže nabídnout hostiteli či pečujícím nějakou podporu před dalším párováním, nebo zda je na místě spolupráci ukončit.

Ať se párování přeruší z jakéhokoliv důvodu, vždy je to pro někoho bolestivé. Vyrovnat se se zklamáním může pomoci:

- Ujistit ty, kteří odstupují z procesu párování, že jejich rozhodnutí doprovázející organizace přijímá, a společně hledat to, co by se pro příště mělo změnit.
- Ujistit ty, kteří v procesu párování zůstali, že pro ně bude doprovázející organizace vhodného partnera do párování hledat dál. A případně, je-li to možné, objasnění, co druhou stranu vedlo k odstoupení z párování.
- Supervize pro homesharingový tým, při níž mohou členové týmu reflektovat své postupy a vyhodnotit, zda je třeba do budoucna něco změnit, a v neposlední řadě i ošetřit sami sebe.

Podpora a monitoring homesharingu

Podepsáním smlouvy o hostitelské péči úloha doprovázející organizace nekončí. Jedním z hlavních závazků doprovázející organizace je zajišťovat bezpečí homesharingu. Proto potřebuje průběžně ověřovat, zda se jednotliví aktéři cítí v homesharingu a svých rolích bezpečně a jistě a zda homesharing plní svoji úlohu. K tomu je třeba mít systém průběžného monitorování homesharingu, s nímž jsou všichni jeho aktéři obeznámeni.

Pro zajištění dlouhodobosti a udržitelnosti homesharingu je také třeba průběžně přemýšlet o možnostech podpory spárovaných hostitelů, pečujících a dětí/dospělých.

Podpora a monitoring se do značné míry prolínají, je ale důležité, aby jednotliví aktéři věděli, co je nabídka, kterou mohou a nemusí využít, a co je povinnost daná smlouvou o spolupráci či jinou vzájemnou dohodou.

Důležité je, aby všichni aktéři ještě před podpisem smlouvy o hostitelské péči věděli:

- že adaptační průvodce / průvodce pečujících bude homesharing průběžně monitorovat,
- jak monitoring vypadá,
- jak často probíhá,
- a chápali, k čemu slouží.

Pokud se adaptačnímu průvodci podařilo během párování navázat s hostitelem partnerský vztah založený na otevřené komunikaci, může pravidelný kontakt tento vztah průběžně posilovat. To samé platí o vztahu pečujícího s průvodcem pečujících.

V jednotlivých organizacích se podoba podpory a monitoringu, využívané nástroje i četnost schůzek může lišit.

Při nastavování vlastního systému doporučujeme vycházet z následujícího modelu:

Ve vztahu k dítěti/dospělému

Podpora a monitoring u dětí/dospělých je v kompetenci adaptačního průvodce.

Účast na hostitelském setkání

1x ročně se adaptační průvodce účastní setkání dítěte/dospělého s hostitelem v rámci běžného hostitelského setkání. To adaptačnímu průvodci umožňuje udržet kontakt s dítětem/dospělým a mít přehled o tom, jak se homesharing či potřeby dítěte/dospělého postupně proměňují. Tuto zkušenost může pak využít při individuálním kontaktu s hostiteli.

V některých případech to jediný přímý nástroj pro získání představy, jak dítěti/dospělému v homesharingu je. Kromě něj získávají adaptační průvodci zpětnou vazbu zprostředkovaně přes pečující a hostitele.

Pokud to však je možné, využívá adaptační průvodce další možnosti, jak od dítěte/dospělého zjistit zpětnou vazbu na homesharing – např. rozhovorem s ním.

Ve vztahu k hostitelům

Individuální kontakt s hostiteli

Po podpisu smlouvy o hostitelské péči se odehrává obvykle 2x do roka schůzka adaptačního průvodce s hostitelem.

Cílem těchto schůzek je průběžné udržování přehledu o tom, jak se hostitel v homesharingu cítí, mapování jeho potřeby podpory a případná nabídka možnosti podpory. Adaptační průvodce se během nich vrací s hostitelem k proběhlým hostitelským schůzkám, k situacím, jejichž řešení by si hostitel rád ověřil, a tipům, jak pracovat s dítětem/dospělým (jak ho aktivovat, zklidnit apod.). Adaptační průvodce se ptá na komunikaci s pečujícími a na to, zda hostitel někde vnímá riziková místa. Úkolem adaptačního průvodce je pak hledat pro hostitele vhodnou podporu.

V průběhu schůzek se alespoň jednou za rok adaptační průvodce hostitele ptá, jak vidí svou budoucnost ve vztahu k homesharingu. Chce u něj ještě zůstat? Čeká ho v nejbližších měsících nějaká změna, nebo stalo se něco, co by mohlo hrát v budoucnu v homesharingu roli? Cílem je dát hostiteli prostor, aby mohl hovořit o tom, o čem by se sám mohl zdráhat začít mluvit. Zároveň to může přispět k tomu, že by se doprovázející organizace včas dozvěděla o okolnostech a změnách zasahujících do homesharingu a mohla na ně lépe reagovat.

Jednu schůzku lze nahradit telefonickým rozhovorem, druhou je možné připojit k **hostitelskému setkání**. Hostitel si sám může v případě potřeby vyžádat s adaptačním průvodcem další schůzky.

Skupinová setkání hostitelů

Skupinová intervizní setkání hostitelů probíhají přibližně 1x za 6 měsíců (s prodlužující se praxí se může jejich frekvence snižovat) a slouží pro sdílení zkušeností a možnost učit se od sebe navzájem. Navíc sdílení úspěchů a drobných radostí, stejně jako možnost pojmenovat i nepříjemné pocity a popsat obtížné situace před lidmi, kteří mají představu, čím hostitelé procházejí, působí výrazně psychohygienicky.

Důležitou roli zde sehrává zástupce organizace (obvykle adaptační průvodce), který může pomoci hledat hostitelům spouštěče obtížných situací a vyzývat účastníky ke společnému hledání řešení.

Vzhledem k tomu, že hostitelství není tak rozšířené, hostitel zpravidla nemívá ve svém okolí někoho s podobnou zkušeností. Skupinové setkání v těchto případech může v hostiteli posilovat vědomí, že je součástí pestrého a inspirativního společenství lidí.

Kromě těchto funkcí mohou být skupinová setkání využívána k předávání informací, k získávání zpětné vazby na spolupráci s doprovázející organizací a ke slovnímu ocenění hostitelů.

Pokud se hostitel neúčastní skupinových setkání, ale je v pravidelném osobním kontaktu s adaptačním průvodcem, není třeba situaci více řešit. Z pohledu organizace jsou skupinová setkání užitečná, ale nezbytná a zásadní je udržování individuálního kontaktu.

Nabídka doplňkového vzdělávání

Pokud se hostitel věnuje dítěti/dospělému se specifickými potřebami, nebo ve chvíli, kdy se péče o něj proměňuje z důvodu změny zdravotního stavu nebo přirozeného vývoje (typicky dospívání), může hostiteli pomoci, pokud ho dokáže doprovázející organizace nasměrovat na vhodné vzdělávání, nebo takové dokáže i sama přímo zprostředkovat. Může jít o kurz první pomoci, téma sexuality apod.

Doprovázející organizace může mít **další nápady a možnosti, jak hostitele podpořit**. Může jít o pozvání na neformální setkání nebo akci pro veřejnost, kterou organizace pořádá. Uspořádání výletu pro několik hostitelů a dětí/dospělých, pomoc s realizací nápadu, s kterým přijdou sami hostitelé atp. Tyto aktivity by měly být zcela na dobrovolné bázi.

U **skupinových intervizních setkání** je na rozhodnutí doprovázející organizace, zda chce skupinová setkání stanovovat jako povinná, případně za jakých podmínek. Pokud se hostitel skupinových setkání neúčastní, není to samo o sobě důvodem k ukončení spolupráce. Je vhodné, aby se jeho neúčast nahradila 1 osobním intervizním setkáním ročně.

V případě **individuálního kontaktu** by mělo platit že dva osobní kontakty (jeden telefonicky + jedno setkání) za rok jsou nepodkročitelným minimem.

Harmonogram plánovaného monitoringu a nabízené podpory pro hostitele může vypadat např. takto:

- únor – skupinová intervize hostitelů
- jaro – telefonický kontakt (povinné)
- květen – „zahradní slavnost“ – setkání hostitelů, pečujících a doprovázející organizace
- červen – hudební festival na podporu homesharingu
- září – kurz první pomoci
- podzim – účast na homesharingu a poté káva s hostitelem (povinné) – zjištění, zda hostitel plánuje u homesharingu setrvat i v dalším roce
- říjen – skupinová intervize hostitelů
- prosinec – vánoční večírek pro hostitele

Ve vztahu k pečujícím

Podpora a monitoring u pečujících je v kompetenci průvodce pečujících. Přestože vzhledem k nedostatku volného času pečujících se organizace může ostýchat přijít s nabídkou skupinových setkání, nebo se může obávat nezájmu pečujících, ukazuje se, že možnost sdílet své zkušenosti, čerpat ze zkušeností ostatních pečujících je velmi cenná a vítají ji.

Doprovázející organizace může využívat:

- individuální kontakt s pečujícími,
- skupinová setkání pečujících – formální i neformální,
- nabídku doplňkového vzdělávání,
- a další dle vlastních zkušeností, schopností a představitosti.

I v tomto případě platí, že skupinová setkání jsou užitečná, ale nezbytné je udržovat s pečujícími individuální kontakt. Ten by měl proběhnout zhruba dvakrát do roka.

Pravidelný kontakt s hostitelem, pečujícím a dítětem/dospělým slouží jako prevence složitých situací, ke kterým může ve vztazích mezi jednotlivými aktéry docházet. Průvodce pečujících či adaptační průvodce si díky svým zkušenostem, pozorovacím schopnostem a také mírnému odstupu, který ve své roli mají, mohou všimnout možného rizika v jeho zárodku a poskytnout podporu potřebnou pro jeho kompenzaci.

Zároveň celý homesharingový tým má díky tomu průběžně přehled o dění mezi jejich hostiteli a pečujícími. Informace získané v rámci monitoringu může využívat při vlastním hodnocení svých pracovních postupů a nástrojů. Pokud se např. ukazuje, že něco, co ještě před dvěma lety v praxi fungovalo, je v současné době obvykle neúčinné, nebo tým naráží neustále na tu samou obtíž, je to signál, že některé své pracovní postupy bude muset přehodnotit a změnit.

Pokud má homesharingový tým na sebe jednotlivé aktéry dobře navázané – vztahy jsou partnerské, postavené na respektu a otevřené komunikaci, budou i hostitelé a pečující pravděpodobně pravidelný kontakt vnímat jako podporu a příležitost ptát se, vyjasnit si něco, čemu nerozumí nebo jim nedává smysl, svěřit se s těžkostmi, podělit se o radosti. Pokud je navíc průvodce dokáže ocenit, nebo jim projeví porozumění, může to pro ně být potřebná vzpruha, která jim dodá energii na další cestu.

Ukončení homesharingu

Konec je přirozenou součástí každého vztahu. Pro dítě/dospělého, který vztahy navazuje obtížně, nebo pro to nemá dostatek příležitostí, je však ztráta blízkého vztahu, jaký mu nabízí hostitel, zvláště citelná. Děti/dospělí navíc často zažívají, že lidé do jejich života přicházejí a odcházejí, aniž by děti/dospělí dostali možnost pochopit to nebo to ovlivnit. To snižuje jejich důvěru k druhým lidem a ochotu navazovat další vztahy.

Dobrý konec zvyšuje adaptabilitu dítěte/dospělého na změnu a umožňuje nový začátek. Je odpovědností ostatních aktérů homesharingu, aby při ukončování homesharingu vytvářeli pro dítě/dospělého takové podmínky, které mu umožní porozumět vzniklé situaci a poskytnou mu prostor a čas na vyrovnání se se změnou.

O ukončení homesharingu proto mluví doprovázející organizace s jednotlivými aktéry už v době jejich přípravy na homesharing. Se všemi aktéry společně pak pracovníci doprovázející organizace téma otevírají na některém ze setkání před podpisem smlouvy o hostitelské péči. Párováním se může v tuto chvíli zdát ukončení homesharingu vzdálené a nepravděpodobné, pokud se však hned v začátku vztahu hostitel, pečující a dítě/dospělý baví o tom, jak by z jejich pohledu mohl vypadat dobrý konec homesharingu a co by naopak nechtěli zažít, lze z toho vycházet ve chvíli, kdy je třeba vzájemnou spolupráci ukončit.

Pokud chce s homesharingem skončit dítě/dospělý

Pokud dítě/dospělý začne říkat nebo jiným způsobem vyjadřovat, že už nechce s hostitelem trávit čas, je třeba společné úsilí pečujících, hostitele a doprovázející organizace, aby se pokusili porozumět, zda jde o přechodnou nechuť (související např. s dospíváním), nebo o volání po trvalé změně. Zjišťují také, zda se prohlášení týká přání ukončit setkávání s hostitelem úplně, nebo zda jde o reakci na nějakou dílčí okolnost. Např. na změnu v hostitelově životě, s níž se dítěti/dospělému obtížně vyrovnává. Pokud se nedaří odstranit příčinu nelibosti, je na místě homesharing ukončit.

Pokud chce s homesharingem skončit pečující

Pečující z homesharingu častěji odstupují ještě před podpisem smlouvy o hostitelské péči, zřídka se stává, že by chtěli odstoupit od homesharingu, který se úspěšně rozeběhl. A pokud ano, bývá to z praktických důvodů (stěhování pečujících, odstěhování dítěte/dospělého mimo domov). I v tomto případě je dobré dát všem aktérům možnost se na změnu připravit předem. Může se například ukázat, že přestože se dítě/dospělý odstěhuje do vzdálenosti, která znemožňuje pokračování homesharingu v původní podobě, může hostitel i dítě/dospělý chtít udržovat kontakt i nadále.

Pokud chce s homesharingem skončit hostitel

Dobré ukončení homesharingu je jedním z témat přípravy hostitelů. Hostiteli se např. může zdát, že „postupné vymizení“ je vlastně docela bezbolestné, ale z pohledu dětí/dospělých i pečujících je opak pravdou. Navíc pokud hostitel včas informuje doprovázející organizaci o svém úmyslu s homesharingem skončit, může organizace začít vyhledávat nového hostitele a stávajícímu hostiteli, dítěti/dospělému i pečujícímu poskytnout podporu při hledání takové formy ukončení spolupráce, po níž nezůstane nikomu pachůt zklamání či selhání a která umožní dítěti/dospělému vzniklou situaci pochopit a přijmout ji.

Ve chvíli, kdy hostitel oznámí své rozhodnutí skončit s homesharingem, může se doprovázející organizace doptávat na důvody a požádat hostitele o otevřenou odpověď. Cílem doprovázející organizace není přesvědčovat hostitele, aby si své rozhodnutí rozmyslel, ale mít možnost ohlédnout se a zhodnotit, zda nepřehlédla při jeho doprovázení nějaký důležitý signál.

Některé důvody není třeba blíže zkoumat (stěhování hostitele, narození vnoučete), zejména pokud o nich hostitel začal mluvit s dostatečným předstihem. V jiných případech může být ohlédnutí velmi přínosné pro poučení doprovázející organizace do budoucna.

Neplánované a náhlé ukončení homesharingu

Život přináší i takové změny, s kterými nikdo nepočítá a nelze se na ně předem připravit. V tomto případě platí, že o nutnosti skončit s homesharingem informuje ten, na jehož straně překážka vznikla, ostatní aktéry co nejdříve. Adaptační průvodce pak spolu s ostatními domlouvá, jak dítěti/dospělému zprostředkovat porozumění vzniklé situaci. Doprovázející organizace pak všechny aktéry provede formálním ukončením smlouvy o poskytování homesharingu a pokud některý z aktérů nechce vstupovat do nového párování, ukončí s ním i smlouvu o spolupráci.

Doprovázející organizace

Situace doprovázející organizace

V době vzniku tohoto textu funguje homesharing v Česku pět let, jeho zprostředkování nabízí osm doprovázejících organizací a využívají ho děti a dospívající s intelektovým znevýhodněním žijící zpravidla ve svých primárních rodinách. Homesharing v českém prostředí je tedy velmi mladý, každý den přináší nové situace a na řadu otázek v tuto chvíli neumíme dát odpověď založenou na předchozí zkušenosti nebo odpověď jednoduchou.

Organizace, která se rozhodne stát se doprovázející organizací, by si proto měla být vědoma, že:

1. se pouští do průkopnické práce, kde si v některých oblastech (např. financování, nábor) každá organizace musí najít svou cestu,
2. její působení může ovlivnit budoucnost celého homesharingu v ČR, z čehož plyne značná odpovědnost vůči ostatním doprovázejícím organizacím, ale zejména vůči lidem s intelektovým znevýhodněním a jejich pečujícím,
3. její zkušenost bude velmi cenná, v tuto chvíli je v ČR stále velmi málo lidí s profesní zkušeností s homesharingem,
4. jedním z pilířů bezpečí homesharingu je, že v homesharingu není nikdo sám. To platí i pro doprovázející organizace. Nová organizace by proto měla využít možnosti spolupracovat s mentorem z řad některé ze zkušenějších doprovázejících organizací,
5. pokud se nová organizace aktivně zapojí do spolupráce s ostatními doprovázejícími organizacemi, bude mít možnost přispět k šíření homesharingu a posilování společného know-how.

Informace pro organizace zajímavější se o homesharing jsou dostupné na webu <https://homesharing.cz/pro-organizace/>.

V rámci organizací sdružených na webu homesharing.cz v tuto chvíli (duben 2024) vznikají pravidla pro spolupráci s mentory, budou dostupná na webu na stránce www.homesharing.cz/mentoring/.

Pokud bude nová doprovázející organizace chtít být uvedena v adresáři na webu www.homesharing.cz, bude třeba, aby také splnila vstupní podmínky (www.homesharing.cz/vstupni-podminky/).

Cesta doprovázející organizace

Cesta doprovázející organizace má tři hlavní úseky:

1. Příprava doprovázející organizace

Zahrnuje období od nápadu věnovat se homesharingu po spuštění informační kampaně.

Cesta každé z osmi doprovázejících organizací k homesharingu byla jedinečná a neopakovatelná a jejich zkušenosti z přípravné fáze lze zobecnit do následujících doporučení:

1. Přečtěte si metodiku a přemýšlejte o vašich lokálních specifikách.
 - a. Jaká je vaše zkušenost, styl práce, kultura organizace. Je v souladu s hodnotami, na nichž je homesharing postaven?
 - b. Jaké jsou vaše lokální podmínky, velikost území, v němž působíte, dopravní síť.
 - c. Jaké zázemí nabízí vaše organizace?
2. Domluvte si nezávislou schůzku s některou ze zkušených doprovázejících organizací (viz homesharing.cz) a položte jim otázky, které vás při čtení metodiky napadaly.
3. Rozhlédněte se, kde byste mohli najít kolegy pro váš homesharingový tým, a nadchněte je pro homesharing.
4. Rozhlédněte se, kde byste mohli získat na homesharing finanční prostředky (ESF, rozpočty krajů a obcí, fundraising apod.). V rozpočtu nezapomeňte na náklady na:
 - a. informační a náborovou kampaň,
 - b. spolupráci s mentorem, vzdělávání týmu a supervize,
 - c. nákup služeb, které si nebudete zajišťovat sami.
5. Oslovte některou z doprovázejících organizací a domluvte se na podmínkách spolupráce s mentorem.
6. Napište projekt a počítejte s cca tříletým realizačním plánem. Začínějte pozvolna a nekladte si nereálné cíle.
7. Ve chvíli, kdy máte finance zajištěné, sestavte tým a zahajte spolupráci s mentorem.

2. Realizační fáze

Realizační fáze je podrobně popsána v části Jak na homesharing. Úkolem homesharingového týmu je podle zásad uvedených u jednotlivých kroků nastavit vlastní konkrétní postupy, které budou srozumitelné a přehledné i pro ostatní aktéry. Zde hraje podstatnou roli spolupráce s mentorem.

Role mentora je naslouchat tomu, jak homesharingový tým o své práci přemýšlí, jak ji plánuje a krouje. Mentor bude týmu pokládat otázky vycházející z jeho zkušenosti a znalostí. Bude sdílet zkušenost své organizace jako inspiraci a pomůže homesharingovému týmu hlídat hodnotový rámec homesharingu a pilíře bezpečí. Mentor nemůže poskytnout začínajícímu homesharingovému týmu návod, jak má dělat svou práci.

3. Týmová reflexe a zhodnocení

Vzhledem k relativnímu mládí všech homesharingových týmů jde o oblast, kterou se doprovázející organizace samy učí a hledají si svou cestu.

Doporučit lze následující zásady:

1. Dát čas společné reflexi a zhodnocení uplynulého roku

Stává se, že tým zavalí naléhavější úkoly a čas pro reflexi a hodnocení se odloží. Bohužel čím později se tým k reflexi dostane, tím více kontextu se ztratí a s ním se ztrácejí i cenné informace využitelné do budoucna – ať už pro zefektivnění postupů a zkvalitnění podpory, kterou doprovázející organizace ostatním aktérům nabízí, či pro advokacii a propagaci homesharingu. Reflexe a hodnocení hraje roli i pro tým jako takový. Umožňuje vrátit se např. k obtížným obdobím, kterými tým v posledním roce prošel, a uzavřít je. Umožňuje oslavit společné úspěchy, na což v každodenním sledu úkolů nebývá čas.

Proto se vyplatí naplánovat termín dlouho dopředu a vyhradit si na setkání s týmem celý den. A pak je třeba domluvený termín hájit.

Obsahem setkání může být např.:

- Pohled na statistiky:
 - Kdy se odehrály náborové kampaně a kolik lidí přivedly na osobní schůzku?
 - Lze z výsledku v porovnání s předchozími náborů odhadovat nějaké trendy?
 - Hrála v tomto náboru roli nějaká skutečnost, kterou tým nemohl ani předpokládat ani ovlivnit?
 - Kolik lidí absolvovalo přípravy hostitelů a kolik z nich se zapojilo do párování? Proč se někteří nezapojili?
 - Kolik lidí přípravu nedokončilo a z jakých důvodů?
 - Vyplývá z toho něco pro náborovou nebo informační kampaň či období navazování osobního kontaktu?
 - A další otázky, které k uplynulému roku tým napadají.
- Pohled na praxi:
 - Kolik lidí jsme párovali?
 - Kolika spárovaným jsme poskytovali podporu a jak probíhaly monitoringy?
 - Osvědčily se nám zavedené postupy nebo vnímáme prostor pro jejich změnu?
 - Zpětná vazba od ostatních aktérů – co z ní pro nás vyplývá?
 - A další otázky, které k uplynulému roku tým napadají.
- Pohled na spolupráci týmu:
 - Je rozdělení úkolů v týmu funkční?
 - Pokud ne, je třeba posílit některou pozici nebo uvažovat o přerozdělení úkolů?
 - Na základě vyhodnocení uplynulého roku kde vnímá tým priority pro další období?

2. Dát čas situační reflexi a zhodnocení vždy při ukončování smlouvy o spolupráci s některým z aktérů

Tým společně hledá odpovědi např. na otázky:

- Jak ukončení spolupráce proběhlo?
- Zaskočilo některého z aktérů? A pokud ano:
 - Dalo by se tomu v podobné situaci příště předejít?

- Jak probíhal proces párování?
- Jak probíhala průběžná podpora a monitoring?
- Nepřehlédli tým nějaký varovný signál?
- Jde o opakovanou situaci?
 - Pokud ano, ukazuje to na potřebu revize vlastních postupů?
 - Pokud ne, poskytuje nám nějaké poučení do budoucna?
- Jakým způsobem jsme podpořili jednotlivé aktéry,
 - toho, kdo ukončení spolupráce inicioval,
 - všechny ostatní.
- A další otázky, které v souvislosti s aktuální situací tým napadají.

Scénář individuální schůzky se zájemcem o hostitelství

- Schůzky se účastní dva pracovníci organizace. Jeden vede rozhovor, druhý dělá zápis a má možnost pokládat doplňující otázky. Účast dvou lidí doporučujeme, každý v průběhu rozhovoru zachytí jiné informace.
- Schůzka by měla proběhnout v příjemném prostředí, které umožňuje oběma stranám mluvit otevřeně. Schůzka by neměla trvat déle než cca 60 minut.
- Schůzku je vhodné zahájit poděkováním za zájem a shrnutím, k čemu toto setkání slouží:
 - vzájemné seznámení,
 - nároky na hostitele – Cesta hostitele,
 - zjištění očekávání zájemce o hostitelství,
 - zodpovězení otázek (ze strany organizace i zájemce).
- Otázky organizace se týkají následujících témat:
 - co zájemce na homesharingu zaujalo a proč se přihlásil (a další otázky na jeho motivaci),
 - předchozí zkušenosti (s dětmi, dobrovolnictvím, lidmi s postižením apod.),
 - obavy a očekávání,
 - praktické možnosti.
- Závěrečné shrnutí, které by mělo obsahovat:
 - připomenutí Cesty hostitele a kde se v ní zájemce nachází,
 - informace,
 - že do týdne obdrží rozhodnutí o další spolupráci,
 - že v případě zájmu organizace o spolupráci hostitel obdrží také odkaz na přihlášku do přípravy. Přihlášení do přípravy neznamena automatické přijetí do nejbližšího termínu přípravy. Přihlášení zájemci by měli už z osobní seznamovací schůzky vědět, že organizace bude i z přihlášených zájemců vybírat, zda a nebo do jakého termínu přípravy je zařadí. Po odeslání přihlášky by zájemci měli obratem obdržet potvrzení s informací, do kdy se dozví, zda jsou do přípravy zařazeni.
 - více informací o přípravě hostitelů:
 - k čemu slouží (jaké má cíle),
 - co obnáší organizačně (počet setkání, podmínky pro absolvenci apod.),
 - zájemce o hostitelství má možnost v případě vlastních pochybností z procesu přípravy na hostitelství kdykoliv odstoupit, stejně tak, pokud by pochybnosti měla organizace, může od spolupráce také odstoupit.
- Prostor pro otázky.
- V závěru schůzky pracovníci zájemce seznámí s tím, že hostitelé mají nárok na příspěvek na úhradu nákladů. Pokud se na finanční stránku homesharingu zeptá sám zájemce o hostitelství dříve, než téma otevřou pracovníci sami, je to signál, že jeho motivace může být zejména finanční – doprovázející organizace však hledá lidi, kteří si dokážou představit spolupráci na dobrovolnické bázi.

- Během schůzky se pracovníci soustředí na osobnostní předpoklady zájemce o hostitelství: jak zájemce reaguje na otázky, kde pojmenovává své pochybnosti (má-li jaké), jaké sám klade otázky.
- Pokud mají pracovníci organizace pochybnosti (např. proto, že zájemce o hostitelství pečuje o nezletilé děti, nebo možnost hostitelství neprobíral s partnerem či si není úplně jist jeho podporou), ale spolupráci přesto považují za nadějnou, je vhodné domluvit ještě další seznamovací schůzku, které se zúčastní i ostatní členové domácnosti a která by ideálně měla proběhnout v domácnosti zájemce o hostitelství.
- Bezprostředně po skončení schůzky spolu pracovníci organizace shrnou dojmy ze setkání a doplní zápis.

Zásady poskytování homesharingu

Rámec hostitelského setkání je dán **Plánem péče**, na jehož tvorbě se podílí doprovázející organizace, **hostitel a pečující** a (je-li to možné) i dítě/dospělý sám. Plán péče je závazný pro všechny zúčastněné.

Hostitel a pečující spolu sdílí informace o celkovém stavu dítěte/dospělého. Pečující nezamlčuje důležité okolnosti, které by mohly mít vliv na průběh setkání s hostitelem, a stejně tak hostitel následně informuje pečující o průběhu setkání a nezamlčuje skutečnosti důležité pro další péči.

Hostitel dbá na to, aby k poskytnutí hostitelství vždy docházelo v čase a místě, na kterém se shodly všechny strany, jež jsou do procesu zapojeny. Hostitel dbá na to, aby detaily jednotlivých návštěv byly vyjasněny v předstihu tak, aby nikdo neměl pochybnosti a obavy.

Jakákoliv změna či zrušení setkání ze strany **hostitele** či **pečujících** musí být oznámeno druhé straně s dostatečným předstihem. Pokud je třeba homesharing zrušit z nepředvídaných důvodů, informují pečující či hostitel druhou stranu neprodleně.

Hostitel dbá na to, aby vytvořil optimální podmínky pro dobrou péči a přizpůsobil se v rámci možností potřebám dítěte/dospělého. Adaptační průvodce má právo během setkání hostitele a dítě/dospělého navštívit.

Hostitel a pečující komunikují s doprovázející organizací otevřeně o všech skutečnostech, které by mohly dobrý průběh homesharingu ovlivnit jak na jejich straně, tak na straně dítěte/dospělého.

Pečující i hostitel se v případě obav a pochybností obrací na doprovázející organizaci.

Pokud chce **hostitel** hostitelství ukončit, nebo **pečující** či **dítě/dospělý** chtějí přestat hostitelství využívat, oznamují to doprovázející organizaci neprodleně, a pokud je to možné, tak s dostatečným časovým předstihem, aby se všichni zúčastnění mohli na novou situaci připravit.

Vytvoření bezpečného a stabilního homesharingu pro dítě/dospělého je společný úkol **pečujících, hostitelů** a doprovázející organizace.

Etický kodex hostitele

Hostitel respektuje svěřené dítě/dospělého jako jedinečnou lidskou bytost obdařenou právy hodnými ochrany.

Hostitel volí náplň společného času s ohledem na zájmy a prospěch dítěte/dospělého, vyhýbá se aktivitám, které by mohly být pro dítě/dospělého zdravotně či psychicky rizikové.

Hostitel jedná tak, aby během péče chránil důstojnost a zájem dítěte/dospělého, zejména ve vztahu s veřejností.

Hostitel v rámci své péče usiluje o celkovou spokojenost a pohodu dítěte/dospělého. Činí tak s pochopením, úctou, trpělivostí a empatií.

Hostitel respektuje specifické potřeby dítěte/dospělého, zejména v oblastech zdraví, chování, bezpečí, dovedností a komunikace.

Hostitel se k pečujícím vztahuje s respektem. Ctí autonomii a důstojnost dítěte/dospělého i jeho rodiny.

Hostitel ctí soukromí a zachovává mlčenlivost o osobních skutečnostech, které se týkají dítěte a jeho rodiny.

Plán péče – vzor

Tento dokument je součástí smlouvy o poskytování hostitelské péče uzavřené mezi rodinou pečující o dospělého/dítě s PAS a hostitelem zapojeným v homesharingu v organizaci Naděje pro děti úplňku.

Jméno a příjmení dítěte:

Jméno a příjmení hostitele:

Tel.:

E-mail:

Osobní údaje dítěte

Preferované oslovení:

Datum narození:

Bydliště:

Osobní údaje rodiče

Jméno a příjmení rodiče (primární kontaktní osoby):

Tel.:

E-mail:

Preferovaný způsob komunikace:

Kontaktní osoba za homesharing (Naděje pro děti úplňku)

Jméno a příjmení, pracovní pozice:

Tel.:

E-mail:

Cíle pobytu dítěte u hostitelů:

Nabídka hostitele:

1. Základní informace k péči

Zdravotní údaje:

Alergie:

Specifické diety:

Předeepsané léky a jejich užívání:

Ostatní:

Jídlo:

Oblíbená jídla/pití:

Jak dítě rádo jí / způsob servírování:

Má dítě nějaká omezení či doporučení ve stravování:

Jakou podporu u jídla dítě potřebuje:

Je něco, co má dítě rádo, ale rodiče mu to nedávají (případně jen jako odměny)? Má v době hostitelského setkání zajišťovat stravu hostitel, nebo ji zajistí rodič:

Intimní péče:

Dítě potřebuje podporu při používání toalety při:

Dítě potřebuje podporu v koupelně při:

V oblasti sexuality je třeba:

Sebeobsluha:

Čištění zubů:

Oblékání/obouvání:

Další:

Odpočinek a záliby:

Spací návyky:

Kterou činnost doma má dítě nejraději, co ho těší a baví:

Při pobytu venku preferuje dítě (les, město, ticho apod.):

Jiné činnosti a návyky:

Cestování:

Je dítě zvyklé cestovat dopravními prostředky MHD, dává některým přednost:

Chodí venku za ruku nebo samo:

Jaká jsou možná rizika při pobytu venku:

Jiná témata při cestování:

Komunikace a kontakt:

Jak je dítě zvyklé naplňovat své potřeby:

Jak si říká o jídlo a pití:

Jak si říká o tělesný kontakt:

Jak si říká o emoční kontakt:

Chování:

Projevy spokojenosti a nespokojenosti:

Osvědčené postupy, které je dobré dodržovat:

Jak se projevuje u dítěte úzkost a doporučený postup pro její odstranění:

Oblíbené předměty a rituály:

Projevy chování náročného na péči (o jaké chování jde, obvyklé příčiny jeho vzniku, jak mu předcházet, jak napomoci jeho odeznění):

Jiná důležitá témata:

Bezpečí:

Jsou nějaká riziková místa při zajišťování bezpečnosti a ochrany dítěte (situace, v nichž dítě neodhadne nebezpečí, nebo vyhledává nebezpečné činnosti):

Co dítěti pomáhá cítit se bezpečně (místo, činnost, hračka apod.):

2. Psycho-sociální okruhy

Speciální požadavky na hostitele (jsou nějaké požadavky a pravidla, která by měl dodržovat):

3. Procesní okruhy

Plánování, forma a interval setkávání:

Místa setkávání (obvyklá místa setkávání a důležité informace k nim):

Popis průběhu standardního předávání dítěte:

Začátek hostitelského setkání:

Konec hostitelského setkání:

Způsob dopravy:

Kdo a jak zajišťuje dopravu dítěte na místa předání?

Započítává se hostitelův čas strávený na cestě do celkové délky hostitelského setkání?

4. Závěrečná ustanovení:

Představa o průběhu a podobě ukončení homesharingu (rozvázání smlouvy o poskytování hostitelské péče):

Obě strany se seznámily se Zásadami poskytování homesharingu a Etickým kodexem hostitele a zavazují se podle nich postupovat.

Návrhy změn Plánu péče sdělují hostitel i rodiče dítěte adaptačnímu průvodci. Ten zodpovídá za jejich společné projednání a případné vytvoření aktualizované verze Plánu péče.

Příprava pečujících – model využívaný v organizaci Naděje pro děti úplňku

Příprava má podobu tří skupinových on-line setkání – každé trvá cca 2 hodiny. Po druhém setkání následuje individuální rozhovor s rodiči, kde mají možnost reflektovat témata probíraná ve skupině a dále se s nimi probírají otázky ke vstupu do HS, motivaci, podmínky, jejich očekávání a obavy. Třetí setkání probíhá s časovým odstupem až po spárování s hostiteli (pokud některý pečující ze skupiny ještě párováním neprošel, účastní se také, může to pro něj být přínosné.)

Přípravu vede průvodkyně pečujících s psychoterapeutkou.

1. setkání

Uvítání a představení lektorek, jejich profesní role a zkušenosti s homesharingem a vazba na děti/ /dospělé nebo rodiny pečující o člověka s PAS.

Nastínění témat a důvody pro setkávání (cíle):

- podrobnější seznámení s tím, co pečující od **homesharingu mohou a nemohou očekávat** (sdílení s ostatními pečujícími – čeho se obávají, co by si přáli)
- doprovázející organizace chce:
 - **poznat** pečující tak, aby jim vytipovala co nejlepší hostitele,
 - **posílit** pečující natolik, aby mohli **svobodně říci ne**, pokud jim hostitel nebude vyhovovat,
 - **připravit a podpořit pečující v nelehkém procesu separace, dítěte/dospělého**, které nemá možnost separovat se běžnou cestou,
 - **navázat s pečujícími komunikaci**, která bude důležitým *pilířem bezpečí homesharingu*.

Ocenění pečujících, že do toho jdou a našli si čas.

Kolečko představení pečujících:

- motivace pro vstup do homesharingu,
- jejich předchozí zkušenost s nějakou formou podpory.

Otázky, které by měly zaznít:

- Co si pečující myslí, že dítě/dospělý může získat od jiné osoby – hostitele – neprofesionála?
- Co se s dítětem/dospělým může dít první den s hostitelem, co se může odehrát mezi hostitelem a dítětem/dospělým?
- Jaké mají zkušenosti s hlídáním dítěte/dospělého a jak reaguje dítě/dospělý či oni na to, když dítě/dospělý odchází ze svého domovského prostředí s někým jiným než s pečujícím?

Obavy a naděje

Zkušenosti pečujících s odchody dítěte/dospělého do zařízení, na „hlídání“ apod. a kdo je zajišťuje (příbuzní, asistenti či jiní placení pomocníci).

Lektorky pečující vyzvou, aby **sdíleli své obavy a naděje** – lektor je může zapisovat.

- Obavy nebo nenaplnitelná očekávání, které lze při setkání **jednoduše vyjasnit**, lektorky proberou.
- Obavy a naděje, které vyžadují **delší čas**, lektorky pouze přečtou nebo shrnou a ujistí pečující, že se ke všemu vrátí **na konci všech tří setkání** a společně je proberou.
- Lektorky představí dokument **Zásady poskytování homesharingu**, které dostanou pečující vytištěný nebo mailem po setkání.

Seznámení s tím, jak probíhá příprava hostitelů

- Lektorky stručně **představí podobu přípravy hostitelů**.
- Ujistí rodiče, že hostitelé procházejí **mnohem delším a náročnějším procesem a ne každý dostane na konci možnost se hostitelem stát**.
- Vyberou příklady hostitelů, u kterých se během přípravy projeví osobnostní předpoklady pro to, aby **zvládli dítě/dospělého, který vyžaduje větší a speciální péči**.
- Mohou přečíst **kritéria pro výběr hostitelů**.

Téma separace

Téma lektorky uvedou otázkou: „Proč je pro dítě/dospělého i pečující separace důležitá, jak by to nyní vypadalo, kdyby jejich dítě nemělo intelektové znevýhodnění?“

Je to citlivá otázka, ale důležitá pro legitimizaci a „dovolení si“ svěřit dítě/dospělého do péče někomu jinému – dítě/dospělý trénuje kontakt s ostatními lidmi, má nové podněty, vztahy, je v pořádku, že i pečující chtějí a potřebují věnovat čas a prostor něčemu a někomu jinému než dítěti/dospělému, mají právo na odpočinek, vlastní život, sourozence dítěte/dospělého a jejich potřeby apod.

Motivace hostitelů – proč do toho hostitelé jdou?

Jde o velmi častou otázku pečujících, a proto je jí věnováno druhé setkání přípravy pečujících – v tuto chvíli lektorky pečujícím představí, co je na příštím setkání čeká. Kromě motivace hostitelů proberou lektorky i jejich typologii. Důležité bude, aby si pečující vybrali, jaké hostitele preferují a jakého by preferovalo jejich dítě/dospělý, což nemusí být stejné. (Pečující tuto možnost většinou vítají a oceňují a rádi potom přijdou na setkání č. 2).

Co se s pečujícím může dít, až dítě/dospělý odejde na hostitelské setkání?

Lektorky s pečujícími sepisují jejich představu, přidávají zkušenosti z praxe. Výsledný seznam může vypadat např. takto:

- úleva, vděčnost,
- mám radost a užívám si to,
- zvykám si na ticho a klid,
- mohu udělat, co běžně nestíhám,
- stres z toho, že nelze stihnout všechno, co bych potřeboval/a,
- celé mě to zaplaví, únava, množství práce i potřeb kolem, které běžně nestíhám naplňovat – možná i paralyzuje – je to nepříjemné – bezmoc,
- cítím, jak jsem unavená/ý – potřebovala bych mnohem víc a delší oddych,
- pořád na něj/ni myslím, jak to zvládnou,
- mám strach, obavy o dítě/dospělého,
- mám strach, že hostitelé dítě/dospělého odmítnou pro jeho náročnost, projevy v chování,
- stýská se mi,
- žárlím, protože dítě/dospělý reaguje na hostitele hezky,
- najednou se cítím osamělá/ý,
- cítím se bez hodnoty nebo prázdná/ý.

V průběhu celého setkání lektorky:

- normalizují obavy,
- věnují pozornost přáním a potřebám pečujících,
- ptají se, co by pečujícím vyhovovalo, a na jejich představu, co by potřebovalo jejich dítě/ /dospělý.

2. setkání

Představení hostitelů – kdo jsou a proč to dělají (častá otázka pečujících)? Lektorky otevřou citlivé téma obav. Víme, že se mnozí pečující setkali s odmítnutím dítěte/dospělého, nepochopením apod. Hostitelé nejsou a nemají být profesionálové. Kdo tedy podle pečujících jsou hostitelé?

Po sdílení ve skupině přečtou lektorky postupně možné osobnostní popisy hostitelů s jejich motivací pro homesharing. Upozorní pečující, že jde jen o „typologie“, které se u reálných osob mohou překrývat, a popisy jsou spíše ilustrativní.

Pečující dostanou za úkol promyslet svoje vlastní preference (mohou se v páru lišit) a potom sdělí, jakého hostitele by podle nich vybralo jejich dítě/dospělý, kdyby si mohlo samo zvolit. Na zamyšlení mají deset minut.

Postupně každý pečující může sdílet své postřehy o výhodách a rizicích konkrétních hostitelů. Potom ve skupině povídání o tom, kterého by chtěli oni, kterého hostitele jejich dítě/dospělý a proč.

Nakonec položí lektorky otázku, co si myslí, že by tito hostitelé uvítali od pečujících a čeho by se jako pečující měli vyvarovat ve vztahu s hostiteli, o nichž si četli.

Typy hostitelů

Mateřský zakotvený

- Žena žijící sama nebo v rodině s již odrostlými dětmi, které žijí samostatný život. Doma se objevují občas nebo studují. Mají své zájmy, kamarády, aktivity a do chodu domácnosti zasahují minimálně.
- Homesharing je „nápad naší maminky“. Ostatní členové rodiny s tím ale souhlasí, svým způsobem je to zajímavá, ale nechají to „rozjet“ maminku.
- Materiální zajištění nebývá problém. Žije v dostatečně velkém bytě, má auto.
- Paní je zralá, má vše promyšleno, ptá se k věci.
- Je typem člověka, který když se jednou rozhodne, velice nerad toto rozhodnutí mění, opouští.
- Je zodpovědná, předvídatelná, stabilní, obětavá, pečlivá, vytrvalá.

Klady:

- Má zkušenost s vlastními dětmi, péčí o rodinu, její motivací bývá touha být prospěšná a chce své zkušenosti i prostor nabídnout někomu, kdo je potřebuje.
- Pečujícím může nabídnout stabilní a dlouhodobou podporu, dětem/dospělým mateřský a pečující přístup, dobrou pozornost i rozvoj. Může být obětavá a empatická.

Rizika:

Homesharing se může zastavit v případě zvýšených nároků a potřeb z její vlastní rodiny (např. narození vnoučat).

U některých zájemkyň tohoto typu vidíme tendence k posuzování a deklarovanému postoji „že ony vědí, jak se věci mají dělat“, který může vyznívat jako nálepkování a být potenciálně zraňující pro pečující nebo dítě/dospělého. Pokud se takové postoje projevují více – zvažujeme, zda jsou vhodnými kandidáty. Snažíme se k samotnému homesharingu přizvat hostitele, kteří nejsou posuzující, ale spíše tolerantní.

Zralý manželský pár – rodina

- Manželé, kteří mají děti již staršího školního věku nebo odrostlé, ale baví je trávit čas s někým, o koho mohou pečovat. Mají stabilní příjem, jsou materiálně zabezpečeni, mají své koníčky a zájmy. Vnímají své síly a kapacity a chtějí být prospěšní. Někdy chtějí také své děti vést k solidaritě a učit je pomáhat druhým.
- Chtějí se také rozvíjet a učit – posouvat své limity a mají empatii i dobrý odhad, jak náročný může být život rodin pečujících o dítě/dospělého. Uvědomují si, že péče o dítě/dospělého bude přínosem i pro ně. Baví je o homesharingu přemýšlet a připravují se na návštěvy dítěte/dospělého velmi zodpovědně. Jsou otevření, komunikativní, dobře spolupracující.

Klady:

- Nabízejí stabilitu a dlouhodobost, jsou zkušení, „s nohama na zemi“. Pečujícími mohou nabídnout skutečnou oporu.
- Pro dítě/dospělého je také výhodou přítomnost celé rodiny – získává hned několik různých vztahů. Homesharing tak přináší mnoho impulsů pro rozvoj.
- Kapacity jsou větší, mohou se dělit o péči o dítě/dospělého a zahrnout ho větší pozorností.

Rizika:

Zde se více zaměřujeme na jejich vlastní děti, aby byly také dobře připravené a byly v souladu s příchodem dítěte/dospělého. I když jde o časově ohraničené návštěvy, mohou děti žárlit na to, že pozornost rodičů patří někomu jinému.

Střelec „na volno“

- Singl. Věk cca do 30 až 40 let.
- Je typem hledače. Hledá práci, bydlení, stabilitu, sám sebe.
- Snadno se nadchne, je komunikativní a veselý. Má spoustu nápadů, nic nevidí jako problém.
- Zpočátku bývá velmi zapálen, ale často brzy shoří, nebo se nadchne pro něco nového.
- U tohoto hostitele je dobré s párováním vyčkat a podívat se s odstupem několika týdnů znovu pečlivě na motivace, nabídky, podmínky pro homesharing.
- Mezi „střelci“ se najdou nevhodní kandidáti, stejně jako „démanty“ nečekané kvality, takže se vyplatí podívat se po možné shodě s dítětem/dospělým, který také nezapadá do průměru. Může to být výhra pro oba.

Klady:

- Pokud jde o vhodné hostitele: nachází v tomto typu podpory smysl, sami se cítí být také „jiní“, někde v hloubi duše se cítí být s dětmi/dospělými spojeni.
- Mají v sobě nadšení, jsou aktivní – většinou sportovně založení, podnikaví. Přijímají jinakost dětí/dospělých se zvědavostí a otevřeností.
- Mají trpělivost a energii dávat tam, kde pečující už často sílu nemají. Jsou dobrými „kamarády“ pro děti/dospělé.
- U mladých žen vidíme kapacitu, soucit a trpělivost pro náročnější děti/dospělé, kteří jsou neverbální a vyžadují větší „napojení“.
- Muži si dobře sednou s aktivními chlapci tak od 9 let výše. Zvládnou i větší krize – náročnější chování. Mnohdy mohou být také spolehlivou a dlouhodobější podporou. Někdy zůstávají u tématu intelektového znevýhodnění i pracovně.

Rizika:

- V pečujících mohou vzbuzovat větší obavy o bezpečí dítěte/dospělého. Dotýkají se separačních pocitů pečujících, protože jsou opravdu spíše kamarády. Mají více porozumění pro děti/dospělé, méně rozumí pečujícím.

- V některých případech mohou mít potíže s pravidelností, protože žijí více flexibilně. Hranice vhodnosti kandidáta, kterou hledáme, se dotýká jejich vnitřní stability. Pocit vlastní podobnosti s dětmi/dospělými může rezonovat s jejich vnitřní křehkostí.
- Z homesharingu často odcházejí z důvodů založení vlastní rodiny.

Střelec „nohy na zemi“

- Singl okolo 30.
- Materiálně zajištěn (byt v pronájmu či hypotéka, auto, stabilní relativně lukrativní zaměstnání).
- Něčím jsou podobní výše zmíněnému typu, ale nejsou tolik přitahováni vlastní podobností s dětmi/dospělými, cítí se spíše dobře zaopatření a v komfortu a mají pocit, že by to měli nějakým způsobem vrátit.
- Hledají smysl a naplnění „vyšších“ hodnot.
- Někdy pracují ve světě byznysu, mluví o materiální naplněnosti, ale chybí jim smysl a chtějí být společensky prospěšní, dát ze sebe něco druhým.

Klady:

- Homesharing je pro ně „něco nového“. Nabízí jim nové impulsy, jiný hodnotový systém.
- Dítě/dospělého bude tento hostitel „bavit“. A bude pro ně přínosem. Pravděpodobně bude více v roli kamaráda.
- Nabízí většinou aktivnější „outdoorový“ program. Je pozitivně naladěný, nese stabilní pozitivní energii.
- Je schopen být flexibilní a přizpůsobit se pečujícím a dítěti/dospělému.

Rizika:

Jeho fungování v homesharingu může být dočasné. Je třeba počítat s možným založením rodiny, změnou bydliště, práce...

Také bude pravděpodobně třeba tolerovat jeho nepravidelné termíny homesharingu a nečekané termínové výpadky.

Při výběru pečujících je třeba volit takové, kteří se smíří např. s občasným zapomenutím něčeho ve škole a snesou hostitelův sklon k tvořivé interpretaci instrukcí, které od pečujících dostal.

Mladý bezdětný pár

- Jde o skupinu velice různorodou.
- Některé mladé páry přivádí zvědavost a možná i podvědomá touha „dotknout se něčeho, co je výzva a mají z toho vlastně strach“. Mají dobrý cíl pomoci a také zjistit, zda by to sami zvládli. Mnohdy je zajímaví i témata spojená s terapeutickými přístupy a pedagogickými postupy. Chtějí být společensky prospěšní a tento zájem je pro mladý pár stmelující. „Ověřují“ si své kapacity pro rodičovství, spolupráci.

- Někdy jde o páry, které samy děti mít nemohou. Může jít o páry heterosexuální i homosexuální. Svoje kapacity chtějí nabídnout potřebným rodinám a dětem/dospělým. Důležitý je zde dobře nastavený vztah s pečujícími.

Klady:

- Možnosti, které pro děti/dospělé tato skupina nabízí, jsou velmi pestré a vždy bude záležet na individuálním nastavení.
- Spolupráce dvou mladých lidí může poskytnout větší stabilitu pro dítě/dospělého, samotné hostitele i pečující.
- Mohou být kreativní i zodpovědní.
- Nabízejí kapacity, které pečujícím třeba docházejí. To může být někdy zdrojem i žárlivosti ze strany některých pečujících. Ale také nemusí a potom mohou pečující z pomoci hostitelů více těžit.

Rizika:

- Děti nemají, a tak mohou mít zkreslené představy o péči o ně.
- Nejistý dlouhodobý výhled. Často jsou to páry, které brzy založí vlastní rodinu.

3. setkání

Probíhá po spárování většiny pečujících:

- Pečující sdílejí své první zkušenosti, dojmy z homesharingu.
- Doprovázející organizace může zjišťovat, co u nově spárovaných neladí, nebo naopak, co dobře sedí v páru s hostitelskou rodinou.
- Nabízí prostor znovu vyjasnit a domluvit postupy vzájemné komunikace a spolupráce.

Profil hostitele

Kompetence k sobě a své rodině

vyjádření lektorů:

(Lektorům mohou při vyplňování profilu sloužit jako vodítko následující otázky:

Dokáže nahlédnout problém/situaci z více hledisek? Dokáže upozadit svůj zájem v některých situacích? Dokáže vybalancovat svou potřebu či zájem s potřebami i zájmy druhého člověka? Jakou podporu bude hostitel potřebovat?)

vyjádření hostitele:

Kompetence k dítěti

vyjádření lektorů:

(Lektorům mohou při vyplňování profilu sloužit jako vodítko následující otázky:

Co může hostitel nabídnout dítěti/dospělému? Dokáže se naladit na potřeby dítěte/dospělého? Dokáže odlišit, co je ve vztahu k dítěti/dospělému možné změnit a co je třeba akceptovat? Jaké aktivity s dítětem/dospělým ho v přípravě zaujaly a jaké jsou jeho limity vůči projevům dítěte/dospělého? Jakou podporu bude hostitel potřebovat?)

vyjádření hostitele:

Kompetence k rodičům a organizaci

vyjádření lektorů:

(Lektorům mohou při vyplňování profilu sloužit jako vodítko následující otázky:

Dodržuje termíny? Je dochvilný? V případě nečekaných situací informuje ostatní včas? Dokáže rozlišit podstatné od nepodstatného a přenášet informace? Jak reaguje na zpětnou vazbu? Jak ji sám dává? Řeší vzniklý problém s tím, koho se týká? Jak si říká o pomoc (a umí to)? Dokáže problém či potřebu nahlédnout ze strany pečujícího rodiče? Ze strany organizace? Kde vidíme silné stránky a kde rizika ve vztahu k rodičům a ve vztahu k organizace? Jakou podporu bude hostitel potřebovat?)

vyjádření hostitele:

Kompetence ke zvládání náročných situací

vyjádření lektorů:

(Lektorům mohou při vyplňování profilu sloužit jako vodítko následující otázky:

Jak se vyrovnává s pocity bezmoci a zahlcení? Jak reaguje v zátěžových situacích? Je schopen reagovat pružně v nečekaných situacích? Je schopen odhlédnout od svých názorů či přesvědčení? Je schopen nahlédnout vzniklý problém/situaci z více hledisek a hledat příčinu jejího vzniku? Dítě s jakými potřebami a projevy hostitel zvládne a kde vidíme jeho limity? Kde vidíme jeho silné stránky a kde rizika? Jakou bude potřebovat podporu od organizace? Na co je třeba myslet při výběru rodiny?)

vyjádření hostitele:

Lektoři doporučují/nedoporučují absolventa přípravy hostitelů k hostitelství.

Poděkování

Děkujeme nadačnímu fondu ABAKUS za finanční podporu a partnerský přístup k organizacím zapojeným do projektu Homesharing.

Děkujeme pracovníkům všech osmi organizací, které se na zavádění homesharingu v ČR podílejí jako doprovázející organizace. Během pěti let jich byly desítky a díky jejich úsilí našla svého hostitele už téměř stovka lidí s intelektovým znevýhodněním.

Děkujeme všem hostitelům. Bez nich by homesharing byl jen ideou na papíře.

Děkujeme také všem rodičům a dětem, kteří se do tohoto dobrodružství pustili s námi.

Děkujeme všem, kteří homesharing dlouhodobě sledují a podporují ať už finančně, nebo tím, že o něm mluví ve svém okolí. Díky nim se daří šířit povědomí o homesharingu a získávat nové hostitele pro další děti/dospělé.

Odkazy:

1. <https://www.nhsn.ie/>

7. <https://mikasazs.cz/aktivita/homesharing/>

2. <https://abakus.cz/homesharing/>

8. <https://detiuplnku.cz/cs/homesharing/>

3. <https://homesharing.cz/>

9. <https://www.ric.cz/homesharing/>

4. <https://centrum-orion.cz/homesharing/>

10. <https://www.sdbрно.cz/projekty/homesharing/>

5. <https://www.cpkp-stc.cz/homesharing-ve-stredoceskem-kraji/>

11. <https://www.zet-my.cz/homesharing/>

6. <https://www.lipaspolu.cz/sluzby/homesharing/>

Poznámky:

www.homesharing.cz
homesharing@detiuplnku.cz

HomeSharing